

**KTO KARATAY
ÜNİVERSİTESİ**

T.C.
KTO Karatay Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

**VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDEKİ TEKNİK ÖNLİSANS PROGRAMLARINI
TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE TERCİHİNİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

Havva Gizem BÜYÜKBAŞ

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
Mayıs2019

**VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDEKİ TEKNİK ÖNLİSANS PROGRAMLARINI
TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE TERCİHİNİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

Havva Gizem BÜYÜKBAŞ

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
MAYIS, 2019

KABUL VE ONAY

Havva Gizem Büyükbaş tarafından hazırlanan “Vakıf Üniversitelerindeki Teknik Önlisans Programlarını Tercih Eden Öğrencilerin Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörler” başlıklı bu çalışma, 30/05/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Fehmi ATASAĞUN (Danışman)

Prof. Dr. Baki YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Fatih CURA

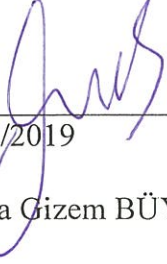
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Didem TUNÇEZ

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

30/05/2019

Havva Gizem BÜYÜKBAŞ

TEŞEKKÜR

Tez çalışmasının bütün aőamalarında değerli bilgi ve deneyimleriyle bana yardımcı olan, Danışman Hocam, Dr .Öğr. Üyesi Hasan Fehmi ATASAĒUN'a, çalıőmamın analiz ve yorumlamalarına destek veren Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÇALIK'a, değerli katkılarından dolayı tez jürisi üyelerine,

Çalıőmalarım sırasında ümit ve destek verdiği için kıymetli eőim Osman Ferhat BÜYÜKBAş'a, ilham kaynağım oğlum Mustafa Ayaz BÜYÜKBAş'a ve tabi ki bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan canım anneme ve babama teőekkürü bir borç bilirim.

Havva Gizem BÜYÜKBAş

ÖZET

VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDEKİ TEKNİK ÖNLİSANS PROGRAMLARINI TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

BÜYÜKBAŞ, Havva Gizem
Yüksek Lisans, İşletme Bölümü
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Fehmi ATASAĞUN
Mayıs, 2019

Günümüzde hizmet sektörüne olan talebin artmasına paralel olarak yükseköğretime olan talepte giderek artmaktadır. Artan talep koşullarının etkisi ile birlikte gerek ülkemizde gerekse dünyada yükseköğretim sadece devlet eliyle değil aynı zamanda vakıflar ve özel kuruluşlar aracılığıyla yürütülmektedir.

Yaşanan bu gelişmeler ve değişimlerin etkisi ile son dönemde devletin desteği ile birlikte vakıf üniversitelerinin yaygınlaştığı görülmektedir. Ülkemizde nitelikli insan gücü yetiştirerek inceleme ve araştırma yapmak ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla 77 tanesi vakıf olmak üzere toplam 206 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında ki bu artışla birlikte rekabet ortamı giderek artmaktadır. Bu rekabette başarılı olabilmek için öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörlerin ne olduğu önem arz etmektedir. Bu çalışmada vakıf üniversitesi öğrencilerinin teknik meslek yüksekokulları tercihlerini etkileyen faktörleri incelemek adına anket yapılmıştır. Anket İstanbul Aydın Üniversitesi Teknik Meslek Yüksekokullarında kayıtlı 111 öğrenciye uygulanmıştır. Üniversite tercihini etkileyen faktörler her biri ana başlık olmak üzere akademik imkanlar, istihdam, üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları ve tanıtım materyalleri olarak belirlenmiştir. Buna göre; üniversite tercihinde etkili olan faktörler içerisinde ortalama en yüksek etkiye sahip olan faktör "Kampüs Olanakları" olurken en az etkiye "Tanıtım Faktörleri" sahip olmuştur. Ayrıca 2016-2018 yıllarına ait YKS kılavuzlarında ki veriler kullanılarak Teknik Meslek Yüksekokullarına ait doluluk oranlarına etki eden faktörler incelenmiştir. Analiz neticesinde, doluluk oranlarının artışındaki en önemli faktörün burslu kontenjan oranlarındaki artış olduğu gözlemlenmiştir.

Elde edilen sonuçların üniversite yönetimlerine ve tercihte bulunacak öğrencilere aydınlatıcı olması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler; Vakıf Üniversiteleri, Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörler, Üniversite İmkanları

ABSTRACT

FACTORS AFFECTING THE UNIVERSITY PREFERENCE OF THE STUDENTS WHO CHOOSE VOCATIONAL ASSOCIATE DEGREE PROGRAMS AT FOUNDATION UNIVERSITIES

BÜYÜKBAŞ, Havva Gizem
Master of Arts in Business Management
Supervisor: Assistant Professor Hasan Fehmi ATASAGUN

May, 2019

Today, demand for higher education is increasing in parallel with the increase in demand for high education. With the effect of increasing demand conditions, higher education is carried out not only by state but also by foundations and private organizations both in our country and in the world.

Together with the impact of these developments and changes, it is seen that foundation universities have become widespread with the support of the state recently. There are a total of 206 higher education institutions, 77 of which are foundations, in order to conduct research by producing qualified labor force and to contribute to sustainable development in our country. With this increase in higher education institutions, the competitive environment is increasing. In order to be successful in this competition, it is important what the factors that affect the university preference of students are. In this study, a survey was conducted to examine the factors affecting the preferences of technical vocational schools of foundation university students. The questionnaire was applied to 111 students enrolled in İstanbul Aydın University Technical Vocational School. The factors affecting the university preference were determined as academic facilities, employment, provincial, campus facilities and promotional materials as main titles. According to this; while the average highest effective factor among the factors that have effect on university preference is “Campus Facilities”, “The factors of Promoting” have the least effect. In addition, the factors affecting the occupancy rates of Technical Vocational Schools were examined by using the data in the YKS guides of the years 2016-2018. As a result of the analysis, it was observed that the most significant factor for increasing of occupancy is the increase of the rates of scholarship quotes.

It is hoped that the results obtained will be enlightening for university administrations and the students to choose.

Keywords; Foundation Universities, Factors Affecting University Preference, University Facilities

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM VE VAKIF ÜNİVERSİTELERİ

1.1. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÜNİVERSİTE KAVRAMI.....	3
1.2. ÜNİVERSİTENİN ORTAYA ÇIKIŞI VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	5
1.2.1. Avrupa'da Üniversitelerin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi	5
1.2.2. Türkiye'de Üniversitelerin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi.....	8
1.3. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ MÜLKİYETİNE GÖRE AYRILMASI.....	13
1.3.1. Kamu Yükseköğretim Kurumları	14
1.3.2. Özel Yükseköğretim Kurumları.....	16
1.4. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ	17
1.4.1. Vakıf Üniversitelerinin Kuruluş Amaçları	22
1.4.2. Vakıf Üniversitelerinin Örgütlenmesi ve Yönetimi.....	23
1.4.3. Vakıf Üniversitelerinin Finansman Kaynakları.....	24
1.5. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ TEKNİK MESLEK YÜKSEKOKULLARININ MEVCUT DURUMU	28

2. BÖLÜM

VAKIF ÜNİVERSİTELERİNİN TERCİH EDİLMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	36
2.1.1. Öğrencilerin Üniversite Tercihlerinde Etkili Olan Faktörler.....	36
2.1.1.1. Öğrenci Özellikleri	38
2.1.1.2. Genel Faktörler	40
2.1.1.3. Kurumsal Faktörler	41
2.2. VAKIF ÜNİVERSİTELERİNİN TERCİH EDİLMESİNDE ÖNE ÇIKAN NEDENLER	42
2.2.1. Kurumsal Web Sayfaları.....	43
2.2.2. Yurt İçi Ve Yurt Dışı Eğitim Fuarları.....	44
2.2.3. Liselerde Yapılan Sunumlar	44
2.2.4. Vakıf Üniversitelerinin Akademik Durumu	44
2.2.5. Vakıf Üniversitelerinin Kalitesi.....	46
2.3. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ ARASINDA YAŞANAN REKABET.....	47

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	53
3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	53
3.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	53
3.4. ARAŞTIRMA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARACI	56
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	56
3.5.1. Demografik Değişkenlerle İlgili Frekans Analizi.....	57
3.5.2. Güvenilirlik ve Faktör Analizi	60

3.6. ÖNLİSANS PROGRAMLARINI TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERLE İLİŞKİLİ BETİMSSEL İSTATİSTİKLER (DESCRIPTİVE STATİSTİCS)	63
3.7. VAKIF ÜNİVERSİTESİ TEKNİK ÖNLİSANS PROGRAMINI TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER İLE ÜNİVERSİTE TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İSTATİKSEL ANLAMLILIKLARININ TEST EDİLMESİ	67
3.8. TEKNİK MESLEK YÜKSEKOKULU PROGRAMLARINA YERLEŞME ORANINA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	78
SONUÇ VE ÖNERİLER	82
KAYNAKÇA.....	88
EKLER.....	94
EK-1 ANKET FORMU.....	94
EK-2 ETİK KURUL ONAYI.....	97
EK-3 ÖZGEÇMİŞ.....	98

KISALTMALAR LİSTESİ

İŞKUR:	Türkiye İş Kurumu
İTÜ:	İstanbul Teknik Üniversitesi
KOSGEB:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ve Destekleme İdaresi Başkanlığı.
KTO:	Konya Ticaret Odası
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
MYO:	Meslek Yüksekokulları
ÖSYM:	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
YKS:	Yükseköğretim Kurumları Sınavı
T.C.:	Türkiye Cumhuriyeti
TDK:	Türk Dil Kurumu
TÜBİTAK:	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
ÜAK:	Üniversiteler Arası Kurul
YÖK:	Yükseköğretim Kurumu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı.....	5
Tablo 2: Kamu Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Sayıları.....	15
Tablo 3: Vakıf Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Sayıları.....	17
Tablo 4: Ülkemizdeki Vakıf Üniversiteleri.....	19
Tablo 5: Ülkemizdeki Üniversiteler Bünyesinde Yer Alan	28
Tablo 6: Ön lisans Toplam Doluluk Yerleşme ve Bursluluk Oranları.....	29
Tablo 7: İllere Göre Vakıf Üniversitesi Sayıları	45
Tablo 8: 2018 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları	45
Tablo 9: 2018 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları Grafiği	46
Tablo 10: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	57
Tablo 11: Katılımcıların Bölüm Adı Değişkenine Göre Dağılımı.....	57
Tablo 12: Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	58
Tablo 13: Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	58
Tablo 14: Katılımcıların Ailenin İkamet Ettiği Yer Değişkenine Göre Dağılımı.....	59
Tablo 15: Katılımcıların Bursluluk Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	60
Tablo 16: Güvenilirlik Analizi	61
Tablo 17: Faktörler Toplam İstatistik Değerleri	61
Tablo 18: KMO Barlett Testi Yorumlanması	62
Tablo 19: KMO Barlett Testi Sonuçları.....	62
Tablo 20: Öğrencilerin Akademik İmkanlara Önem Verme Derecesi.....	63
Tablo 21: İstihdam Olanakları	64
Tablo 22: Üniversitenin Bulunduğu Şehirden Beklentiler.....	64
Tablo 23: Kampüs Olanakları	65
Tablo 24: Yakınların Önerileri.....	65

Tablo 25: Tanıtım Materyalleri	66
Tablo 26: Üniversite Tercihlerini Etkileyen Faktörler	66
Tablo 27: Cinsiyete Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörlerin T Testi Sonuçları..	67
Tablo 28: Bölüme Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları	68
Tablo 29: Anne Eğitim Durumuna Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları	70
Tablo 30: Baba Eğitim Durumuna Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları	71
Tablo 31: Bursluluk Oranına Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları	72
Tablo 32: Üniversite Tercihi Etkileyen Faktörlerin Genel Tercih İle İlişkisi, Korelasyon Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 33: Akademik Olanakların Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 34: İstihdamın Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları	74
Tablo 35: Üniversitenin Bulunduğu İlin Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 36: Kampüs Olanaklarının Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları	75
Tablo 37: Yakın Önerilerinin Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları	76
Tablo 38: Tanıtım Materyalleri Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları	76
Tablo 39: Hipotez Sonuçları	77
Tablo 40: Öğrenim Ücreti, Bursluluk Oranı Ve Taban Puan Değişkenlerinin Yerleşen Oranı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	79

Tablo 41: Bursluluk Oranı Değişkeninin Yerleşen Oranı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	80
--	----

GİRİŞ

Eğitim, insanın hayatı boyunca devam eden bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bireyler anne karnında başlayan eğitim süreci ile birlikte temel eğitim, orta öğretim, yükseköğretim ve lisansüstü öğretim yoluyla yaşamlarını şekillendirmektedir. Günümüzde hizmet sektörüne olan talebin artmasına paralel olarak yükseköğretime olan talepte giderek artmaktadır. Artan talep koşullarının etkisi ile birlikte gerek ülkemizde gerekse dünyada yükseköğretim sadece devlet eliyle değil aynı zamanda vakıflar ve özel kuruluşlar aracılığıyla yürütölmektedir.

Yaşanan bu gelişmeler ve değişimlerin beraberinde son dönemde devletin desteği ile birlikte vakıf üniversitelerinin yaygınlaştığı görölmektedir. Vakıf üniversiteleri, devlete doğrudan bağlı olmayıp, bir vakıf tarafınca özerk bir şekilde işletilen üniversitelerdir. Halk arasında sıklıkla özel üniversite olarak yanlış bir adlandırmayla anılsalar da ülkemizde özel üniversitelerin kuruluşu kanunen olası değildir. Anayasamıza göre vakıf üniversiteleri, Yükseköğretim Kurulunun önerisi üzerine kanunlarla kurulan yapılanmalardır. Bu üniversiteler, yeni bir üniversitenin kurulması ya da mevcut bir yükseköğretim kurumuna üniversite isminin verilmesi biçiminde gerçekleşmektedir. Vakıf Yükseköğretim Kurumu, 2547 sayılı kanun hükümlerince, devlet tarafından kurulmuş olan yükseköğretim kurumudur.

Ülkemizde sayıları 206 olan üniversitelerin olduğu bir dönemde üniversite adaylarının tercihlerini yaparken etkilendikleri birçoğ faktörün olduğu bilinmektedir. Üniversite tercihi süreci, adayların kariyer planlarını yaparken en fazla dikkat etmeleri gereken aşamadır. Doğru üniversite ve bölüm tercihi, adayların gelecekleri için hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle üniversite adaylarının tercih yaparken hangi faktörleri dikkate alması gerektiğinin tespiti oldukça önemlidir.

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin üniversite tercihlerinde etkili olan faktörleri incelemektir. Bu çalışmanın sonuçlarının, tercih dönemlerinde öğrencilere ve üniversitelerin yönetim kadrolarına karar destek bileşeni olarak yardımcı olabileceği düşünölmektedir. Çalışmanın bu yönüyle literatürde bu konudaki kaynak eksikliğinin giderilmesine yardımcı olacağı düşünölmektedir.

Bu çalışmanın kapsamı vakıf üniversitelerinde okuyan Teknik Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile sınırlı tutularak üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde yükseköğretim kavramı ve öneminden söz edilmiştir. Bölümün devamında üniversitelerin tarihçesi, yönetim yapıları, yasal mevzuat, Türkiye'deki üniversite tercih süreci ile üniversitelerin doluluk oranlarına yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler, öğrenci adaylarının karar alma süreçleri yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın metodolojisi ve bulgular yer almaktadır. Bu bölümde araştırmanın modeli, hipotezleri, veri toplama aracı, veri analiz tekniklerine yer verilmiş, araştırma sonunda elde edilen bulgular tablolar halinde sıralanmıştır.

Son bölümde ise, sonuç ve öneriler yer almaktadır. Bu bölümde önce kavramsal çerçeve özetlenmiş, bulgulara yer verilmiş, bulgularla hipotez ilişkisi ortaya konulmuş ve araştırma sonunda sunulmasında yarar görülen öneriler sıralanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM VE VAKIF ÜNİVERSİTELERİ

1.1. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÜNİVERSİTE KAVRAMI

Yükseköğretim; üniversite, akademi ve yüksekokullar ile bu eğitim kurumlarının idare ettirilme sorumluluklarını ve görevlerini yapan birimlerden oluşan kuruluşa denir. Orta öğretimini tamamlamış insanlar, üniversite, teknik yüksekokulları ve akademi gibi farklı eğitim kuruluşlarınca düzenlenerek uygulandığı görülen öğretim, yükseköğretim kapsamına girer. Öğretim elemanı, öğretim üyesi, araştırma görevlileri ve okutmanlar yükseköğretim görevlilerini oluşturmaktadır. Örgün, dışardan, açık ve yaygın eğitimler ise yükseköğretim eğitim şekillerini oluşturur. Millî Eğitim sistemi içinde yükseköğretimin, ortaöğretimle bağımlı, en az dört dönemden oluşan her aşamada eğitim ve öğretimin tamamı olduğu söylenebilir. Ülkemizdeki yükseköğretim sistemi de, kamu uygulamaları ile birlikte özel sektör uygulamalarının da olduğu, ancak kamunun ön planda olduğu ve kamusal denetim ve kontrolün yapıldığı bir yapıdır. (Kesik, 2003: 250).

Buradaki konu kapsamında yükseköğretim ve üniversite kavramları açıklanacaktır.

Yükseköğretim, yönetim sorumluluğunu alan ve yöneten birimlerden oluşmaktadır. Daha detaylı ifade etmek gerekirse, Yükseköğretim; kültür algısını nesilden nesile iletimini sağlama, toplumdaki insan gücü ihtiyaçlarını karşılama, toplumun sorunlarına çözüm ararken bilimsel yöntemler kullanarak yardımcı olma görevlerini üstlenen kurum ile kurallar bütününe denir (TDK, 2016). Eğitim ile yükseköğretimin, aşınarak kullanılmaz hale gelmeyen, insanların ömrü boyunca git gide arttığı görülen, kullanıldığı zaman tükenmeyen ve faydalanılan bir mal/ürün(kalkınma carisi) olduğu söylenmektedir. Kişilerin ekonomik, teknolojik ve sosyal çevreleri geliştiği müddetçe ve karmaşık bir duruma geldiğinde eğitimin ne kadar önemli olduğu ve taleplerin artış gösterdiği görülmüştür.

Yükseköğretimin temel amacını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Kodal, 2012).

- i. “Nitelikli insan gücü yaratmak.
- ii. İnceleme ve araştırma yapmak.
- iii. Araştırma sonuç ve önerilerini paylaşmak.
- iv. Bilgi ve teknoloji üretmek.
- v. Sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamak”.

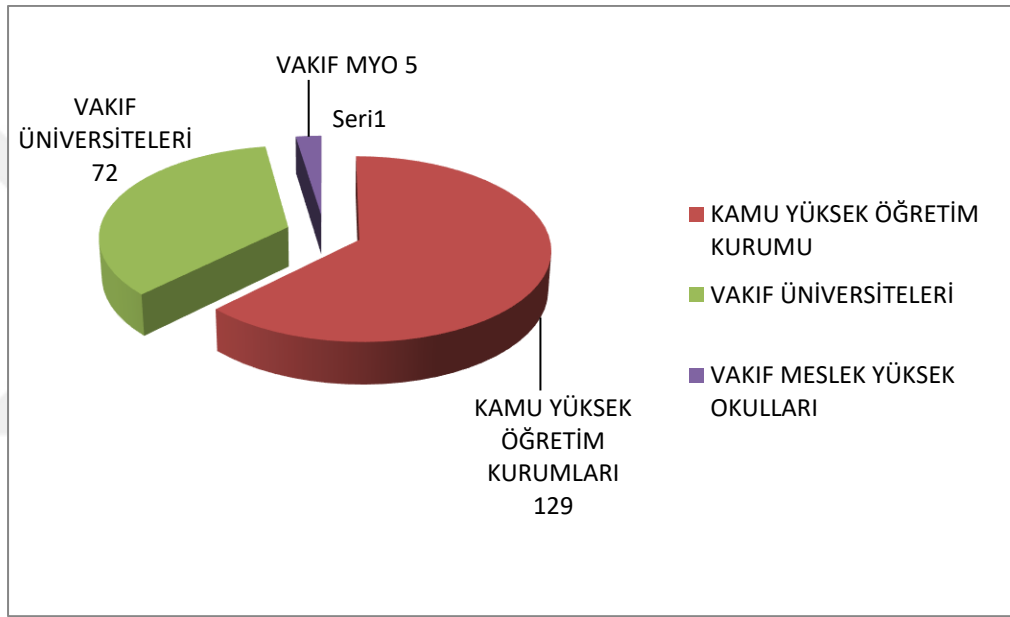
Yükseköğretim kurumları arasında olan üniversite, Anayasayı ve çeşitli, kamu tüzelkişiliği ve bilimsel bağımsızlığı kapsayan ve kanunlar çerçevesinde kurulabilen kuruluşlar olarak ifade edilebilir. Devletin denetimi ve kontrolü altında olan, üniversitelerin kendilerinin seçtiği organlarının idare ettiği belirtilmiş ancak özel kanunlara göre kurulan devlet üniversiteleriyle ilgili hükümlerin de gizli tutulacağı önceden belirlenmiştir. (Oğuz, 2000: 139). TDK (2016)’nın, üniversite tanımına bakıldığında; bilimsel özerkliği ve kamu tüzel kişiliği olan, yüksek düzeydeki öğretim, eğitim, bilimsel araştırmalarla yayınlar yapan fakülte, yüksekokul ve enstitü gibi kuruluş ve birimlerden oluşturulan öğretim kurumlarının üniversite olarak tanımlandığı görülür. Farklı bir tanımla, edebiyat, fen, tıp, hukuk ve mühendislik gibi alanlarda araştırma ve eğitim yapan fakültelerden oluşturulan yükseköğretim kurumudur.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu kapsamında, üniversitelerin “*bilimsel bağımsızlık ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek seviyede eğitim-öğretim, bilimsel çalışma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kurum ve birimleri kapsayan bir yükseköğretim kuruluşu olduğu*” belirtilir. Aynı kanun kapsamında, üniversitelerin kurulma amaçları, kontrol kurallarının planlanan, üniversite rektörlerinin “Üniversitelerarası Kurul” üyelerinden olduğu, üniversite birimlerinin senato, rektör, üniversite yönetim kurulu, fakülteler, fakülte birimleriyle, enstitü birimleri ve yüksekokul birimlerinden oluştuğu ifade edilir. Bunun yanında, öğretim görevlilerinin yükümlülükleri, tayin edilme kurallarıyla, üniversite ve diğer yükseköğretim kurumlarının çalışma şekilleri, öğrencilerin sorumlu olduğu kurallar, yükseköğretimin

kuralları, cari hizmet maliyetlerinin tabi tutulduğu kanunlar ile disiplin ceza işlerinin “2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu” ile planlandığı görülmektedir (Güven, 2014: 10).

Günümüzde nitelikli insan gücü yetiştirerek inceleme ve araştırma yapmak ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla ülkemizde toplamda 206 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumların 129 tanesi kamu yükseköğretim kurumu, 72 tanesi Vakıf üniversitesi ve 5 tanesi de Vakıf Meslek Yüksekokulu olarak eğitim hizmeti vermektedir (www.yok.gov.tr. Erişim Tarihi 13.01.2019)

Tablo 1: Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı

Kaynak: www.yok.gov.tr. Erişim Tarihi 13.01.2019

1.2. ÜNİVERSİTENİN ORTAYA ÇIKIŞI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.2.1. Avrupa’da Üniversitelerin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

Batı Avrupa’da katedral okulu şeklinde doğan üniversitelerin, zaman içinde gelişerek, kapsayıcı bir alan oluşturduğu görülmektedir (Kılıç, 1999: 11).

Üniversite kurumlarının 900 yıllık bir tarihi geçmişinin olduğu ve tarihsel süreç içinde üç farklı üniversite yapısı ortaya çıkarak geliştiği görülür. Bu aşamalar (Türel, 2004: 153-154):

1. “Ortaçağın Kilise Merkezli Üniversitesi”,
2. “Ulus devletler dünyasının üniversitesi” -Humbolt Üniversitesi-
3. “Bilgi toplumu Üniversitesi” -Multiversite, Girişimci Üniversite- şeklinde sınıflandırılır (Tekeli, 2003: 128).

Bunların arasında kilise merkezli olan üniversiteler, 12. ve 15. Yüzyıllarda biçimlenen öğretmen ve öğrenci loncaları şeklindeki kurumlardır (Tekeli, 2003: 129). Bu kurumlarda belirlenen bir program çerçevesinde eğitimlerin yapıldığı ve bilimsel, teolojik ve siyasal bilgilerin aktarıldığı görülmektedir. Diğer taraftan dini otoritenin temsil edildiği Papalık, başka bir taraftan da sivil otoritenin temsil edildiği “Kutsal Roma İmparatorluğu” olarak iki farklı gücün odağında bir ortamın Paris ve Bologna’da doğduğu bilinen üniversitenin üzerinde kilisenin etkisinin 16. yüzyıldan sonra azalıp yerini devlete bıraktığı görülmektedir. Hazırlanmış olan programlarda ruhban sınıfının eğitilmesinden ziyade, kamu yöneticilerinin yetiştirilmesine yönelik düzenlenmeye başlandığı görülmüştür (Gürüz vd., 1994: 57-58).

17. yüzyılda, üniversite öğrenciliğinin neredeyse zengin ve asillerin çocuklarına özgü bir ayrıcalığa dönüştüğü görülmektedir. Üniversitelerin, genelde, 18. yüzyıla gelene kadar eski metinlerdeki bilgilere bağlı bir şekilde eğitim vermeleri ve kendilerinin dışında ortaya çıkan yeniliklerden de habersiz olmalarıyla ya da bunlardan geç haberdar olmalarıyla eleştirilmiştir (Charle v Verger, 2005).

Üniversiteler de toplumun her bölümüne açılıp, kişilerdeki yeteneklere göre toplum içinde yükselmenin aracı durumuna gelmesinin temellerinin, 19. yüzyılda atıldığı görülmektedir (Gürüz, 2001: 77). 19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde araştırmaya yönelimli olan üniversitelerin yani günümüzdeki bilinen şekliyle üniversitelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Alman idealistlerle beraber modern üniversitelerde hem öğretme hem de araştırma esas kabul edilmiştir. Modern üniversiteler denildiğinde, temelinde Alman idealistler olan ve Wilhelm von Humbolt’un “Berlin Üniversitesi’nde kurumsallaştırmış olduğu Alman modeli öne çıkar. 1810’da kurulmuş olan ve modern araştırma üniversitesinin neredeyse ilk örneği sayılabilen Berlin Üniversitesi’nin, yüzyılın sonlarında ve 20. Yüzyıl içinde, Japonya’dan Amerika Birleşik Devletleri’ne

gelene kadar birçok ülkede üniversitelerin modeli duruma gelmiştir (Küçükcan ve Gür, 2009: 44).

Modern üniversitelerin, 19. yüzyılın ideolojik ve kültürel ortamı içerisinde daha net olarak toplum ve doğa karşıtlığına uyumlu olarak insanların bilme etkinliklerinin örgütlenmesinin iki karşıt kutupmuş gibi tanımlandığı görülür. Almanya'daki doğa ve sosyal bilim alanlarının, yöntem kavgasının sonucunda ayrıldığı bilinmektedir:1945 yılından sonra Amerikan üniversitelerinin liderliğinde ayrıştığı görülen doğa ile toplum-kültür bilimlerinin arasındaki bulunan kopukluğun, yaygın olan kamusal bir eleştirinin doğmasına sebep olmuştur. Bunun yanında, modern ulus devletin gelişimi ile beraber ortaya çıktığı görülen toplumsal ve siyasal süreçlerin de üniversitelerin dönüşümünü önemli ölçüde etkilemiştir. Bu kapsamda, Napolyon'un sonrasında Avrupa'da üniversitelerin, ulus-devletin gelişimi ile ortaya çıktığı görülen insan gücü ihtiyaçlarının karşılanarak; vatandaşların ortak milli bir kültürün aktarımı gibi işlevleri de üstlendiği görülmektedir (Wittrock, 1993; 47).

19. yüzyılın yarısından itibaren, kampüslerinde kurulmasıyla şehirlere büyük toprakların bağışlandığından, bu imkanlar sayesinde mesleki ve teknik yöneliminin güçlü olduğu ve kamu hizmetine adanan çok sayıda kolej ve üniversiteler kurulmuştur. Eyaletlerde bulunan vatandaşlara ulaşmak amacını taşıyan programların başlatılması ve üniversitelerin yerel hükümetlere de danışmanlık yapması bu dönemde başlamıştır. Amerikan üniversitelerinin, üniversiteyle tarım, sanayi, sivil toplum, devlet ilişkilerinin önemseydiği ve toplumun her çeşit ihtiyaçlarının karşılanmasını da misyon kabul edilmiştir (Çetinsaya, 2014:22-23) .

Üniversitelerin tarihsel gelişimine bakıldığında, günümüzde birçok ülkede bulunan üniversitelerin, teorik olarak, belli düzeylerde bir homojenliğe ulaştığı görülmektedir. Başka bir deyişle günümüzde bütün dünya üniversitelerinin hemen hemen aynı amaçla kurulduğu ve aynı idealleri paylaştığı söylenebilir. Uygulamalarda ciddi farklılıkların olduğu görülse de, bu farklılıkların üniversite düşüncesine göre teorik değiştirme ve/veya geliştirme fikrinden daha ziyade, yetersizliklerden, algılama eksikliklerinden ve ideolojik kamplaşmalardan kaynaklandığı anlaşılır. Üniversitelerin arasında günümüzdeki yakalandığı görülen homojenitenin kaynağının bir uzlaşmadan öte bir teslimiyet olduğu söylenebilir. Batı üniversitelerinin geldiği noktaya bakıldığında,

bütün dünyanın üzerinde etki oluşturduğu, farklı toplum ve ülkelere eğitimle ilgili bir revizyon ihtiyacının gündeme getirdiği görülmektedir (Antalyalı, 2007:).

1.2.2. Türkiye’de Üniversitelerin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

Türkiye’deki üniversitenin tarihi gelişimde “*Fransa, Almanya, Avusturya ve ABD*’nin etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Üniversite kavramının temelde Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası olarak iki dönem içinde ele alındığı görülmektedir.

Osmanlı Devletindeki tüm öğretim kurumlarının bir tek isimde ve bir tek yapının altında toplandığı görülmektedir: Medrese: Bu kurumlar vakıf kurumu içerisinde teşkilatlanmış olmasıyla beraber, öğretim görevlileri, vakfiye koşulları da dikkate alınıp, merkezi idarenin tarafından tayinlerinin yapıldığı bilinir. Kadılardaki gibi, müderrislerin tayininin de, zamanla değişiklikler görülmüştür (Şentop, 2005; 17). Bununla birlikte, belirli bir sistem içerisinde kazaskerlerin hazırlamış olduğu ve padişahın onayladığı işlemlerle gerçekleştirilmiştir. Görevden alınmalarının, teftiş ve vazifeleri dolayısıyla bazı hukuki ayrıcalıklara sahiptirler (İpşirli, 1997; 42).

Osmanlı İmparatorluğu’nun bu medrese geleneğinin, Selçuklulardan miras kaldığı görülmektedir. Fatih’in kurduğu İstanbul Medresesi günümüzdeki İstanbul Üniversitesi’nin temelidir. İstanbul Medresesi’ni Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaptırılmış olan Süleymaniye Medresesi izler. Osmanlı döneminde yükseköğretim uygulamalarında dikkat çeken önemli bir nokta; bu medreselerde öğretmen, tabip ve imam gibi uzmanların yetiştirilmesidir. Ancak devletin üst düzey görevlileriye sarayda bulunan Enderun Mektebi’nde yetiştirilmekteydi. Bu durum, Osmanlı’daki yükseköğretim anlayışının düalist bir yapısının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu düalist yapı içinde “Enderun Mektebi” Osmanlı’da II. Murat zamanında kurulmuştur ve devlet adamlarını yetiştirmek için programlar hazırlayan eğitim kurumu olarak görülmüştür (Aküzüm, 2016: 34).

Selçuklular gerçek bir medeniyet olarak eğitim-öğretime büyük önem vermiştir. Anadolu Selçuklular dönemindeki en önemli eğitim kurumlarından birisi Konya’da kurulan Karatay Medresesi’dir. 1251 yılında Celâleddin Karatay adına kurulan Karatay

Medresesi, kesintisiz 1914'e kadar altı yüz atmış üç (663) sene eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmiştir. Ortaçağda kurulan Medrese XX. yüzyılın ilk çeyreğinde kısıtlı olanaklarla bile olsa Türkiye'ye, Türk- İslam medeniyetine hizmet eden en köklü eğitim kurumudur. Bir başka deyimle Medrese Selçuklular zamanında bir vakıf üniversitesi olarak görev yapmıştır. Bu seçkin eserin adını yeniden diriltmek ve ölümsüz hizmetleri sürdürmek adını Karatay Medresesi ve Konya Ticaret Odası'ndan alan ve bir T.C. Vakıf üniversitesi olan KTO Karatay Üniversitesi'nin görevi olacaktır. Bu amaçla Karatay Medresesi'nin Karatay Üniversitesi'ne devri aslında eğitim-öğretim asli görevinin görev sahibine devri ve tarihimizle yeniden bir bağ kurmak anlamındadır. Bu durumda Karatay Üniversitesi'nin kuruluş tarihinin 1251 olarak kabul edilmesi de oldukça manidar olacak ve Anadolu Selçuklularının eserlerinin devamlılığı sağlanarak bir vefa örneği gösterilecektir (Biçer ve Bayram, 2010; 27).

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk üniversitesi, 1845'de ortaya çıkan ve bilim yurdu anlamını taşıyan Darülfünun 1863 yılında açıldığı görülmektedir (Timur, 2000: 81; Akyüz, 2006: 168). Bunun yanında Osmanlı Devleti'nde üniversitelerin ilk defa ne zaman kurulduğuyula ilgili farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Bu bakımdan üniversitelerin ilk örnekleri Fatih Sultan Mehmet zamanına kadar gidebilmektedir ancak 19.yüzyıldaki Darülfünun 'un bir üniversite olduğunu da ileri sürenler olabilmektedir. Bazı yazarlar Türk tarihindeki ilk üniversitenin kurulma tarihinin İstanbul Üniversitesi'nin kurulma tarihi olduğunu vurgularlar. Bu görüş farklılıklarının konu ile ilgili bilgi sahibi olanların üniversite kavramına farklı tanım ve değer atfetmelerinin de doğal bir neticesidir. Üniversite kavramıyla Selçuklu 'da kurulan medreselerin de önemini vurgulayan yazarlar da olmaktadır (Küçükcan ve Gür, 2009; 55)

Osmanlı tarihindeki batılılaşmanın başladığı 19. Yüzyılda, Devletin siyasi ve sosyal hayatının yanında, eğitimde de önemli değişikliklerin yaşandığı görülmektedir. Tanzimat Dönemi'nde ve sonrasında başladığı görülen bu yeni akımların, Batı tipi kurumların da Osmanlı Devleti'nin idari ve siyasi yapısının dönüştürülmeye başladığı süreç ile eş zamanlı olduğunu söylemek gerekir. Bu kapsam içinde yeni akımların da getirmiş olduğu batılılaşma anlayışı kapsamında kurulan tıbbiye, mühendishane ve harbiyenin, 19. yüzyılda Osmanlı modernleşme döneminde ilk kurulan yükseköğretim okullarının arasında sayılabilmektedir. Bu okulların çoğunluğunun, verdiği eğitim itibarı

ile mesleki nitelikler taşıdığı görülen eğitim kurumları şeklinde nitelendirilir (Dölen, 2010; 5).

Siyasi karışıklıklar ve savaşların neticesinde, Darülfünun 'un gelişimi için gereken koşulların sağlanması uzun zaman almıştır. Uygulanan birçok denemenin başarısızlıkla sonuçlandığını da belirtmek gerekir. Bununla birlikte, 1900'lerden 1933'lere kadar geçen dönem içinde Darülfünun, özellikle kurumsallaşma bakımından başarılı olduğunu söylemek mümkündür. 1924 yılında Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in imzası ile yayınlanmış olan talimatnamedeki 18. maddeye göre, “*Maarif Vekili, darülfünun reisidir ve vekil, Darülfünun Eminini vasıtasıyla darülfünuna nezaret eder*” (Aynî, 2007; 21). Ayrıca eminin, umum müderrislerle muallimlerin üç yıl için seçildiği ve yeniden seçilme hakkının olduğunu da belirtmek gerekir. Eminin seçilmesi öğretim üyelerinin vazifesidir, Vekaletle –Bakanlık-, en çok oyu alan iki kişinin arasında tercih imkanı tanınır (Bilsel, 2008; 33). 1924 yılındaki bu düzenlemenin Cumhuriyet tarihi açısından da özerk üniversitelerin temellerinin de atılmasını sağlamıştır. Bu anlamda “İstanbul Üniversite’sinin kurulduğu 1933’ün Cumhuriyet döneminde üniversitelerin kurumsallaşmasının da başlangıcı olduğu kabul edilebilir (Namal ve Karakök, 2011: 32).

Cumhuriyet’in kuruluşunun ardından, Darülfünunun inkılaplara kayıtsızlığı ve hatta pasif direnişler sergilediği Darülfünunla ilgili eleştiriler arasındadır (Yaman, 2005; 55). Bunun yanında “Maarif Vekaleti” tarafından davetle gelen yabancı uzmanların, yükseköğretimin verimli bir duruma getirilebilmesi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Maarif Vekili Dr. Reşit Galib Bey bu konuyla ilgili olarak açıklamalarda bulunmuştur (Bilsel, 2008: 34-37).Yapılan araştırmalarda, Darülfünun ilga edilişi, onun yerine üniversitelerin kurulması kararlaştırılır. 1933 yılında gerçekleştirilen reformla beraber, Darülfünunda 151 öğretim üyesi arasından 92’sinin tasfiye edildiği ve yerlerine de resmi ideolojileri benimsediği bilinen öğretim üyelerinin alındığı görülür. 1919 yılında Darülfünun Nizamnamesi ile ilk defa İstanbul Üniversitesi’nin özerk olduğu nizamiye geçirilmiştir.

1933 yılından 1946 yılına kadar geçen dönem içinde üniversite rektörünün, Milli Eğitim Bakanı’nın da önerisiyle Cumhurbaşkanı’nın, dekanlarınsa rektörün önerisiyle Milli Eğitim Bakanı’nın atadığı görülmektedir (Doğramacı, 2007: 23). Bütün bu dönem içinde rektörün yetkilerinin kısıtlı olduğunu söylemek mümkündür. Senatoya başkanlık

eden rektör, tek bir oy kullanır ve kararlar da senato tarafından verilmektedir. Çok partili döneme geçildiği 1946'da üniversiteler özerkliğe kavuşmuştur. Özerklik, büyük oranda, rektör ve dekanların öğretim üyelerinin seçmesi şeklinde yorumlanır. 1961 Anayasa'sında, "*Üniversiteler kendi seçtikleri organlar tarafından yönetilirler*" maddesi ile bu yorumun güçlendiği görülmektedir.

1933'de üniversite reformlarından sonra, günümüzdeki akademik unvanların kullanılmaya başlandığı görülür. 1773'te Mühendishane-i Bahri Hümayun adıyla kurulan ve daha sonra İstanbul Teknik Üniversitesi adını alan İTÜ de kurulmuştur. Aynı dönem içinde Ankara'da yaşanan önemli gelişmelerle birlikte bazı yüksekokulların yanına ilave fakültelerin kurulduğu da görülür. Bunlar "Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi" (1937), "Fen Fakültesi" (1943) ve "Tıp Fakültesi" (1945) olarak sıralanabilir. Ayrıca 1935'de İstanbul'da "Mülkiye Mektebi", "Siyasal Bilgiler Fakültesi" isminde "Ankara"ya taşınmıştır. Bunlardan sonra "12.06.1946" gün ve "4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu" ile Türkiye'nin üçüncü üniversitesi olan "Ankara Üniversitesi" kurulmuştur (Hatiboğlu, 2000: 114). Reformlarla beraber "Humboldt modeli"nde bir üniversitenin kurulması gündeme gelmiştir (Tekeli, 2003: 138). Bunun en büyük nedeni de, 1933'de Nazilerin baskıları yüzünden Almanya'dan geldiği bilinen yaklaşık 40'a yakın bilim adamının "İstanbul Üniversite'sinde göreve başlamasıdır (İnönü, 2005:25; Hatiboğlu, 1995:101). Bu dönem içinde üniversitelerin özerk olmadığı görülmektedir (Ataünel, 1993: 40; İnönü, 2005: 25). Üniversitelerle ilgili olarak önemli köklü değişiklikse "1946 tarihli 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu"dur. Daha önceden de belirtildiği gibi Yasa içinde üniversitelerin "Yüksek araştırma ve öğretim birlikleri" şeklinde geçtiği görülmüştür. Bu yasayla üniversitelere yönetsel ve bilimsel olarak özerkliğin yeniden getirildiği, tüzel kişiliğinin tanındığı görülmüştür (Ortaylı, 2001: 79). Bununla birlikte tam anlamıyla yönetsel bir özerklikten bahsetmek mümkün değildir (Gök, 1998: 76). 1960 yılında çıkarılan "115 sayılı Yasa" ile "4936 sayılı Yasa'nın 40. maddesinde bazı değişiklikler yapılmıştır ve üç tane geçici maddenin eklendiği görülmüştür. Özerklik kavramı geniş bir tanımlama ile Anayasaya girmiştir. Yönetsel ve bilimsel özerkliğe yeni bir şekil getirilmiştir. MEB, üniversitelerin başında olma hükmünün kaldırıldığı yetkilerin üniversitelerle "Üniversiteler Arası Kurul" (ÜAK)'a devredilir (Arslan, 2004: 325-326).

1973’de çıkarılan “1750 sayılı Üniversiteler Kanunu” ile üniversite tanımlaması içinde öğretim, öğretimin hedefi milli olan değerlere eğilim başlamıştır. Yasadaki denetim işlevi ise radikal anlamda bir yeniliği içeren “Yüksek Öğretim Kurulu” (YÖK) ile ilgili hükümlerden oluşturuldu (Timur, 2000: 292). Bu Yasayla birlikte üniversitelerin üzerindeki denetimin sağlanması için de “Üniversite Denetleme Kurulu” (ÜDK), kurulur (Gök, 1998: 77-78). Üniversitelerdeki özerkliğin sarsıldığı bir düzenleme şeklinde belirtildiği görülen bu süreçte, bir üniversitenin başvurusunun üzerine, Kanun YÖK’le ilgili maddesinin, “Anayasa Mahkemesi”nin kararıyla 1975’de kaldırılması ile sonuçlanmıştır (Tanilli, 1991; 380; Doğramacı, 2000; 45).

1975’deyse, Elazığ ilinde “Fırat Üniversitesi”, Samsun ilinde “19 Mayıs Üniversitesi”, Bursa ilinde “Uludağ Üniversitesi”, Konya ilinde “Selçuk Üniversitesi” ve Malatya ilinde “İnönü Üniversitesi” kurulmuştur. 1978’de Kayseri ilinde “Erciyes Üniversitesi” kurulmuştur. 1965’de çıkarılan “Özel Okullar Kanunu” ile de özel yüksekokulların açılmaya başlandığı görülmektedir. Devlet yükseköğretim kurumlarının yükseköğretim taleplerinin karşılayamamasında bu kurumların da kontenjan artırılması hususunda yetersiz kalışının sonucunda, özel yüksekokulların sayılarının da zaman içinde arttığı görülmektedir (Akyüz, 2008; 17). 1971 yılının Ocak ayında “Anayasa Mahkemesi”, üniversitelerin sadece devletin eli ile kurulabileceği şeklinde “Anayasa maddesi”ne dayanarak; yüksekokullarının üniversite sayılıp, ilgili olan kanun maddesi iptal edilmiştir.

1973’den 1980’e kadar geçen süre içinde Türkiye’de çeşitli bölgelerdeki şehir merkezlerinde üniversitelerin açıldığı görülmektedir. Türkiye’de “Üçüncü Beş Yıllık Plan Dönemi” (1973-1977)’nin ve “Dördüncü Beş Yıllık Plan Dönemi” (1978-1982)’nin uygulanmış olduğu bu süreç içinde, bölgelerin arasında gelişmişlik farklarının da dikkate alıp, çeşitli bölgelerde birçok şehirde yeni üniversitelerin kurulduğu görülmektedir.

Türk yükseköğretiminin 1981’den sonra yapılanmalarında dikkat çeken bir noktada, bu tarihten sonra vakıf üniversitelerinin de kurulmaya başlamasıdır. İlk vakıf üniversitesi “12.12.1984” tarihinde “YÖK kararı”yla yükseköğretim kurumu şeklinde kurulan “Bilkent Üniversitesi”dir. Yeni kurulmuş olan bu üniversiteler ile beraber, üniversitelerin bölgelere göre dağılımlarına bakıldığında; sekiz üniversitenin “Marmara

Bölgesi”nde, dokuz üniversitenin “İç Anadolu Bölgesi”nde, iki üniversitenin “Güneydoğu Anadolu Bölgesi”nde, dört üniversitenin “Doğu Anadolu Bölgesi”nde, iki üniversitenin “Karadeniz Bölgesi”nde, iki üniversitenin “Ege Bölgesi”nde ve iki üniversitenin “Akdeniz Bölgesi”nde olduğu görülmektedir(Sargın, 2007:133-150).

2006 yılında üniversiteleşme bakımından önemli olan bir döneme girmiştir. Öyle ki 2006 yılının 1992 yılı gibi yeni olan üniversitelerin birlikte kurulduğu bir sene olmuştur. “01. 03. 2006 gün” ve “5467 Sayılı Yasa” ile Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde on beş üniversite kurulmuştur. Bu üniversitelerin kurulmuş olduğu şehirlerde farklı üniversitelere bağlı yüksekokul ve fakültelerin sayısı artmıştır. 2006’da kurulmuş olan bu on beş üniversiteyle beraber Türkiye’de üniversite sayısının doksan üçe yükseldiği kaydedilmiştir. Yeni kurulmuş olan üniversitelerin kurulduğu şehirler bakımından değerlendirildiğinde; hepsinin “50.000 ile 120.000” arasında bir nüfusa sahip orta büyüklükte olan şehirlerde olduğu görülmektedir. Neredeyse yarısının “50.000 ile 75.000” arasındaki nüfusa sahip şehirler oluşturmuştur.

Türkiye’de üniversitelerin tarihsel gelişimine genel olarak bakıldığında, Cumhuriyet dönemindeki üniversitenin gelişiminde ABD ve Almanların etkisinin var olduğu görülür. Bu etkilerde Humbolt modeli ve girişimci üniversite modeli şeklinde tanımlanan modellerdeki özellikleri taşımaktadır. Humbolt Model’inin bazı unsurlarının ütopyik olduğu düşünülse de 1933 yılında üniversite reformlarından sonra yerleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür. “4936 ve 1750 sayılı” yasaların da bu modele bağlı olarak değerlendirildiği görülmüştür. Girişimci üniversite modelininse, 1950 yılında kurulduğu görülen bölge üniversitelerine “Amerikan bilim adamları”nın sıklıkla çağırılmasıyla temelleri atılmış ve “2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu” ile beraber uygulamaları da netleşmiştir ((Widmann, 2000: 59; Türel, 2004:164).

1.3. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ MÜLKİYETİNE GÖRE AYRILMASI

Mülkiyet kelimesinin kökeni Arapçadaki “mülk” sözcüğünden gelmektedir. Mülkiyet, malik ile eşya arasındaki ilişkidir. Mülk, hüküm ile bir şeyin zapt ve tasarrufu olarak tanımlanan ve azim, azamet, saltanat anlamlarına gelen bir kelimedir. Medeni Kanunumuzda ya da Anayasamızda mülkiyet hakkının tanımına yer verilmemiştir. Ancak

bu hakkın Şu Şekilde açıklanması mümkündür: Mülkiyet hakkı, bir kimsenin, baŐa bir kimsenin hakkını gasp etmemek ve kanuni kısıtlamalara da uymak Şartıyla bir Őeyi istediği gibi kullanma, ürünlerinden faydalanma, tasarruf etme yetkilerinin tümünü içine alan ayni bir haktır (Cevher, 2013: 106).

Mülkiyet hakkı, toplumsal bir niteliği olması nedeniyle anayasamızda sosyal ve iktisadi ödevler bölümünde ve 35. maddede Şu Şekilde düzenlemiŐtir. “Herkes mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz” (T.C. Anayasası, 2006: 50). Bu ifade ile Anayasamız, mülkiyetin kullanılmasını toplum yararına baĐlamıŐtır. Bir toplum hizmeti gören yükseköğretim kurumlarının ülkemizdeki çeşitliliği düŐünüldüĐünde bu kurumların 2’ye ayrıldığı görülmektedir. Yükseköğretim kurumları mülkiyetlerine göre, kamu yükseköğretim kurumları ve özel yükseköğretim kurumları Şeklinde sıralanmaktadır.

1.3.1. Kamu Yükseköğretim Kurumları

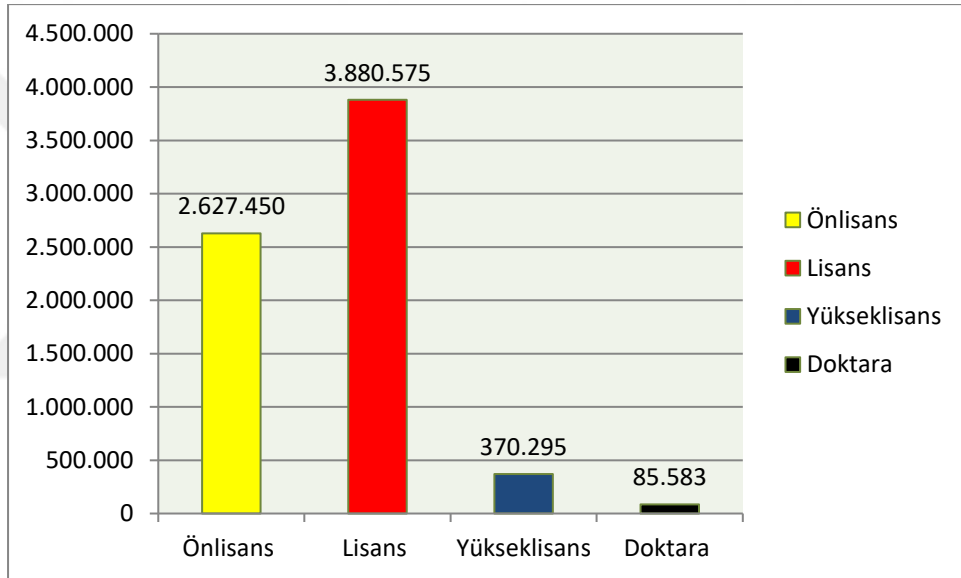
Kamu yönetiminin temel kavramlarından olan kamu hizmeti, kamu yönetiminin uĐraŐ alanının belirlenmesinde yardımcı olan bir kavramdır. Kamu hizmeti kavramı değişik anlamlarda kullanılmaktadır. Kamu hizmeti bazen faaliyet, iş, uĐraŐ anlamında, bazen de kamu kuruluŐları anlamında kullanılmaktadır (Gözübüyük ve Tan, 2006: 641-642). rnek olarak, Anayasa’nın 128. maddesindeki “Devletin kamu iktisadi teŐebbüsleri ve kamu tüzel kiŐilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür” Şeklindeki düzenlenmede “kamu hizmeti”, faaliyet, iş, uĐraŐ anlamında kullanılmıştır. Anayasa’nın 70. maddesindeki “Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir” hükmünde ise “kamu hizmeti” kamu kuruluŐları manasında kullanılmıştır (Göküş, 2011: 23). Kamu hizmeti idari hukukunun en temel kavramlarından birisidir. Giderilmesinde kamu yararı olan toplumsal bir ihtiyacı karşılayan faaliyet, kamu hizmeti olarak ifade edilmektedir (Söyler, 2008: 283).

Kamu yükseköğretim kurumları kamu yararına hizmet eden ve bu amaçla YK’e bağlı olarak yükseköğretim hizmeti veren kuruluşlardır. 2018 yılı itibariyle 115 tane kamu yükseköğretim kurumu bulunmaktadır.

Yükseköğretim üniversite, yüksekokul ve akademik düzeyde (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) eğitimi kapsayan öğretim kademesidir. Yükseköğretimin iki temel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar; bilim üretmek ve yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmektir (Aydın, 2015: 115).

2017-1018 öğretim yılı itibariyle Türkiye kamu yükseköğretim kurumlarında 6.963.903 öğrenci eğitim görmektedir. Bunların yaklaşık 2.627.450 kişi ön lisans, 3.880.575 kişi lisans, 370.295 kişi Lisansüstü ve 85.583 Kişi Doktora öğrencisi olarak eğitim görmektedir (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019).

Tablo 2: Kamu Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Sayıları

Kaynak : www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

Çetinsaya'ya göre (2014) Türk yükseköğretim sistemi küreselleşme ile entegrasyon sağlayacak yeni bir kurumsallaşmaya ihtiyaç duymaktadır. "T.C. anayasası Türk Milli Eğitim Kanunu yükseköğretim kanununun amacı gibi mevzuatların amaçlarla ilgili olan bölümleri uluslararası kuruluşların bu konuyla ilgili çalışmalarını dikkate alarak toplumun ihtiyaçlarını karşılayan yeni yükseköğretim olgusuna göre şekillendirilmelidir. Bu olgu oluşturulmadığı takdirde üniversitelerde öğrenim görmek isteyen öğrencilerin sırasına göre kariyer hedefi olan; girişimcilik ve yaratıcılık, uluslararası kariyer yapma arzusu, lider olmak, iş ve özel yaşam dengesi, teknik veya

fonksiyonel uzman olma gibi beklentileri karşılanamayacağından toplumsal insan kaynağı sağlanamamış olacaktır(Çetinsaya, 2014, 1-190).

1.3.2. Özel Yükseköğretim Kurumları

Kamu ve özel sektör kurumları hem kamu hem de özel sektör yararına hizmet eder. Her ikisi de beşeri ve sosyal sermayeyi güçlendirir. Yükseköğretim bağlamında terminolojide “özel” (private) terimi çeşitli ülkelerde farklı anlamlara gelir. Ancak çoğu ülkede özel (private), gerçekte devlete ait olmayan (non-state), buna karşın kamu (public) devlete (state) ait olan anlamına gelmektedir (Fried vd. 2006: 3-9). Özel yükseköğretim kurumları, özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Kanada gibi ülkelerin yükseköğretim sistemleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Özel üniversite kavramı, pek çok ülkede özel sektör ve vakıflar tarafından kurulan üniversiteyi ifade etmektedir. Türkiye’de de özel statüdeki üniversiteler kanunda belirlendiği üzere yalnızca devlet denetiminde vakıflar tarafından kurulabilmektedir. Bunun dışında özel sektörün üniversite kurmasına mevzuat izin vermemektedir. O yüzden üniversite kurmak isteyen girişimciler ülkemizde öncelikle vakıf kurmakla yükümlüdürler. Ancak bu uygulama dünyadaki özel yükseköğretim kurumları veya özel üniversite kavramlarından farklıdır (Cevher, 2013: 112).

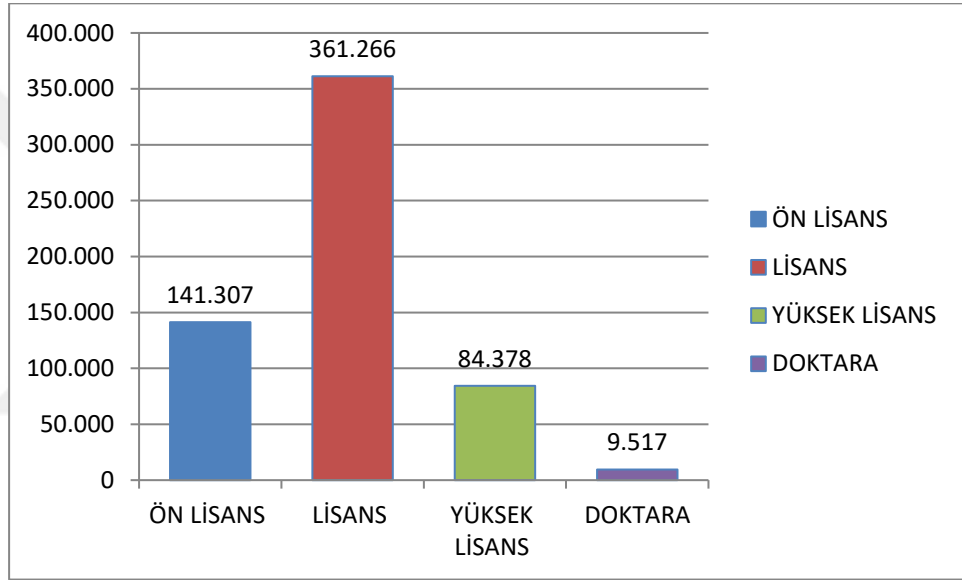
Bu çerçevede kâra dayalı özel üniversiteler, geleneksel eğitim kurumları ile rekabet edebilecek düzeyde, kendi mali kaynaklarını yaratabilen kurumlardır. Günümüzde bazı özel üniversitelerin farklı ülkelerde devletçe finanse edilmesi, özel kamu üniversite ayrımını da engeller hale gelmiştir. Bu durum özellikle İngiltere ve Hollanda’da özel (dini) kurumlarca kurulmuş olan üniversiteler için geçerlidir. Ülkemizde bu konuma sahip özel üniversite bulunmamakla beraber, vakıf üniversiteleri benzer konumlara sahiptir. (Söyler, 2009: 292) Türkiye’de mevzuatta sadece vakıf üniversitesine izin verilmiş olup, özel üniversite kavramının da kullanılabilmesi için Anayasa değişikliği gerekmektedir.

Ülkemiz, eğitim ve öğretime artan taleple yükseköğretimde karşılaştığı nicelik ve nitelik sorunlarını çözmek yolunda arayışlar içerisine girmiştir. Öncelikle nicelik sorununa çözüm olarak artan talebi karşılamak adına vakıf yükseköğretim kurumları gündeme gelmiş ve hayata geçirilmiştir (Cevher, 2013: 112). Vakıflar tarafından kendi

olanaklarıyla kazanç amacı gütmeyen kanunla kurulan ve kamu tüzel kişiliklerine sahip vakıf üniversiteleri Türk yükseköğretiminin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Ülkemizde 72 Vakıf üniversitesi ve 5 Vakıf Meslek Yüksek Okulu olmak üzere toplamda 77 vakıf yükseköğretim veren kurum bulunmaktadır. Bu üniversitelerde toplamda 596.468 öğrenci bulunmaktadır. Bunların 141.307 kişisi ön lisans, 361.266 kişisi Lisans, 84.378 kişisi Yüksek Lisans ve 9.517 kişisi Doktora öğrencisi olarak eğitim almaktadır (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019)

Tablo 3: Vakıf Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Sayıları

Kaynak: www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

1.4. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ

Vakıf üniversitelerinin yasal dayanağı, Anayasanın 130 ve 131. Maddelerine göre “Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenleme, yönetmek, denetlemek, eğitim/öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek üzere kurumların amaç ve ilkeleri doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakları etkili şekilde kullanılmasını sağlayarak öğretim elemanlarının yetiştirilmesini planlama yapmak” şeklinde ifade tanımlanmıştır. Vakıf yükseköğretim kurumlarının kurulma usulüne 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 3. maddesinde yer verilmiştir. Vakıflar tarafından kurulan üniversiteler, devlet tarafından kurulan üniversitelerle aynı

şekilde kanunla kurulmaktadır ve kamu tüzel kişiliğine sahiptir (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019).

Anayasanın 130. maddesinin son paragrafı uyarınca, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları mali ve idari konular dışındaki akademik çalışmaları ve öğretim elemanlarının sağlanması bakımından, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabiidir. 2547 sayılı kanunun ek 8, 9 ve 10. maddelerinde (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019);

- i. Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarındaki akademik organların, Devlet yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar gibi düzenleneceği ve onların görevlerini yerine getireceği,
- ii. Öğretim elemanlarının niteliklerinin Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinin aynısı olduğu,
- iii. Devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmaları yasaklanmış veya disiplin yoluyla bu kurumlardan çıkarılmış kişilerin, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alamayacakları,
- iv. Vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim- öğretim esasları, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili hususların 2547 sayılı Kanun hükümlerine tabi olduğu,
- v. Bu kurumların mali, idari ve ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tabi oldukları,

Vakıf üniversitelerinin kurulma usulleri, organları ve tabii olacakları esaslar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 7.8.1983 tarihli ve 2880 sayılı Kanun ile eklenen maddelerle düzenlenmiştir. Vakıflar tarafından üniversiteler dışında, meslek yüksekokulları da açılabilir. 2547 sayılı Kanunun Ek 2. maddesi uyarınca;

“Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla ve mali ve idari hususlar dışında, akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden bu Kanunda gösterilen esas ve usullere uymak kaydıyla, Yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını ya da bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek

nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla, bu Kanun hükümleri çerçevesinde kalmak şartıyla meslek yüksekokulu kurabilir. Bu meslek yüksekokulu, kamu tüzel kişiliğine haiz olup, Yükseköğretim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur. Kurulacak meslek yüksekokullarına, meslek ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esastır” (Hopoğlu, 2012: 16).

Ülkemizde günümüzde bu amaçlar ve esaslar doğrultusunda kurulan toplamda 77 adet Vakıf Üniversitesi ve Vakıf MYO bulunmaktadır. Bunların listesi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4: Ülkemizdeki Vakıf Üniversiteleri

SIRA	ÜNİVERSİTE / MYO	KURUCU VAKIF / VAKIFLAR	KURULUŞ YILI	EĞİTİM ÖĞRETİME AÇILMA	İL
1	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Hacattepe Çocuk Sağlığı EnstitüsüVakfi, Hacettepe Tıp MerkeziVakfi Hacettepe ÜniversitesiVakfi	1984	1986/1987	Ankara
2	Koç Üniversitesi	Vehbi Koç Vakfı	1992	1993/1994	İstanbul
3	Başkent Üniversitesi	Türkiye Organ Nakli Ve Yanık Tedavi Vakfı İle Haberal Eğitim Vakfı	1994	1994/1995	Ankara
4	Işık Üniversitesi	Fevziye Mektepleri Vakfı	1996	1996/1997	İstanbul
5	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Bilgi Eğitim Ve Kültür Vakfı	1996	1996/1997	İstanbul
6	Sabancı Üniversitesi	Hacı Ömer Sabancı Vakfı	1996	1999/2000	İstanbul
7	Yeditepe Üniversitesi	İstanbul Eğitim Ve Kültür Vakfı	1996	1996/1997	İstanbul
8	Atılım Üniversitesi	Atılım Vakfı	1997	1997/1998	Ankara
9	Beykent Üniversitesi	Adem Çelik Beykent Eğitim Vakfı	1997	1997/1998	İstanbul
10	Çağ Üniversitesi	Bayboğan Eğitim Vakfı	1997	1997/1998	Mersin
11	Çankaya Üniversitesi	Sıtkı Alp Eğitim Vakfı	1997	1997/1998	Ankara
12	Doğuş Üniversitesi	Doğuş Eğitim Vakfı	1997	1997/1998	İstanbul
13	İstanbul Kültür Üniversitesi	Kültür Koleji Vakfı	1997	1997/1998	İstanbul
14	Kadir Has Üniversitesi	Kadir Has Vakfı	1997	1998/1999	İstanbul
15	Maltepe Üniversitesi	Marmara Eğitim Vakfı	1997	1997/1998	İstanbul
16	Bahçeşehir Üniversitesi	Bahçeşehir Uğur Eğitim Vakfı	1998	1999/2000	İstanbul

17	Haliç Üniversitesi	Bizim Lösemili Çocuklar Vakfı	1998	1999/2000	İstanbul
18	İstanbul Okan Üniversitesi	Okan Kültür Eğitim Ve Spor Vakfı	1999	2003/2004	İstanbul
19	Ufuk Üniversitesi	Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı	1999	2002/2003	Ankara
20	İstanbul Ticaret Üniversitesi	İstanbul Ticaret Odası Eğitim Ve Sosyal Hizmetler Vakfı	2001	2001/2002	İstanbul
21	İzmir Ekonomi Üniversitesi	İzmir Ticaret Odası Eğitim Ve Sağlık Vakfı	2001	2001/2002	İzmir
22	Yaşar Üniversitesi	Selçuk Yaşar Spor Ve Eğitim Vakfı	2001	2002/2003	İzmir
23	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	Türkiye Odalar Ve Borsalar Eğitim Ve Kültür Vakfı	2003	2004/2005	Ankara
24	İstanbul Bilim Üniversitesi	Prof. Dr. Cemi Demiroğlu Türk Kardiyoloji Vakfı	2006	2006/2007	İstanbul
25	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Acıbadem Eğitim Ve Sağlık Vakfı	2007	2009/2010	İstanbul
26	İstanbul Arel Üniversitesi	Kemal Gözükara Eğitim Ve Kültür Vakfı	2007	2007/2008	İstanbul
27	İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Eğitim Ve Kültür Vakfı	2007	2007/2008	İstanbul
28	Özyeğin Üniversitesi	Hüsnü M. Özyeğin Vakfı	2007	2008/2009	İstanbul
29	Altınbaş (İstanbul Kemerburgaz) Üniversitesi	Mehmet Altınbaş Eğitim Ve Kültür Vakfı	2008	2011/2012	İstanbul
30	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Gaziantep Eğitim Ve Hizmet Vakfı	2008	2010/2011	Gaziantep
31	İzmir (İstanbul) Kavram MYO	Kavram Eğitim Vakfı	2008	2007/2008	İzmir
32	İstanbul Şehir Üniversitesi	Bilim Ve Sanat Vakfı	2008	2010/2011	İstanbul
33	Piri Reis Üniversitesi	Türk Deniz Eğitim Vakfı	2008	2009/2010	İstanbul
34	Avrupa MYO	Avrupa Eğitim Vakfı	2009	2010/2011	İstanbul
35	İstanbul Medipol Üniversitesi	Türkiye Eğitim Sağlık Bilim Ve Araştırma Vakfı	2009	2010/2011	İstanbul
36	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vatan Sağlık Ve Eğitim Vakfı	2009	2010/2011	İstanbul
37	KTO Karatay Üniversitesi	Konya Ticaret Odası Eğitim Ve Sağlık Vakfı	2009	2010/2011	Konya
38	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Kayseri Yükseköğrenim Ve Yardım Vakfı	2009	2011/2012	Kayseri
39	TED Üniversitesi	Türk Eğitim Derneği Yükseköğrenim Vakfı	2009	2012/2013	Ankara
40	Toros Üniversitesi	Mersin Eğitim Vakfı	2009	2010/2011	Mersin

41	Antalya Bilim (Uluslararası Antalya) Üniversitesi	Gaye Eğitim Sağlık Spor Ve Çevre Vakfı	2010	2012/2013	Antalya
42	Avrasya Üniversitesi	Maçka İmar Eğitim Kültür Ve Sosyal Hizmet Vakfı	2010	2011/2012	Trabzon
43	Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi	Bezm-i Alem Valide Sultan, Silahtar Abdullah Ağa Ve Abdülhamit Sani Mazbut Vakıfları Adına Vakıflar Genel Müdürlüğü	2010	2010/2011	İstanbul
44	Faruk Saraç Tasarım MYO	Faruk Saraç Moda Ve Sanat Vakfı	2010	2010/2011	Bursa
45	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Fatih Sultan Mehmet Han, Sinan Ağa Bin Abdurrahman, Nurbanu Valide Sultan, Hatice Sultan Ve Hacı Abdülaziz Ağa Mazbut Vakıfları Adına Vakıflar Genel Müdürlüğü	2010	2010/2011	İstanbul
46	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	Türkiye Diyanet Vakfı	2010	2010/2011	İstanbul
47	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	İlim Yayma Vakfı	2010	2011/2012	İstanbul
48	Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	Hamdullah Emin Paşa Ve Haremi Hatice Tahire Hanım Vakfı	2011	2014/2015	Antalya
49	İstanbul Gedik Üniversitesi	Gedik Eğitim Ve Sosyal Yardım Vakfı	2011	2010/2011	İstanbul
50	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Gelişim Eğitim Kültür Sağlık Ve Sosyal Hizmet Vakfı	2011	2011/2012	İstanbul
51	Türk Hava Kurumu Üniversitesi	Türk Hava Kurumu Havacılık Vakfı	2011	2011/2012	Ankara
52	Üsküdar Üniversitesi	İnsani Değerler Ve Ruh Sağlığı Vakfı	2011	2012/2013	İstanbul
53	Yüksek İhtisas Üniversitesi	Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Vakfı	2011	2015/2016	Ankara
54	Ataşehir Adıgüzel MYO	Adıgüzel Eğitim Kültür Araştırma Yardımlaşma Ve Sağlık Vakfı	2012	2013/2014	İstanbul
55	İstanbul Şişli MYO	İstanbul Şişli Vakfı	2012	2012/2013	İstanbul
56	MEF Üniversitesi	İbrahim Arıkan Eğitim Ve Bilim Araştırmaları Destekleme Vakfı	2012	2014/2015	İstanbul
57	Nişantaşı Üniversitesi	Engin Fikirler Eğitim Ve Kültür Vakfı	2012	2012/2013	İstanbul
58	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Yeşilköy 2001 Eğitim Kültür Sağlık Vakfı	2013	2013/2014	İstanbul
59	Konya Gıda Ve Tarım Üniversitesi	Bilimsel Araştırma Teknoloji Eğitim Ve Kültür Vakfı	2013	2016/2017	Konya
60	Sanko Üniversitesi	Sani Konukoğlu Vakfı	2013	2014/2015	Gaziantep
61	Biruni Üniversitesi	Dünya Eğitim Vakfı	2014	2014/2015	İstanbul
62	Antalya AKEV Üniversitesi	Antalya Kültür Ve Eğitim Vakfı	2015	2017/2018	Antalya
63	İbn Haldun Üniversitesi	Türkiye Gençlik Ve Eğitime Hizmet Vakfı	2015	2017/2018	İstanbul
64	İstanbul Rumeli Üniversitesi	Balcı Vakfı	2015	2016/2017	İstanbul

65	İstinye Üniversitesi	21. Yüzyıl Anadolu Vakfı	2015	2016/2017	İstanbul
66	Beykoz Üniversitesi (Beykoz Lojistik MYO)	Türkiye Lojistik Araştırmaları Ve Eğitim Vakfı	2016 (2008)	2017/2018	İstanbul
67	Fenerbahçe Üniversitesi	Fenerbahçe, Eğitim, Kültür Ve Sağlık Vakfı	2016	2018-2019	İstanbul
68	İstanbul Kent Üniversitesi	Engelsiz Eğitim Vakfı	2016	2017/2018	İstanbul
69	İstanbul Ayvansaray Üniversitesi (Plato MYO)	Plato Vakfı	2016 (2009)	2017/2018	İstanbul
70	Lokman Hekim Üniversitesi	Sevgi Vakfı	2017	2018/2019	Ankara
71	Ostim Teknik Üniversitesi	Ostim-Ortadoğu Sanayi Ve Ticaret Merkezi Araştırma, Geliştirme, Eğitim, Kalkınma Ve Dayanışma Vakfı	2017	Eğitim Öğretime Başlamadı	Ankara
72	Kapadokya Üniversitesi (Kapadokya MYO)	İlke Eğitim Ve Sağlık Vakfı	2017 (2008)	2018/2019 Üniv.	Nevşehir
73	Ankara Medipol Üniversitesi	Türkiye Eğitim Sağlık Bilim Ve Araştırma Vakfı	2018	Eğitim Öğretime Başlamadı	Ankara
74	İstanbul Atlas Üniversitesi	Türk Balkan Eğitim Kültür Ve Sağlık Vakfı	2018	Eğitim Öğretime Başlamadı	İstanbul
75	İzmir Tınaztepe Üniversitesi	Ses Sağlık Eğitim Ve Spor Vakfı	2018	Eğitim Öğretime Başlamadı	İstanbul
76	Semer kand Bilim Ve Medeniyet Üniversitesi	Hacegan Vakfı	2018	Eğitim Öğretime Başlamadı	İstanbul
77	Ankara Teknoloji Üniversitesi	İstanbul Adli Bilimler Eğitim ve Araştırma Vakfı	2018	Eğitim Öğretime Başlamadı	Ankara

Kaynak : www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

1.4.1. Vakıf Üniversitelerinin Kuruluş Amaçları

Yükseköğretim yükünün karşılanması devlet üniversiteleri tarafından giderek zorlaşmıştır. Vakıf üniversitelerinin hedefi, bu yükü kısmen de olsa paylaşarak, bir rekabet ortamında, öğrencilerine nitelikli bir eğitim vermektir. Devletin kamu hizmeti yükünü azaltmak amacıyla eğitim ve öğretime devam etmektedirler. 1984 yılında kurularak 1986-87 eğitim öğretim döneminde eğitime başlamış olan Bilkent Üniversitesi, kurulan ilk vakıf üniversitesidir. (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019)

Vakıf üniversitelerin kurulmasındaki temel amaç, devletin kıt kaynaklarıyla sağlayamadığı yükseköğretim olanağını vakıfların yaratması ve belirli bir maddi güce sahip kişilerin bu olanaklardan yararlandırılarak devlet üniversitelerine olan nicelik baskısının azaltılmasıdır (Sevük, 1994: 65). Vakıf üniversiteleri, devlete doğrudan bağlı olmaksızın, vakıf tarafından özerk bir şekilde etkinliğini devam ettiren bir üniversite türüdür. Genel olarak toplum açısından vakıf üniversiteleri, özel üniversite şeklinde yanlış olarak tanımlanması ile beraber, Türkiye Cumhuriyeti'nde özel üniversite kurulması kanunen henüz mümkün değildir. Türkiye'de vakıf üniversiteleri, Yükseköğretim Kurulunun önerisine istinaden, kanunlara tabii olarak kurulmaktadır (Erguvan, 2010: 3).

1.4.2. Vakıf Üniversitelerinin Örgütlenmesi ve Yönetimi

Vakıf üniversitelerinde yönetim yapılanmasında akademik ve idari olmak üzere iki farklı yapı olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinin akademik yapısında uygulanan yasal hükümler vakıf üniversitelerinin akademik yapısında da uygulanmaktadır. Buna göre de akademik yönetim 2547 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklerle yürütülmektedir (Şakar, 2008: 181). Öğretim görevlileri ve Öğretim Üyeleri seçimleri, yükseltme kriterleri bu kanun hükmüne göre yapılmaktadır (Cevher, 2013: 128).

Vakıf üniversitelerini devlet üniversitelerinden ayıran en önemli özellik, yönetim yetkisinin en az yedi üyeden oluşan mütevelli heyetine ait olmasıdır. Vakıf yönetim organı tarafından devlet memuru olma niteliklerine sahip olan yükseköğretim görmüş adaylar arasından 5 yıllık süre için seçilen bu heyet, (Şakar, 2008: 181) sözleşmeli personelin işe alınması, maaşlarının tespiti, harcamaların belirlenmesi ve bütçenin oluşturulması konusunda yetki sahibidir. Rektörler ise Mütevelli Heyetinin hem üyesi ve kararların uygulayıcısı konumundadır (Erçelebi, 2008: 38).

Vakıf üniversitelerinin devlet üniversitelerinden bir diğer farkı Rektörün seçilerek değil, Yükseköğretim Kurulu'nun onayıyla Mütevelli Heyeti tarafından atanmasıdır. Vakıf Üniversitelerinin yönetiminde mütevelli heyet başkanlarının yönetsel gücü oldukça baskın bir şekilde hissedilmektedir. Vakıf üniversitelerinin akademik yönetiminden sorumlu rektör, rektör yardımcıları, dekan, dekan yardımcıları ve bölüm

başkanları yönetsel kararlar alma ve uygulamada mütevelli heyet başkanlarına dolaylı veya dolaysız bağımlı hareket etmektedirler (Cevher, 2013: 135).

1980 döneminden sonrasına ait olan vakıf üniversitesi kavramı, bir işletme formunda yönetildiği konusundaki iddialarla sıklıkla gündeme gelmektedir. Vakıf üniversiteleri, bir taraftan kâr amacı gütmeyen kamu tüzel kişisi olması, kamunun güç ve yetkisini kullanarak bazı koşulları yerine getirirse de kamunun finansal kaynaklarından beslenerek iktisadi bir işletme gibi yönetilmektedirler. Vakıf üniversitesini kuran vakıf ve bu vakfi kuran iş adamı veya şirketler grubuyla üniversite arasında finansal yönden önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bu iktisadi ilişkiden dolayı vakıf üniversitesi bir taraftan bir işletme grubunun parçası gibi davranıp, diğer taraftan da işletme grubunun sosyoekonomik olarak “üniversite sahibi olmak” gibi bir olanağa sahip olmasıdır (Battal, 2008: 170-171).

1.4.3. Vakıf Üniversitelerinin Finansman Kaynakları

Vakıf üniversiteleri üç ayrı finansman kaynağına sahiptir. Bunlar; kurucu vakfın katkısı, öğrenci harçları, devlet yardımlarıdır. Ancak en önemli finansal kaynağını öğrenci harçları oluşturmaktadır. Kurucu vakfın katkısı ve devlet yardımı oldukça kısıtlıdır. Bu kaynaklardan sağlanan gelirlerin, vakıf üniversitelerinin genel bütçeleri içindeki oranları üniversitelere göre farklılıklar göstermektedir. Bu doğrultuda vakıf üniversitelerinin öğrenci başına yaptıkları harcamalar, öğrencilerden aldıkları ücretler, kurucu vakfın katkıları birbirinden farklıdır (Erçelebi, 2008: 36).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, ek 6. maddesinde, “Kurulacak yükseköğretim kurumu, vakıf tüzelkişiliği dışında ayrı bir tüzelkişiliğe sahip olur ve bu kurumun gelirleri, geçici olarak dahi hiçbir suretle vakıf mamelekine veya hesaplarına intikal edemez. Vakıf yükseköğretim kurumuna doğrudan doğruya bağış ve yardım yapılabilir” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm de vakıf üniversitelerinin maddi gelirlerinin söz konusu vakfa aktarılmasını engelleyerek üniversiteyi koruma altına almaktadır (Arıkan, 2011: 172).

Vakıf üniversitelerinin yönetim ve işleyişi, Mütevelli Heyet olarak isimlendirilen üst organ tarafından yürütülmesinin yanında, 2547 sayılı kanuna da tabidir.

Üniversite'nin kurucusu olan vakfın, tüzel kişi sıfatıyla, üniversitenin yönetim ve çalışmalarına katılma ya da müdahale etme yetkisi yoktur. Vakıf tarafından kurulmasından itibaren Vakıf'tan ayrı ve tamamen bağımsız bir kamu tüzel kişiliği unvanı alan üniversite, mevzuatımızda çeşitli formlarının yer aldığı bir "kamu kuruluşu" niteliği kazanmaktadır. Bununla beraber kurucu Vakıf, özel hukuk hükümlerine tabii bir tüzel kişi olarak varlığını sürdürür. Vakfın, özel hukuk kuruluşu olmasına rağmen, kuruculuğunu yaptığı üniversitenin çalışmalarına katılması ya da müdahale etmesi yalnızca üniversite Mütevelli Heyeti'ni (4 yıl için) seçmek ve Mütevelli Heyet'in üyelerinde herhangi bir eksilme olması durumunda, boşalan kadroya yeni üye seçmekle sınırlandırılmıştır. Bunun dışında vakfın, üniversite tüzel kişiliğine herhangi bir şekilde müdahale yetkisi mevcut değildir. Vakıf üniversiteleri de eğitim- öğretim hususları, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili konularda 2547 sayılı kanun hükümlerine tabidir. Bu yükseköğretim kurumları iktisadi ve idari konularda Yükseköğretim Kurulu'nun gözetim ve denetimindedir (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019).

2547 sayılı Kanunun ek 18. maddesi, vakıf üniversitelerine bütçede (YÖK Bütçesi içerisinde) yer alan ödenekle sınırlı olması koşuluyla, ilgili üniversitenin başvurusu, Yükseköğretim Kurulu'nun görüşü ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın teklifi ile Maliye Bakanlığı tarafından devlet desteği yapılmasını öngörmektedir. Buna göre, Devlet yardımı, Devlet yükseköğretim kurumlarına o yıl tahsis edilen toplam bütçe ödeneklerinin örgün öğrenci sayısına bölünmesiyle elde edilen tutarın, ilgili vakıf yükseköğretim kurumunda okuyan örgün öğrenci sayısı ile çarpılması sonucu elde edilen miktarın %30'undan fazla olamaz. Ancak, bu ödeneğin üniversitelere dağıtımını öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminde kullanılan sayısal (%50), sözel (%20) ve eşit ağırlıklı (%30) puan türlerinin parantez içinde gösterilen ağırlıklar uygulanarak, üniversitenin toplam örgün öğrenci sayısına göre yapılır. Vakıf üniversitelerinin devlet yardımı almak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına müracaat edebilmeleri için en az iki sene eğitim öğretim yapmış olmaları gerekmektedir (Hopoğlu, 2012: 18).

Vakıf üniversitelerinin sahip olduğu finansman kaynaklarını ayrıntılı şekilde aktarmak gerekirse şu kalemler göze çarpar (Söyler, 2008: 431-437):

- I. **Kurucu Vakfın Katkıları:** Vakıf Üniversiteleri esas olarak bir kurucu vakıf tarafından kurulmaktadır. 2547 sayılı kanunun ek 3. maddesine göre kurucu

vakfın yetkili yönetim organlarının üniversite kurma ile ilgili karar ya da kararları Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün olumlu yazısı ve bir takım belge ve taahhütlerle beraber Yükseköğretim Kurulu'na sunulmaktadır. Kurucu vakfın taahhüdü olan katkı sadece üniversitenin kuruluş aşamasında ya da bir yıllık dönem için yapılacak giderlerin yüzde 20'sinin karşılanmasına yöneliktir.

- II. **Öğrenci Katkıları:** Vakıf üniversitelerinin en önemli finansal kaynağı öğrenci katkı paylarıdır. Öğrenci katkı payları da Mütevelli Heyet tarafından belirlenmektedir. Arkalarından kaynak yönünden güçlü bir vakıf bulunmayan vakıf üniversiteleri, büyük ölçüde öğrenciden aldıkları ücretle eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedirler. Bazı vakıf üniversitelerinde öğrenci katkıları %97 ye ulaşırken, devlet üniversitelerinde bu oran %5 civarındadır. Gelişmiş ülkelerin çoğunluğunda yükseköğretimin karma özelliği de dikkate alınarak öğrenci katkıları devlet üniversitelerinde %12-36 oranında değişmektedir (Söyler ve Karataş, 2011: 62).
- III. **Devlet Yardımları:** Vakıf üniversitelere devlet tarafından bazı nakdi ve aynı yardımlar yapılabilmektedir. Nakdi yardımlar, Yükseköğretim Kurumu bütçesine konulan devlet yardımı ile KOSGEB bütçesine konulan proje yardımından ibarettir. Devlet, bütçede yer alan ödenekle sınırlı olmak kaydı ile üniversitelere yardım yapabilmektedir. Ancak yapılan yardım, devlet üniversitelere yapılan toplam bütçe ödeneklerinin %30 unu geçmemektedir. Ayrıca devlet yardımı ağır koşullara da bağlanmıştır. Bu koşullar, vakıf üniversitelerinin en az 2 eğitim öğretim yılını tamamlamış olması, öğrencilerinin %15'ine tam burs sağlaması, belirli sayıda tam zamanlı öğretim elemanına kadro sağlaması, bilimsel dergilerdeki makale yayınının devlet üniversitelerinin ilk yarısına girebilecek durumda olması, YKS'de ilk %5'e giren öğrenci alması yönündedir. Her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine ayrılan ödenekle de vakıf üniversitelerinin bilimsel ve teknolojik araştırma projelerinin desteklenmesi amacıyla söz konusu üniversitelere nakdi yardım yapılmaktadır. Yardım yapılabilmesi için üniversite rektörü veya ilgili fakülte dekanının onay vermesi, proje yürütücüsünün en az yardımcı doçent unvanına sahip olması, proje maliyetinin en az %25'lik kısmının bakanlık dışından sağlanması gerekmektedir. Aynı yardımlar, vakıf

üniversitelerine sağlanan eşya ve mal gibi niteliği olan yardımlardır. Hazinesinin özel mülkiyet arazilerinin satışı, irtifak hakkı tesisi, devletin tasarrufunda bulunan arazilerin kullanma izninin verilmesinden ibarettir. İrtifak hakkı, özel mülkiyete konu tapulu taşınmazlar içindir. Tapulu hazine arazileri, eğitim, sağlık, kültür, turizm, sosyal ve ekonomik amaçlı olarak irtifak hakkı tesisine konu olabilmektedirler. Vakıf üniversiteleri, eğitim amacıyla hazine arazilerinin üzerinde irtifak hakkı tesis edebilmektedirler. Devletin tasarrufunda kalan araziler 49 yıla kadar vakıf üniversitelerinin kullanımına tahsis edilebilir. Gerçek ve tüzel kişilerin vakıf üniversitelerine yaptıkları bağış ve vasiyetler için veraset ve intikal vergisi, noter ve tapu harçları, damga vergisi gibi vergiler alınmamaktadır. Vakıf üniversiteleri, belli koşulları yerine getirmeleri ve talep etmeleri durumunda devlet genel bütçesinden pay alabilmektedirler. Devlet yardımının yapılabilmesi için vakıf üniversitelerinin asgari 2 eğitim öğretim yılını tamamlamaları, öğrencilerinin en az %15'ine eğitim öğretim masraflarını karşılayabilecek kadar tam burs vermeleri gibi şartlar mevcuttur. Ayrıca bu üniversiteler 2547 sayılı kanunun 56. maddesinde yer alan mali kolaylıklardan, muafiyet ve istisnalardan aynen yararlanmaktadırlar. Bu kurumlar emlak vergisinden de muafırlar (Özden, 2008: 116).

2547 sayılı yükseköğretim kanununun ek 6. maddesinde yer alan hükme göre vakıflar tarafından kurulan üniversiteler, vakıf tüzel kişiliğinin dışında bir tüzel kişiliğe sahip olmaktadır. Bu üniversitenin gelirleri geçici ya da sürekli olarak hiçbir koşulda vakıf bütçesine intikal ettirilemez. Vakıf üniversitelerine doğrudan bağış ve yardım yapılması mümkündür. Bu kanunun ek 18. maddesine göre de vakıf üniversitelerine bütçede (YÖK bütçesi içerisinde) yer alan ödenekle sınırlı kalmak koşuluyla ilgili üniversitenin başvurusu ve yükseköğretim kurulunun görüşü ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın teklifi ile Maliye Bakanlığı tarafından devlet yardımı yapılır. Ancak Yükseköğretim Kurulunca 22 Temmuz 2008 tarihinde yapılan toplantı sonucuna göre; vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımı konusunda Yüksek Öğrenim Kurulu Başkanlığı'nın 2006-2007 mali yılları hesaplarının, Sayıştay Başkanlığı'nca incelenmesi sonucunda açılan sorguya ilişkin, yapılan savunmadaki görüşler doğru olmakla beraber vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımı, bazı açılardan Sayıştay sorgusu kapsamına alındığı ve hukuksal bir karmaşa doğduğu için, Sayıştay Genel Kurulu kararı

belirleninceye kadar, vakıf üniversitelerine devlet yardımı yapılıp yapılmaması konusunda görüş verilmemesine karar verilmiştir (Cevher, 2013: 130).

1.5. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ TEKNİK MESLEK YÜKSEKOKULLARININ MEVCUT DURUMU

Ülkemizde 1933 yılında ilk üniversitelerin kurulması ile başlayan yükseköğretim sürecinin günümüzde geldiği nokta; 129 devlet üniversitesi, 72 vakıf üniversitesi ve 5 vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplamda 206 yükseköğretim kurumu faaliyet göstermektedir. Bu eğitim kurumlarında toplam 7.560.371 öğrenciye eğitim verilmektedir. Ülkemizde faaliyet gösteren üniversiteler bünyesinde yer alan fakülte, enstitü, yüksekokul ve MYO sayıları tablo 5’de belirtilmiştir.

Tablo 5: Ülkemizdeki Üniversiteler Bünyesinde Yer Alan Fakülte /YO /MYO/Enstitü Sayıları

	<i>DEVLET ÜNİ.</i>	<i>VAKIF ÜNİ.</i>	<i>VAKIF MYO</i>	<i>TOPLAM</i>
ÜNİVERSİTE	129	72	5	206
FAKÜLTE	1360	456	0	1816
YÜKSEKOKUL	355	105	0	460
MYO	890	105	5	1000
ENSTİTÜ	493	209	0	702

Kaynak: www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

Yükseköğretim temel göstergelerine göre; yukarıdaki tabloda belirtildiği gibi ülkemizde 1.000 MYO bulunmaktadır. Ülkemizde 1000’e yakın ilçe olduğu göz önüne alındığında neredeyse merkez ilçeler dışında her 5 ilçenin 4’de bir MYO’ nun bulunduğu söylenebilir. Gerçekleştirilen, ‘Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı’nın Yükseköğretimde Uygulama Ağırlıklı Yeni Açılımlar’ isimli çalışma grubunun raporuna göre MYO sayısının fazla olması ve ülke genelinde dağılımının il merkezleri, ilçe ve belediyelerde eğitim ve öğretim veriyor olması beraberinde eğitimin kalite problemini getirdiği sonucuna varmıştır.

Vakıf üniversitelerinin meslek yüksekokul bölümleri ve doluluk bölümleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 6: Ön lisans Toplam Doluluk Yerleşme ve Bursluluk Oranları

Sıra	ÜNİVERSİTE	TOPLAM KONTENJAN	YERLEŞEN SAYISI	YERLEŞME ORANI (%)	BURLULUK ORANI (%)
1	HALIÇ ÜNİ.	546	546	100,00	63,60
2	KTO KARATAY ÜNİ.	350	350	100,00	38,57
3	HASAN KALYONCU ÜNİ.	250	250	100,00	14,60
4	LOKMAN HEKİM ÜNİ.	80	80	100,00	32,50
5	ÇANKAYA ÜNİ.	78	78	100,00	53,21
6	MALTEPE ÜNİ.	736	716	97,28	56,18
7	BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİ.	325	314	96,62	48,09
8	YAŞAR ÜNİ.	418	400	95,69	30,88
9	ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİ.	763	729	95,54	55,97
10	BAŞKENT ÜNİ.	1197	1135	94,82	48,96
11	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİ.	5465	5172	94,64	55,38
12	PİRİ REİS ÜNİ.	528	497	94,13	62,17
13	ÜSKÜDAR ÜNİ.	3081	2855	92,66	64,36
14	BAHÇEŞEHİR ÜNİ.	489	453	92,64	54,97
15	IŞIK ÜNİ.	665	616	92,63	66,15
16	NİŞANTAŞI ÜNİ.	3812	3501	91,84	75,84
17	İSTANBUL BİLİM ÜNİ.	315	287	91,11	24,39
18	BİRÜNİ ÜNİ.	1682	1525	90,67	61,16
19	İSTANBUL BİLGİ ÜNİ.	2282	2055	90,05	71,06
20	İSTİNYE ÜNİ.	1180	1048	88,81	55,03
21	YÜKSEK İHTİSAS ÜNİ.	174	153	87,93	40,69
22	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİ.	310	265	85,48	11,70
23	İZMİR EKONOMİ ÜNİ.	741	627	84,62	14,47
24	İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİ.	1316	1106	84,04	64,78
25	UFUK ÜNİ.	675	566	83,85	36,17
26	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİ.	460	383	83,26	51,44
27	İSTANBUL AYDIN ÜNİ.	6053	5006	82,70	52,38
28	TOROS ÜNİ.	570	470	82,46	25,00
29	DOĞUŞ ÜNİ.	1038	841	81,02	59,54
30	ÇAĞ ÜNİ.	641	510	79,56	67,75
31	İSTANBUL ESENYURT ÜNİ.	1410	1113	78,94	58,87
32	KADİR HAS ÜNİ.	70	54	77,14	44,44
33	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİ.	4869	3756	77,14	58,53
34	İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİ.	1132	864	76,33	56,71
35	ATILIM ÜNİ.	40	30	75,00	31,67
36	ALTINBAŞ ÜNİ.	1242	925	74,48	58,27

Sıra	ÜNİVERSİTE	TOPLAM KONTENJAN	YERLEŞEN SAYISI	YERLEŞME ORANI (%)	BURLULUK ORANI (%)
37	BEYKOZ ÜNİ.	1180	869	73,64	59,98
38	İSTANBUL RUMELİ ÜNİ.	1059	777	73,37	59,20
39	KAPADOKYA ÜNİ.	2274	1667	73,31	34,99
40	İSTANBUL OKAN ÜNİ.	2591	1881	72,60	51,46
41	BEYKENT ÜNİ.	3915	2832	72,34	62,69
42	İSTANBUL KENT ÜNİ.	410	291	70,98	57,04
43	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİ.	560	388	69,29	58,44
44	İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİ.	2398	1656	69,06	60,05
45	AVRUPA MYO	1177	766	65,08	47,75
46	İSTANBUL GEDİK ÜNİ.	910	590	64,84	53,43
47	İSTANBUL AREL ÜNİ.	2640	1684	63,79	47,77
48	AVRASYA ÜNİ.	1665	1028	61,74	43,90
49	ANTALYA AKEV ÜNİ.	257	153	59,53	60,13
50	FARUK SARAÇ TASARIM MYO	492	275	55,89	58,91
51	İSTANBUL ŞİŞLİ MYO	2203	1213	55,06	55,71
52	ANTALYA BİLİM ÜNİ.	160	88	55,00	61,65
53	ATAŞEHİR ADIGÜZEL MYO	760	411	54,08	57,00
54	İZMİR KAVRAM MYO	1091	472	43,26	42,64

2018 ve 2019 yıllarına ait Vakıf Meslek yüksekokullarının doluluk oranının %50'nin üzerinde olması sevindirici bir durumdur. Bu durum Vakıf Meslek Yüksek Okullarının meslek ve teknik liseler dışında farklı okullardan da tercih edildiğini göstermektedir. Ancak belirli mesleklere yönelik olarak nitelikli insan gücü yetiştirme misyonuna sahip olan Vakıf MYO'larının hiçbir mesleki temeli olmayan öğrenciler tarafından tercih edilmesinin bazı problemlere yol açacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğrenciler eğitim hayatına başlamadan yaşayacakları problemlerin önüne geçmek amacıyla Vakıf MYO'ların öğrencilerine gerekli oryantasyon eğitimi yapması gerekmektedir (Alkan vd., 2014:135-138).

Mesleki ve teknik eğitimin en önemli bileşenlerinden olan MYO'larının sahip olduğu sorunların fazla olması nedeniyle MYO'larının ekonomik büyüme açısından beklenen katkıları tam anlamıyla karşılayamadığı ve ülkenin rekabet gücüne katkısının düşük olduğu düşünülmektedir. Bunun birçok nedeni olmasıyla birlikte, sorunun çözülmesi açısından konunun çok sayıdaki taraflar ve ilgililerine çok önemli görevler düşmektedir. Burada önemli olan vakıf MYO'larının ülke açısından önemini anlamak ve

yaşanan sorunların nedenlerini titizlikle belirlenerek çözüm önerilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda vakıf MYO'larında yaşanan farklı sorunlar dikkate alınarak bazı çözüm önerileri aşağıda verilmiştir (Alkan vd., 2014:135-138).

- i. MYO'ların en önemli sorunlarından birisi, mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında MYO'lara sınavsız geçiş hakkının verilmiş olmasıdır. Bu uygulamanın MYO'larında verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Çünkü sınavsız geçiş hakkı ile birlikte MYO'ların öğrenci profili öğrencilerin bilgi birikimi açısından değişmesine neden olmuştur. MYO'larda bir yandan üniversite sınavı ile bir yere yerleşemeyen öğrenciler ile hali hazırda bir kurumda çalışmasına rağmen meslek lisesi mezunu olduğu için sınavsız geçişten yararlanarak kayıt yaptıran yüksek yaştaki öğrencilerden oluşan heterojen sınıflar derslerin işlenmesi açısından ders kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu bağlamda vakıf MYO'larda eğitimin niteliğini ve başarıyı teşvik etmek ve mesleki eğitimin saygınlığını artırmak için MYO'larında geçiş ve yerleştirme sisteminde yaşanan sorunları dikkate alarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.
- ii. 2018 ve 2019 yıllarına ait okul türlerine göre yerleşen öğrenci sayılarına bakıldığında genellikle lise, anadolu lisesi ve fen lisesi öğrencilerinin Vakıf MYO'larını daha az tercih ettiği görülmüştür. Bu durum, Vakıf MYO'ların meslek veya teknik liseler gibi farklı okullardan da tercih edilmesi açısından önemini göstermiştir. Yalnız belirli mesleklere yönelik olarak nitelikli insan gücü yetiştirme misyonuna sahip olan vakıf MYO'larının hiçbir mesleki temeli olmayan öğrenciler tarafından tercih edilmesi, öğrencilerin bölümleriyle ilgili uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle eğitime başlamadan önce öğrencilerin bölümlerle ilgili ihtiyaçlarının neler olduğunun belirlenmesi ve bölümleriyle ilgili kısa bir oryantasyon yapılması yararlı olacaktır.
- iii. Sınavsız geçiş hakkı ile birlikte meslek lisesi mezunlarının mezun oldukları bölüme uygun MYO programlarına yerleşmesi öğrenci sayılarının artmıştır. Yalnız MYO'ların alt yapı, laboratuvar, derslik ve öğretim elemanı gibi gereksinimleri aynı oranda geliştirilerek arttırılmamıştır. Bu durum beraberinde eğitim kalitesinin düşmesine ve teknoloji ile paralel olarak

yenilemeyen laboratuvar atölye gibi fiziksel mekanlarda yapılan eğitimlerin teknolojik gelişmelerden uzak öğrencilerin yetiştirilmesine neden olmuştur. Bu nedenle yeterli düzeyde eğitim alamayan öğrenciler iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verememesi nedeniyle mezun olan öğrencilerin istihdam sorununu beraberinde getirmiştir. Vakıf MYO'larında verilen hertürlü eğitimde teknolojinin kullanılması ve laboratuvar, atölye vb. mekanların olabildiğince güncel donanımlarla iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikli personel yetiştirebilmesi mezun olan öğrencilerin donanımının artırılması istihdam sorununu ortadan kaldıracak ve bölümleri kaliteli öğrenciler tarafından tercih edilmesine olanak sağlayacaktır.

- iv. Meslek yüksek okullarının en büyük sorunlarından biriside gerekli olan öğretim elemanının temin sorunudur. Bu nitel ve nicel yeterlilik anlamında önemli görülmektedir. Ülkemizde bulunan meslek yüksekokullarında öğrenci/öğretim elamanın oranı yaklaşık olarak gümüzde %52 civarındadır(Günay ve Özer,2014). Bu durum doğal olarak yeterli sayıda öğretim elamanı olmaması, öğrencilerle gerektiği kadar ilgilenilmemesi neden olmaktadır. Son yıllarda hemen her ilçeye açılan yüksekokullarda öğretim elamanı eksikliğinden kaynaklı olarak liselerden yarı zamanlı olarak görevlendirilen öğretmenler aracılığıyla yürütülmektedir.
- v. Meslek yüksek okulları incelendiğinde %85'nin öğretim görevlilerinden ve %15'nin öğretim üyelerinden oluştuğu görülmektedir. MYO'larında öğretim görevlisi olmak için neredeseyde fakülte bitirmenin yeterli olduğu ve hatta yabancı dil koşulu bile gerekmediği görülmektedir. Türkiye'de yüksek lisans ve doktora yapanların sayısının (yeterli seviyede olmamakla birlikte) hızla arttığı da göz önüne alınarak, MYO'larda görev yapacak öğretim elemanları için farklı ek kriterler getirilmelidir. Bu konuda yapılabilecek en önemli çalışmalardan birisi de, meslek yüksekokullarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin belli bir kısmının piyasada iş tecrübesi edinmiş uygulamacılar, usta öğreticiler vb. tarafından yürütülmesinin teşvik edilmesidir
- vi. Ülkemizde son dönemlerde hızlı bir şekilde artan işsizlik oranlarına karşın, iş dünyasının yeterli düzeyde nitelikli elaman bulma konusunda yaşadığı zorluklar ve işgücü arzı ile işgücü talebi arasındaki uyumsuzluğa işaret

etmektedir. Bu durum mesleki ve teknik eğitim ile iş dünyası arasında yaşanan koordinasyonunun eksikliğin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir(Günay,2014). Bu koordinasyonun yeterli düzeyde sağlanması ve MYO'larında danışma kurullarının önemli rol üstlenmesi ile birlikte yeni kullanılacak araçlarla yeni yöntemler kullanılmalıdır. Ayrıca Meslek yüksek okulalarında açılacak olan bölümler istihdam fırsatları değerlendirilerek ilgili sektörlerin istek ve beklentileri dikkate alınarak açılmalıdır.

- vii. Meslek yüksekokullarındaki ders programları ulusal ve uluslararası iş piyasalarının ihtiyaçlarını dikkate alınarak, güncel teknolojiye uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. . Bu çerçevede öğrencilerin, meslek alanları ile ilgili sektörlerde ya iki yıl boyunca haftada belirli zaman dilimlerinde uygulama yapmak üzere bulunmaları veya dört dönem olan derslerin üç dönemini okulda ders, bir dönemini de işletmelerde uygulamalı “İşyeri Mesleki Eğitimi” şeklinde geçirmeleri gibi modeller yaygınlaştırılmalı veya işyeri eğitimi ağırlıklı yeni modeller uygulamaya konulmalıdır. (Ala ve Gülmez, 2014).
- viii. Türkiye’de kamu kurumları(TÜBİTAK, KOSGEB, İŞKUR, Kalkınma Ajansları gibi), mezuniyet sonrasında öğrencilere kendi işlerini kurmaları için gerekli olan maddi kaynakları daha öğrenciyken sundukları destek programlarına sahiptir. Şüphesiz kısıtlı ve koşullu olarak verilen bu desteklerden yararlanmak çok kolay olmasa bile, pek çok öğrencinin bu destekleri aldıkları bilinmektedir. Bu ve benzeri destek ve proje havuzlarının öğrencilere duyurulması, hem onların motivasyonunu artırabilecek, hem de mezuniyetleri sonrasında işlerini daha kolay kurmalarını sağlayabilecektir.
- ix. Öğrencileri mevcut piyasa koşullarına göre yetiştirmek, mesleki eğitimi dünyadaki güncel yenilik ve uygulamalara göre güncellemek Türkiye ekonomisine büyük bir değer katacaktır. Bu çerçevede gerek öğretim elemanlarının ve gerekse de öğrencilerin yurt dışı değişim programları, sempozyumlar, fuarlar ve teknik geziler yapmaya özendirilmesi çok yararlı olacaktır. Bu şekilde eğitim almış olan bir öğrenci, mezuniyeti sonrasında sadece Türkiye’de değil, diğer ülkelerde de istihdam edilebileceği için, bu tür

programların tercih edilebilirliği, dolayısıyla da daha başarılı adayların meslek yüksekokullarına girmelerine de önemli bir katkı sağlayacaktır.

- x. Üniversitelerde öğretim görevlilerinin de sektörleriyle daha yakın işbirliği kurmalarını sağlayabilecek, mesleki ve teknik eğitime dönük proje yapabilmeleri için proje destekleri verilmelidir. Böylelikle öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanlarının ve dolayısıyla da MYO öğrencilerinin, sanayi/ sektör ile işbirliğine dönük çalışmalar yapması sağlanmalıdır.
- xi. Vakıf MYO'larda da kalite güvence sistemleri yürürlüğe konulmalı, eğitim ve öğretimin kalitesi denetlenmeli, sürekli iyileşme modeli ile vakıf MYO'ların eğitim kaliteleri artırılmalıdır. Böylelikle iş dünyasının gereksinim duyduğu nitelikli eleman ihtiyacını karşılayan, iş dünyasının taleplerine tatmin edici düzeyde karşılık verebilen, sürdürülebilir bir mesleki eğitim sistemi kurulmalıdır.

Günümüzde teknoloji dünyasında artık ülkelerin gücü yetişmiş insan gücü ile ölçülmektedir. Gelişmiş ülkeler incelendiğinde en önemli ortak özelliklerinin ihtiyaçları olan teknolojileri kendilerinin üretmesidir. Buradan hareketle ülkemizin küresel alan dünyada güçlü bir rekabet gücüne sahip olması için yapılması gereken en önemli hamlenini nitelikli insan gücü yetiştirmesidir. Bu nedenle ülkenin rekabet gücünün artırılmasında genel olarak mesleki ve teknik eğitim açısından MYO'ları ön plana çıkarmaktadır. Bu çerçevede özellikle iş dünyasının (sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin) beklentilerini karşılayacak nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde meslek yüksekokulları çok büyük bir öneme sahip olmaktadır.

Bugün itibarıyla sayıları neredeyse 206'ya ulaşmış olan üniversitelerimizde, 1000'e yakın MYO bulunmaktadır. Örgün öğretim içerisindeki yaklaşık milyona yakın öğrenci sayısı ile MYO'lar, Türkiye'deki toplam yükseköğretim öğrencilerinin yaklaşık üçte birine ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle son yıllarda vakıf üniversitelerinde MYO açılma oranında büyük artışlar görülmektedir. Öğrenci tercihi ile mezunlara olan taleplerin optimum düzeyde tutulması anlayışının önemli olduğu vakıf üniversitelerindeki MYO'lara olan ve artan ilgi, MYO'ların Türkiye'de önemli bir yer tuttuğunun, mezunlarının da aranan elemanlar olduğunun tipik göstergelerindedir. Dolayısıyla Türkiye'nin ekonomik gelişimi için MYO'lar üzerinde ciddi politikalar

geliştirilmesi gerekmektedir. Çünkü Türkiye’de ve tüm dünyada bu okullardan mezun olan nitelikli meslek elemanlarına olan talep sürekli artmaktadır. Nitekim ABD’de ve pek çok gelişmiş ülkede çok temel seviyede bilgilere sahip teknik elemanlar binlerce dolar para kazanabilmektedir. Dolayısıyla MYO’ların sorunları giderilerek, hızla ve mutlaka geliştirilmeli, hak ettiği yere getirilmelidir. Öyle ki MYO’ların tercih sebeplerinden olan bir şekilde üniversite öğrencisi olma, ailesinden uzaklaşıp bağımsız bir yaşantıya ulaşma, askerlik hizmetine belirli bir süre de olsa geç gitme, toplumsal baskıyı azaltma gibi nedenler; yerini nitelikli bir eleman olarak, bir meslek sahibi olma düşüncesine bırakmalıdır. MYO’lar iş yapma bilgi ve becerisine kavuşma isteğine hatta arzusuna sahip öğrencilerin tercih ettiği birer eğitim kurumları haline gelmelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

VAKIF ÜNİVERSİTELERİNİN TERCİH EDİLMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğrenci tercihlerini hangi faktörlerin etkilediğini daha iyi anlayabilmek için öncelikle yükseköğretim öğrenci adaylarının karar alma süreçleri incelenmiş, öğrencilerin hangi aşamalardan geçerek tercihlerini gerçekleştirdikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Ardından bu aşamalarda tercihleri etkileyen faktörler ayrı ayrı açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1.1. Öğrencilerin Üniversite Tercihlerinde Etkili Olan Faktörler

Üniversiteler, kontenjanlarını doldurma ve öğrenci sayısını artırma konusunda rekabet etmektedirler. Bu rekabet, akılcı, doğru tanıtım ve pazarlama stratejilerini oluşturmayı da kaçınılmaz kılmaktadır. Bu stratejileri belirlerken üniversitenin; tanınırlığı, imajı, öğretim kalitesi, akademik olanakları, fiziki altyapı olanakları, barınma ve sosyal faaliyetler ile üniversitenin bulunduğu ilin de etkisini ihmal etmemek gerekir. Çünkü bu faktörlerin tümünün öğrencilerin tercihlerini önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Bu faktörlerden güçlü olanların ön plana çıkarılarak, öğrencileri etkileyebilir ve doğru üniversite imajı oluşturarak hedef kitleye ulaşılabilir.

1998 yılında, Hanson, Norman ve Williams tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin üniversiteye kaydolmasını etkileyen üç faktör; üniversitenin akademik ünü, derslerin kalitesi ve üniversitenin prestiji olduğu belirtilmiştir. Seçime etki eden diğer olumlu unsurlarıysa bölümlerin kalitesi, programların çeşitliliği, akademik rekabet seviyesi, kampüsteki sosyal ortam, fakültelerin kalitesi, sosyal hayatın kalitesi ve üniversitenin ikamet adreslerine olan uzaklığı şeklinde sıralamışlardır. Bununla beraber araştırmada, öğrencilerin üniversite seçiminde negatif etkiye neden olan unsurları ise ekonomik yükümlülükler, kayıt ücreti, toplam maliyet, fakülteye giriş zorluğu ve iletişim hızı olarak tespit edilmiştir (Özcan,2015: 50-51).

Hu ve Hosler tarafından 2000 yılında yapılan çalışmada ise, öğrencilerin üniversite tercihlerinde etkili olan en önemli faktörlerin, ailelerinin geliri ve finansal etkenler olduğunu belirtmişlerdir. Zuker (2006) kişisel tecrübelerine ve öğrencilerle görüşmelerine istinaden üniversite tercihini etkileyen yedi önemli unsura dikkat çekmiştir. Bu faktörler; üniversitenin büyüklüğü, yeri, akademik çevresi, sosyal çevresi, bölümler, ders dışı faaliyetleri ve maliyetleridir. Leonid Grebennikov ve Ivan Skaines tarafından 2009 yılında yapılan bir başka araştırmada, kadın öğrencilerin özellikle üniversite yönetiminin etkin çözümü, kayıt işlemlerinin hızlılığı, üniversite ile ilgili bilgilerin açıklığı ve bölüm derslerinin kalitesi gibi hususlarda erkek öğrencilerden daha farklı bir bakış açısına sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Chenoweth ve Galliher tarafından 2004 yılında yapılan çalışmada, öğrencilerin tercihleri üzerinde ailesel faktörlerin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Bunlar, ailenin gelir kaynağı, rol model olarak alınan aile bireyleri ve ailenin eğitim durumu şeklinde belirtilmiştir (Özcan, 2015: 52).

Demirtaş (2012) tarafından yapılan bir araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin üniversiteyi tercih etmelerinde etkili olan faktörler sırasıyla iş olanakları yaratması, mevcut üniversite öğrencilerinin tavsiyesi, üniversitenin akademik ve idari kadrosu, ikamet edilen yere eve yakın olması, YKS puanı, üniversitenin burs olanakları, ailenin isteği, öğrenim ücreti gelmektedir.

Büyükdoğan (2015) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin üniversiteyi tercih etmelerinde etkili olan faktörler sırasıyla, YKS puanı, üniversitenin bulunduğu şehrin huzurlu ve güvenli olması, iş olanaklar yaratması, verilen eğitimin kalitesi, burs olanakları, ailenin tavsiyesi, ikamet edilen yere yakınlık, öğrenim ücreti, mevcut üniversite öğrencilerinin tavsiyesi, rehber öğretmenlerin tavsiyesi yer almaktadır.

Tuncalı Yaman ve Çakır (2017) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin üniversite tercihlerine etki eden faktörler sırasıyla, YKS puanı, üniversitenin bilinirliği, öğretim üyelerinin kalitesi ve okulun akademik itibarı, kampüs olanakları, okulun ulaşım olanaklarının kolaylığı yer almaktadır.

Bu konuda yapılan araştırmalar da göz önüne alındığında, öğrenci tercihlerini etkileyen çeşitli faktörlerden söz ettiklerini söylemek mümkündür. Söz konusu faktörler

genel olarak öğrencinin kendi özellikleri ile ilgili hususlar, çevresel ve kurumsal faktörler olarak sınıflandırılabilir.

2.1.1.1. Öğrenci Özellikleri

Öğrenci tercihlerini etkileyen özellikler hakkında literatürde çok sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Farklı araştırmacılar farklı faktörleri öne sürmektedirler. Söz konusu faktörler sosyo-ekonomik yapı, lisedeki başarı düzeyi, üniversite giriş sınavlarındaki başarı düzeyi (öğrencinin yeteneği)¹, öğrencinin geleceğe ilişkin beklenti, arzuları, amaçları, eğilimleri şeklinde ifade edilmiştir. Chapman'a ve ayrıca Fuller, Manski ve Wise'a göre sosyo-ekonomik yapı, öğrencilerin yükseköğrenim görme durumunu etkilemektedir. Öğrencinin sosyoekonomik yapısını aslında ailenin sosyoekonomik yapısı belirlemektedir. Dolayısıyla, öğrencinin sosyo-ekonomik yapısı, ailenin gelirini ve ebeveynlerin eğitim ve meslek edinme durumlarını ifade etmektedir (Manski ve Wise, 1983: 77). Öğrenciler; sosyo-ekonomik yapılarının farklılıklarına göre; değişik kurumlarda eğitim almayı tercih edebilmektedirler. Öğrencilerin aldıkları eğitimin derecesi; iki yıllık meslek yüksekokulu, dört yıllık yüksekokul veya fakülteler olarak farklılık gösterebilmektedir. Yüksek sosyoekonomik statüye sahip ailelerden gelen öğrenciler, dört yıllık yüksekokul veya fakültelerde eğitim almayı tercih ederken, daha düşük sosyo-ekonomik statüdeki ailelerden gelen öğrenciler iki yıllık bir eğitimi tercih edebilmektedirler (Yılmaz ve Işık, 2011: 25). Araştırmacı Isherwood ise, Quebec'te İngilizce eğitim verilen liselerde yaptığı araştırmada, öğrenci tercihlerini, ailenin sosyoekonomik statüsünün etkilediğine dair bir sonuca rastlamadığını ifade etmektedir (Isherwood, 1991: 79).

Chapman, öğrencinin lisedeki başarı seviyesinin, öğrenci tercihlerini belirleyen önemli faktörlerden biri olduğunu ifade etmektedir. Merkezi bir öğrenci seçim sistemine sahip olmayan (her kurumun öğrencilerini kendi seçtiği eğitim sistemi) ülkelerde ve özellikle Amerikan eğitim sisteminde, her yükseköğretim kurumu; kendi belirlediği bir seviyenin üzerindeki lise not ortalamasına sahip olan öğrencileri kurumlarına kabul etmektedir (Chapman, 1981: 494). Dolayısıyla öğrenci de kendi lise not ortalamasını kabul edebilecek kurumlara başvurmaktadır. Isherwood da, benzer şekilde lise not ortalamasının etkili olduğunu düşünmektedir. Örneğin; nispeten düşük not ortalamasına sahip öğrencilerin, ilk tercih olarak yüksek not ortalama beklentisi olan yükseköğretim

kurumlarından ziyade daha düşük not ortalamalı öğrencileri kabul edebilecek kurumlara başvurduklarını ifade etmektedir (Isherwood, 1991: 79).

Türkiye’de ise merkezi bir sistem mevcut olduğundan, lise başarısının ancak YKS puanı hesaplanırken kısıtlı bir şekilde YKS puanına katkı yaptığı görülmektedir. Dolayısıyla, öğrencinin tercihleri üzerinde doğrudan bir etkisinin olmadığı düşünülebilir. Türkiye’de öğrencinin üniversite giriş sınavlarında elde ettiği başarı, öğrencinin tercihlerini doğrudan sınırlamaktadır. Öğrenci elde ettiği puan ve sıralamayı, bir önceki senenin minimum puanlarıyla kıyaslayarak, kazanma ihtimali olan kurum ve bölümleri tercih listesine eklemektedir (Yılmaz-Işık, 2011: 25). Chapman araştırmasında bu faktörü genelleştirerek, öğrencinin yeteneği şeklinde ifade etmiştir. Öğrencinin yeteneğinin, üniversite giriş sınavlarındaki başarısı ve lise başarısı ile somutlaştırılabileceğini ifade etmektedir. Chapman’ın araştırmasını gerçekleştirdiği, merkezi bir öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminin olmadığı ülkelerde de durum öğrenci tercihleri açısından, merkezi bir seçme sisteminin mevcut olduğu ülkelere benzer şekilde işlemektedir. Öğrenciler, daha önceki yıllarda üniversitelere girmiş öğrencilerin üniversite giriş sınavı3 puan durumlarını, kendininkilerle kıyaslayarak, tercihlerini gerçekleştirmektedirler çünkü her şekilde öğrencilerin kendileri ile benzer seviyelerde olan öğrencilerle okuma eğilimleri mevcuttur (Chapman, 1981: 493). Isherwood’da, Chapman’a benzer şekilde öğrencilerin yeteneklerinin, başarı seviyelerinin, üniversite tercihleri üzerinde etkili olacağını ifade etmektedir (Isherwood, 1991: 80). Desjardin, Ahlburg ve Mccall, bu faktörü akademik kabiliyet olarak adlandırmaktadırlar ve araştırmacılar tarafından üniversite tercihlerini etkileyen faktörler arasında sayıldığını ifade etmektedirler (DesJardins vd., 1999: 375).

Yukarıdakiler haricinde eğitime dair beklentilerin, arzuların, amaçların ve eğilimlerin de öğrencilerin tercihlerini etkilediğini öne sürülmektedir. Beklenti, bir kişinin belirli bir gelecekte gerçekleştirmeyi veya tamamlamayı düşündüğü faaliyetleridir. Gerçeklerden yola çıkarak yapılan öngörüler ve gelecekle ilgili yargıların sonucu olarak ortaya çıkar. Arzular ise, gelecekle ilgili umutları ifade etmektedir (Chapman, 1981: 495). Öğrencilerin bu şekilde belirgin bazı amaçları olabilmektedir. Örneğin öğrencilerin, geleceğe ilişkin çok az üniversitede mevcut olan belirli özel bir bölümde okumak, belirli bir üniversitede eğitim görmek, öğrencilik dönemini belirli bir şehirde geçirmek, mutlaka ailesinin yanında okumak veya mutlaka yalnız okumak gibi

gelecekleriyle ilgili kendilerine özel birtakım istekleri olabilir. Bu isteklerinin de tercihler üzerinde etkisinin olması olasıdır. Ancak, Isherwood araştırmasında bu faktörün de tercihler üzerinde etkili olmadığını savunmaktadır (Isherwood, 1991: 80).

Öğrencinin üniversite giriş sınavında elde etmiş olduğu başarı ve kişisel amaçlarının (beklenti ve isteklerinin) tercihlerinde önemli bir yer tuttuğu düşünülebilir. Öğrenci, belirgin bir bölümde veya üniversitede eğitim görebilmek için, yaşadığı şehirden çok uzakta veya yaşadığı şehirde kalabilmek amacıyla hiç düşünmediği bir bölümde okuyabilir. Bu tercihler kişiden kişiye farklılık gösterip, çok değişik şekillerde ortaya çıkabilirler. Bu durum kişiyi şekillendiren, kültürel veya çevresel farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Yılmaz-Işık, 2011: 26).

2.1.1.2. Genel Faktörler

Literatürdeki birçok çalışmada öğrenciyi çevreleyen kişilerin, öğrencinin üniversite tercihleri üzerinde etkisi olduğundan söz edilmektedir. Öğrencileri etkileyen bu kişiler çoğunlukla, arkadaşlar aile ve öğretmenlerdir. Bu grup, araştırmacılar tarafından kontrol edilemeyen bilgi kaynağı olarak nitelendirilmektedir. Öğrencilerin çevrelerindeki kişilerin; yorum, tavsiye ve daha önce yapmış oldukları tercihlerden etkilenme süreçleri 3 şekilde gerçekleşebilmektedir (Yılmaz-Işık, 2011: 27):

- i. Kişiler yorumlarıyla, öğrencinin söz konusu üniversiteyle ilgili beklentilerini şekillendirebilirler. İyi bir üniversitenin hangi özelliklere sahip olması gerektiğini tanımlayarak öğrenciyi etkileyebilirler.
- ii. Kişiler, öğrencinin hangi yükseköğretim kurumuna öncelik vermesi gerektiğiyle ilgili doğrudan tavsiyeler sunabilirler.
- iii. Öğrencinin yakın arkadaşlarından bazılarının veya etkilediği kişilerin belirli bir üniversiteye gidiyor olması veya söz konusu üniversiteden mezun olmuş olmaları, tercihle ilgili kararı etkileyebilir.

Bu aşamada Chapman, arkadaşların öğrenciler üzerinde etkileri olduğunu belirtmektedir. Bununla beraber ailelerin etkisinin, arkadaşların etkisinden daha fazla olduğunu belirtmektedir (Chapman, 1981: 495). Domino ve diğer araştırmacılar da,

öğrencilerin tercihleri üzerinde, ailelerin güçlü bir etkisi olduğunu ifade etmektedirler (Domino v.d., 2006: 102). Chenoweth ve Galliher ailenin öğrenci üzerindeki bu etkisinin üç şekilde ortaya çıkabileceğini ifade etmektedirler. Birincisi, aile kaynak sağlayıcı olarak öğrenciyi etkilemektedir. İkincisi, aile bireyleri öğrenci için birer rol model olabilmektedirler. Son olarak da daha önce belirtildiği üzere aile, tavsiye ve yorumlarıyla öğrenciler üzerinde etkili olabilmektedir (Chenoweth, Renee V. Galliher, 2006: 6-7).

2.1.1.3. Kurumsal Faktörler

Kurumsal faktörler olarak ifade edilebilecek faktörler; maliyet, finansal yardımlar, iletişim ve kurumsal itibar başlıkları altında sınıflandırılmıştır (Yılmaz-Işık, 2011: 29-33):

Maliyet: Öğrencilerin, üniversite tercihleri sonrasında alacakları eğitim, tüm hayatları üzerinde çok derin bir etki yaratmaktadır. Kişinin hayatı boyunca alacağı birçok önemli karar bulunmaktadır. Bu kararlar arasında, üniversite tercih kararı sıklıkla, evlilik kararının ardından ikinci önemli karar olarak ifade edilmektedir. Bununla beraber üniversiteye ödenecek olan ücret ise, ev satın alımının ardından insanın hayatında yapacağı ikinci büyük harcama olarak ifade edilmiştir.

Finansal Yardımlar: Öğrenci tercihlerini etkileyen faktörler arasında çok fazla araştırılanlardan biri de finansal yardımlardır. Yükseköğretim kurumlarında eğitim görmek açısından maliyetin bir engel teşkil edebildiği varsayılırsa, finansal yardımların da bu problemi ortadan kaldırmak veya azaltmaya yaradıkları da düşünülebilir. Finansal yardımlar ÖSYM burslarını, başarı burslarını, sporcu burslarını, barınma burslarını ve çeşitli bursları kapsamaktadır.

İletişim: Üniversite tercihlerinde etkili faktörlerden bazıları, kurumlar tarafından kontrol altına alınabilen faktörlerdir. Bazıları ise kısmen kontrol altına alınabilirler ve kontrol edilemeyebilirler. Kontrol edilmesi mümkün olan faktörler arasında iletişim araçları bulunmaktadır. Üniversiteler çok sayıda iletişim aracını öğrenci tercihlerini etkilemek amacıyla kullanmaktadırlar. Bu iletişim araçlarından bazıları basılı broşürler, promosyon malzemeleri (kalem, silgi, anahtarlık vb.), CD ve videolardır. Bu sayede,

öğrencilerin ilgili yükseköğretim kurumuyla ilgili aşinalıklarının artması amaçlanmaktadır.

Kurumsal İtibar: Öğrenci tercihlerini etkileyen faktörlerden bir diğeri ve bu çalışmanın özünü oluşturan kavram da kurumsal itibardır. Yapılan araştırmalarda, kurumsal itibar kavramının genellikle işletmeler açısından ne anlam ifade ettiğinin araştırıldığı görülmektedir. Ancak araştırmacılar ve akademisyenler günün koşulları içerisinde, artan rekabet ortamında artık yükseköğretim kurumlarının da varlıklarını sürdürebilmek amacıyla, birer işletme disipliniyle hareket etmeleri gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu bakış açısı, eğitim söz konusu olduğunda her ne kadar katı ve etik olmayan bir bakış açısıymış gibi görülse de doğru şekilde algılandığında yükseköğretim kurumlarına son derece yararlı olabilir ve stratejik açıdan kurumlara kolaylık sağlayabilir.

2.2. VAKIF ÜNİVERSİTELERİNİN TERCİH EDİLMESİNDE ÖNE ÇIKAN NEDENLER

Vakıf üniversitelerinin sundukları eğitim hizmetlerinin, devlet üniversitelerine göre daha avantajlı olduğu ileri sürülmektedir. Fakat bu konuda kapsamlı ve karşılaştırmalı bir araştırma yapılmamıştır. Bazı vakıf üniversitelerinin öğrencilere çok modern bina, çevre ve sosyal tesisler sunduğu gözlemlenmekle beraber eğitim ve öğretim kalitesi açısından bazı kişisel gözlemler dışında kapsamlı bir araştırma bulunmamaktadır. Çünkü vakıf üniversitelerinin öğrenciye sunduğu sosyal faaliyetler ve kültürel etkinlikler, devlet üniversitelerine nazaran daha fazla ve çeşitlidir. Bu durum, sunulan eğitim hizmetini devlet üniversitelerinin sunduğu hizmete göre daha kaliteli kılmaktadır. Ayrıca fiziksel koşulların da daha gelişmiş olması, aileler ve öğrenciler tarafından vakıf üniversitelerinin tercih edilmesinde önemli rol oynamaktadır (Hopoğlu, 2012: 30).

Ülkemizde yükseköğretime olan talebin karşılanması sonucunda üniversite sayısında yıllara göre artış gözlemlenmiştir. Bu durum, rekabeti beraberinde getirmiştir. Öğrencilerin üniversite öğrenim hizmet kalitesi algısı bu anlamda önem taşımaktadır. Öğrencilerin üniversitelerden çeşitli düzeylerde akademik, sosyal, kültürel, sportif vb. beklentileri vardır. Bu bağlamda öğrencilerin beklenti değişimlerinin takip edilerek öğrenci memnuniyetinin ve beklentilerinin karşılanması üniversitelerde öğrenci odaklı olmak kavramı ile anlam bulmaktadır.

Vakıf üniversiteleri tercih edilirken adayların aşağıda sıralanan kriterleri göz önüne aldıkları belirtilmektedir (Oktay, 2012; 23);

Vakıf Üniversitesinin Altyapısı: Tercih yapma aşamasından önce öğrenciler üniversiteyi ziyaret edip görmekte, gidemiyorsa okulun internet sitesinden bilgi edinmektedirler ve buna bağlı olarak karar vermektedirler. Vakıf üniversitelerinin geçmişi ve altyapısı, söz konusu kurumun bu işte ne derece kalıcı olmak istediğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Vakıf Üniversitesinin Akademik Kadrosu: Vakıf üniversitelerinin tercihinde önemli sebeplerden birisi de akademik kadrodur. Tam zamanlı öğretim üyesi sayısı, bir programı doğru bir biçimde yürütebilmek açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda öğrenciler kadronun ne derece deneyimli olduğunu, akademisyenlerinin özgeçmişlerini inceleyerek, yaptıkları çalışmaları, yayımlanmış makalelerini ve yazdıkları kitaplarını öğrenebilmektedir.

Vakıf Üniversitesinde Okuyan Öğrencilerin Olumlu Bakış Açısı: Öğrencilerin yükseköğretim kurumu tercihlerinde, vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin olumlu bakış açılarına göre tercih yaptığı belirtilmektedir.

Vakıf Üniversitelerine Ulaşma İmkânı: Vakıf üniversiteleri genel olarak ulaşım olanakları daha iyi olan yerlere kurulmaktadır. Kurulum yeri, ulaşım olanağı bakımından tercihlerde önemli rol oynamaktadır.

2.2.1. Kurumsal Web Sayfaları

Kurumsal web sayfaları, işletmelerin kurumsal kimliğini dışarıya yansıttıkları en uygun alanlardır. Son yıllarda üniversiteler kurumsal web sayfalarına daha fazla önem vermişler, özellikle aday öğrencilere dönük bilgileri web sayfalarında görünür kılmak için farklı çözüm yolları aramaktadırlar. Son yıllarda karşımıza çıkan bir yenilik aday öğrencilerin merak ettikleri bilgilerin tek bir başlık altında toplanmasıdır. Bu sayfalarda öncelikle özellikle aday öğrenci sekmesi açılmakta, bu sekmede aday öğrencilere dönük bilgiler verilmekte, kampüs olanakları, burslar, dersler, ulaşım vb. faaliyetler sunulmaktadır.

2.2.2. Yurt İçi Ve Yurt Dışı Eğitim Fuarları

Eğitim fuarları son yıllarda ülkemizde yavaş yavaş bir sektör haline gelmektedir. Önce büyük şehirlerde başlayan fuarlar giderek daha fazla ilde ve ülkede düzenlenmeye başlamıştır. Yurt içi ve yurt dışında düzenlenen fuarlarda üniversitelere tahsis edilen stantlarda promosyon malzemeleriyle birlikte broşür, film, CD vb. materyal yardımıyla fuarı ziyaret eden lise öğrencilerine açıklama yapılmaktadır.

2.2.3. Liselerde Yapılan Sunumlar

Liselerde üniversiteye dönük sunumlar yapılmaktadır. Bu sunumlar iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan bir tanesi üniversiteyi tanıtan broşür, film ve açıklamalar yapmak ve kalem defter vb. Promosyon malzemelerini dağıtmak şeklinde olurken bir diğeri ise yukarıda sıralanan hususlara ilave olarak öğrencilerin ilgisini çekebilecek türden kısa bir konferansın üniversite öğretim elemanları tarafından verilmesi şeklinde olmaktadır. Bu konferanslar etkili iletişimden sınav kaygısına, yapay zekâdan tüketici haklarına kadar birçok farklı konuda verilmektedir.

2.2.4. Vakıf Üniversitelerinin Akademik Durumu

YÖK verilerine bakıldığında Türkiye’de toplam olarak 193 adet yükseköğretim kurumunun olduğu saptanmıştır. Bunların arasından, 76’sının vakıf üniversitesi 8’ininse vakıf meslek yüksekokuludur. “Bilkent Üniversitesi” 1984’de; “Koç Üniversitesi” 1992 yılında kurulmuştur. Ardından da vakıf üniversitelerinin sayıları hızlı bir şekilde artmıştır. 2000’de 20; 2010’da da 54’e ulaşmıştır. Özellikle de 2007’den sonra vakıf üniversitelerinin sayılarının hızla arttığı saptanmıştır. Vakıf yükseköğretim kurumları Türkiye’de dağılımlarına bakıldığında, vakıf yükseköğretim kurumlarının yarısından çoğunun yalnızca İstanbul’da olduğu görülür. İstanbul’da “41 vakıf üniversitesi ve 6 vakıf meslek yüksekokulu” bulunmaktadır (Çelik, 2015: 6).

Tablo 7: İllere Göre Vakıf Üniversitesi Sayıları

	VAKIF ÜNİVERSİTELERİ	VAKIF MYO
İstanbul	43	4
Ankara	13	0
İzmir	3	0
Antalya	3	0
Gaziantep	2	0
Konya	2	0
Kayseri	1	0
Bursa	0	1
Trabzon	1	0
Nevşehir	1	0
Mersin	2	0
Trabzon	1	0

Kaynak: www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

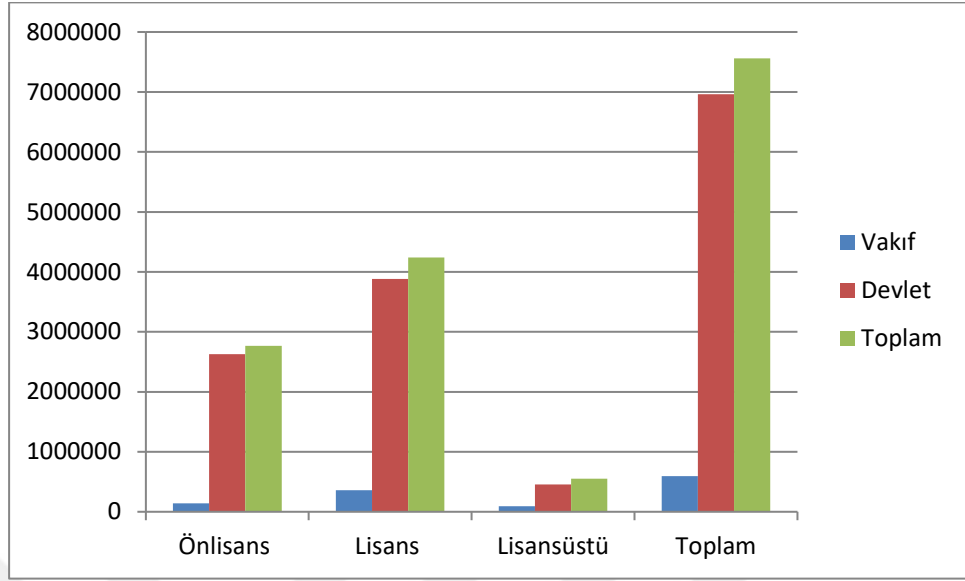
Vakıf üniversiteleri sayıları devlet üniversitelerine yaklaşmasına karşın öğrenci sayıları bakımından karşılaştırıldığında devlet üniversitelerine nazaran düşük sayılarda öğrencilere öğrenim imkanı sunulduğu görülür. Açık öğretim öğrencilerinin bütün öğrencilerin yaklaşık olarak 8’de birinin vakıf yükseköğretim kurumlarında öğrenim gördüğü saptanmıştır.

Tablo 8: 2018 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları

	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
Vakıf	141307	361266	93895	596468
Devlet	2627450	3880575	455878	6963903
Toplam	2768757	4241841	549773	7560371

Kaynak: www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

Tablo 9: 2018 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları Grafiği

Kaynak: www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019

Vakıf üniversitelerinde, tıp ve hukuk gibi gelecekte muhtemel getirileri yüksek olan program kontenjanlarının tamamının dolu olduğu görülürken, bazı programlarınsa boş kaldığı görülür. Akademik nitelik açısından önde olduğu görülen üniversitelerin kontenjanlarının, yükseköğrenim ücretlerine karşın tamamı dolduğu görülürken, akademik niteliğinde sorun olduğu görülen üniversitelerde ayrılan kontenjanların doldurulmakta zorluk yaşandığı görülür (Çelik, 2015: 7). Son üç senelik boş ve dolu kontenjan oranlarına bakıldığı zaman 2017 yılında yaklaşık olarak dörtte birini boş kaldığı, 2018 yılında bu oranın %15 düzeylerine düştüğü görülmektedir (www.pervinkaplan.com Erişim Tarihi 05.04.2019).

2.2.5. Vakıf Üniversitelerinin Kalitesi

Vakıf üniversitelerinin kalite bakımından değerlendirdiğinde kurumların arasındaki önemli farklar dikkat çekmektedir. Vakıf yönetiminin üniversitelere dahil olma durumları, üniversitelere aktarılan fonlar, araştırmaların destekleme süreçleri, öğretim görevlisi başına düşen öğrenci sayıları gibi birçok konunun vakıf üniversitelerinin kalitesi ve birbirlerinin aralarındaki kalite farklarını belirler. Ulusal ve uluslararası alanda çeşitli üniversite sıralama sistemlerinde bu farklılaşmanın açık ve net bir şekilde görüldüğünü belirtmek gerekir. İlk 500 dünya üniversite sıralamasını yaptığı görülen Times Higher Education sıralamasında altı üniversitenin üçü Bilkent, Sabancı ve

Koç vakıf üniversiteleri olmuştur. Daha önemlisiyse dünyadaki elli yaşından genç olan üniversitelerin arasındaki sıralamada ise “Sabancı 13., Bilkent 28. ve Koç 51.” sıradadır (Times Higher Education, 2014).

Türkiye’de 2012’den bu tarafa, TÜBİTAK’ın üniversitelerde girişimcilik ve yenilikçilik performansları sıralamış olduğu bir “Girişimci ve Yenilikçi endeksi” yayınlamıştır. Bu endeks içinde ilk elli üniversite sıralanır. 2015 yılındaki sıralamaya göre bu elli üniversiteden on beşi vakıf üniversitesidir. Bu sıralamada ilk sırayı bir vakıf üniversitesi yani Sabancı Üniversitesi almıştır ve ilk onda ise beş adet vakıf üniversitesi -Sabancı, Bilkent, Koç, Özyeğin ve TOBB üniversiteleri- bulunur (www.tubitak.gov.tr Erişim Tarihi 05.04.2019).

Daha az kaliteli olduğu görülen vakıf üniversitelerinde; bu kurumların yeteri kadar kurumsallaşmadığı, temel gelirlerinin öğrenciler olduğu, vakıftan küçük oranlarda destekler aldıkları, bu kurumların da araştırma kapasitelerindeki zayıflık, lisansüstü açık ve doktora programlarının sınırlandığı, ücretlerinin düşük oluşu sebebiyle daha çok öğrencinin kabul edildiği, öğretim elemanı veya üyesi başına düşen öğrenci sayısının da çok olduğu görülür. Vakıf üniversite öğretim üyeleriyle yapılan bazı çalışmalarda öğretim üyelerinin, vakıf üniversitesi araştırma kapasitesinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalara bakıldığında, akademik geleneğin oluşturulması için bu kurumların yeni oluşu, doktora programı sayılarının az oluşu, akademisyenlerin de ders yükünün çokluğu, araştırma kapasitelerini olumsuz etkiler (Hopoglu, 2012; 46).

2.3. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ ARASINDA YAŞANAN REKABET

Son yıllarda eğitim ve öğretim alanında görülen en önemli fırsat konusu, yükseköğrenime olan talep artışıdır. Bu doğrultuda Türkiye’de birçok şehirde devlet ve vakıf üniversiteleri kurulmuştur. Ülkemizin neredeyse tüm şehirlerine dağılmış olarak toplam 115 devlet üniversitesi ve özellikle büyük şehirler (İstanbul, Ankara, Antalya, Konya, Kayseri, İzmir) başta olmak üzere 67 vakıf üniversitesi kurulmuştur. Daha ziyade 1996 yılından sonra devlet ve vakıf üniversiteleri sayılarındaki artışla beraber üniversiteler arasındaki rekabet de artış göstermiştir. Fazla sayıda üniversitenin açılmış olması rekabet zorunluluğu sağlaması, dolayısıyla kaliteli eğitim vermeyi teşvik ederken bir taraftan da üniversitelerin açılma kararları çok hızlı bir hamle olarak

değerlendirilmektedir (Cevher, 2013: 144). Öğrenci potansiyelinin özellikle büyükşehirlerde çok olması, devlet üniversitelerine giriş puanlarının yüksek olması ve devlet üniversitelerine giremeyen öğrencilerin vakıf üniversitelerini tercih etmesi üniversite sayısındaki artışın devam edeceği şeklinde yorumlanabilir.

Rekabet zorunluluğunun, bir fırsat olarak görülmesinin yanı sıra ülkemizde devlet ve vakıf üniversitelerin rekabet edebilirliği tartışmalı bir konu olarak gündemdedir. Bunun nedeni devlet ve vakıf üniversitelerinin aynı metotla öğrenci aldığı halde gerek mevzuat gerekse fiili durum sebebiyle bilhassa eğitim öğretim ve bilimsel araştırma alanlarında rekabet edememesinin haksız rekabet ortamını oluşturmasıdır (Sarıcaoğlu, 2011: 2). Devlet üniversitelerinde eğitimin ücretsiz oluşu, devlet üniversitelerinin bütçe anlamında yüksek ödenek olanaklarına sahip olması, devlet ve vakıf üniversitelerinin kamu tüzel kişiliği olduğu halde personel rejimleri anlamında farklılığın olması, performans ölçüm ve değerlendirmelerinin olmaması, laboratuvar ve fiziki olanaklar bakımından devlet ve vakıf üniversitelerinin arasındaki farklar, vergi muafiyetindeki farklılıklar, burs dağıtımında söz konusu olan koşullar, devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki rekabet koşullarını etkilemektedir (Sarıcaoğlu, 2011: 6). Fakat iki farklı tipteki yapılar arasında yer alan bu haksız rekabet olgusu, vakıf üniversitelerinin birbirleriyle olan rekabet edebilirliğini engellemeyip tam aksine daha verimli ve etkin çalışmalarını sağlamaktadır.

Vakıf Üniversiteleri açısından mali alanda önlerindeki fırsatlar, kendi kaynaklarını yaratabiliyor olmalarına yöneliktir. Bu üniversitelerin finansman yapısı özel bütçelerden oluştuğu için, kamu üniversitelerindeki gibi denetim söz konusu değildir. Dolayısıyla bu noktada, vakıf üniversiteleri kendi kaynaklarını yaratabilme olanaklarına kamu üniversitelerine göre daha fazla sahiptirler. Vakıf Üniversitelerinin finansal anlamda kendi varlıklarını yaratıyor olması bir fırsat konusudur. Çünkü bugün Vakıf Üniversiteleri, yapılan bağışlar ve 2547 sayılı yasada belirtilen farklı kaynaklardan elde edilen gelirler ile kendi mali kaynaklarını yaratabilmektedir. Ülkemizde de diğer uluslardaki gibi vakıf üniversiteleri bir yandan kamu kaynaklarıyla desteklenirken diğer yandan öğrencilerden alınan yüksek ücretlerle bütçe artışı sağlayabilmektedirler. Devletten aldıkları da dâhil olmak üzere tüm gelirlerini de kamunun hiçbir kısıtlayıcı

yasal ve bürokratik engeli olmadan diledikleri gibi kullanabilmektedirler (Akbay, 1994: 8).

Vakıf Üniversitelerinin son dönemlerde iş dünyasıyla yakından iletişim ve iş birliği içinde oldukları görülmektedir. Ancak üniversiteler sadece iş dünyasıyla iş birliğini kendilerine fırsat olarak görmemektedirler. Aynı zamanda artan işsizlik nedeniyle, işbirliklerini yurtdışına da taşıyarak “stajların yurt dışında yapılması” konusunda çalışmalarda bulunmaktadır (Sarıcaoğlu, 2012; 77). Yeni kurulan vakıf üniversiteleri, öğretim üyesi bakımından oldukça zayıf durumdadır. Bu üniversiteler öğretim üyesi ihtiyacını saat başı ücretli ya da izinli olarak devlet üniversitelerinden karşılama yoluna gitmektedirler (Sağlam, 1994: 36). Bu durum mali açıdan bir fırsat olarak görülmenin ötesinde, daimi kadroların oluşturulmasında da bir ortam yaratmaktadır. Vakıf üniversitelerinin öğretim üyesi yetiştirme sıkıntısına katlanmadan devlet üniversitelerinin yetişmiş elemanlarından yararlanması, dahası onları çekip almak istemeleri, part-time hocalık sistemi ile başlamıştır. Burada vakıf üniversitelerinin rakip üniversitelerle iletişimi söz konusudur.

Üniversiteler, içinde buldukları ülkelerde toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kurularak, bilgilerin yayılmasını sağlayan topluma bilimsel, sosyal ve kültürel alanda katkıda bulunan örgütler olarak ifade edilebilir. Günümüzde çağın gereklerine uygun nitelikli işgücünü yetiştirmek, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile ülke gelişimine katkıda bulunmak, çevre sanayi işbirliklerini geliştirmek, bilimsel çalışmalarını desteklemek, yenilikler getirmek üniversitelerin temel sorumluluk alanları arasındadır. Bu fonksiyonlarından dolayıdır ki üniversitelerin doğru stratejilerle doğru şekilde yönetilmesi önemlidir. Yükseköğretimin giderek geliştiği ülkemizde de gerek devlet üniversitelerinde gerekse vakıf üniversitelerinde bu işlevler dikkate alınarak, eğitim-öğretim verilmesine ve doğru stratejilerin tercih edilmesine gayret gösterilmektedir. Üniversitelerden çoğu, eğitim öğretim hizmetlerinde farklılaştırmaya giderek diğer üniversitelerden sıyrılmakta; bunu yaparken de maliyetler, öğrenci memnuniyeti, çevre iletişim ve etkileşimi gibi faktörleri göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu yüzden ki üniversitelerin stratejik hedefleri doğrultusunda gelişmeleri, donanımlı bireyler yetiştirmeleri, topluma hizmet etmeleri noktasında etkili yönetilmeleri gerekmektedir. Çünkü eğitim öğretim alanında da rekabet avantajı sağlayarak rakiplerin önüne geçmek

oldukça önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun çözümü de ancak başlangıçta seçilen doğru stratejilerle mümkündür (Cevher, 2013: 134).

Devletin yapısı itibariyle devlet üniversitesi, eğitim alanında gelişmelere çok ağırayak uydurabilmektedir, müfredat olarak oldukça eski kaynaklar kullanılır. Vakıf üniversiteleri dinamik yapıda kuruluşlardır, bu nedenle oldukça kolay güncellenir ve yeniliklere adapte olurlar. Devlet üniversitesinde görev alan öğretim görevlileri memuriyetin vermiş olduğu rahatlıkla hareket ederek, kötü niyetli bazı öğretim görevlileri yeterince eğitim vermez ve bazı öğrencilere takıntı yaparak onları devamlı olarak dersten bırakabilir. Vakıf üniversitelerinde öğretim görevlileri özel sektör çalışandır, doğal olarak elinden gelenin en iyisini yapmak zorundadırlar ve öğrencilerin şikâyetleri doğrultusunda işten çıkartılabilme riskleri mevcuttur (www.sbilgi.comErişim Tarihi 25.05.2019). Vakıf üniversitelerinin karar alma mekanizmalarının kamuya göre daha hızlı olması rekabet açısından avantaj yaratmaktadır.

Vakıf üniversitelerinin kendi içinde ve devlet üniversiteleriyle olan artan rekabetleri, bu üniversiteleri gerekli önlemleri almaları yönünde tetiklemektedir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de ticari üniversitelerin açılması durumunda vakıf üniversitelerinin rekabet yoğunluğu daha da artacaktır. Bu durum fark yaratma stratejilerini ortaya koyma zorunluluklarını artıracaktır. Vakıf Üniversitelerinin rekabet stratejilerinin hangi alanlarda şekilleneceği, üniversitelerin yapacakları durum analizleri ile ortaya çıkacaktır. Üniversiteler kendi durum değerlendirmeleri ile stratejilerini belirlerler. Vakıf Üniversitelerinin bütün alanlarda açık ve eşit şekilde rekabet edebilmesi amacıyla kanuni, yapısal ve zihinsel rekabet şartları oluşturulması gerekmektedir (Cevher, 2013: 134).

Vakıf üniversiteleri temelde devlet üniversiteleriyle aynı kökeni paylaşıyorlar da kendilerine özgü özelliklere de sahiptir. Bunların başında mali yapıları gelmektedir. Vakıf üniversiteleri kendi fonlarını yaratmak zorundadır. Bu kurumlara en büyük eleştiri de bu noktada gelmektedir. Bazı akademisyen ve araştırmacılara göre, kâr amacı gütmemek koşuluyla açılan bu kurumlar, yüksek orandaki öğrenim ücretleriyle kâr amacı güden kurumlar haline gelmiştir. Vakıf üniversitelerinin öğrenim ücretleri, çoğu Türk ailesinin bütçesinin kaldırabileceğinden fazla olduğu için (2017-2018 öğretim yılında 15.000 ve 60.000 TL arası), oldukça az sayıda öğrenci (2017-2018 yılı ÖSYM verilerine göre

yaklaşık 554.000) Vakıf üniversitelerinin sunduğu olanaklardan yararlanabilmektedir. Bu öğrenim ücretlerini ödeyebilen öğrenciler daha yüksek sosyoekonomik düzeye sahip ailelerden geldiği için bu durum zaten var olan eğitimde fırsat eşitliği sorununu iyileştirmekten uzak kalmaktadır (Tansel ve Güngör, 2002; 59). Ayrıca özellikle bazı vakıf üniversitelerinde öğrencilerden alınan ücretlerin öğrencilere yönelik harcanmaması, üniversitenin finansmanı konusunda vakfın katkısından çok, öğrenci gelirlerine dayanan bir mali sistem kurulması, öğrenci gelirlerinin üniversitenin toplam gelirin oranı ve öğrenci başına yapılan harcama gibi konularda üniversiteler arasında büyük farklar bulunması, ekonomik alanda bu üniversitelere yöneltilen eleştirilerdendir (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019). Bunun dışında vakıf üniversitelerinin yönetim biçimleri devlet üniversitelerine göre farklılık gösterdiği için rektörün konumu ve mütevelli heyeti ile ilişkisi de tartışma konusu olmaktadır. Devlet üniversitelerinde rektör en üst idari amirken vakıf üniversitelerinde mütevelli heyetidir ve rektör, mütevelli heyetinin bir üyesidir. Bu durum kurumsallaşma, akademik liderlik gibi konularda sorunlara yol açabilmektedir.

Yüksek Öğretim Kurulunun 2018 yılında yayımladığı rapora göre vakıf üniversitelerinin rekabetçiliğini geliştirme ve iyileştirme çalışmaları aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi 04.04.2019):

- i. Kuruluş aşamasındaki iyileştirmeler: Kalite ve şeffaflık, asgari kriterlerin gözden geçirilmesi, yerinde incelemeler sonrası değerlendirmelerin yetkililerle paylaşılması ve vakıf üniversiteleri yetkilileri ile sürecin her aşamasında değerlendirme toplantıları yapılması,
- ii. Öğrenci alım ve değerlendirme süreçlerinde iyileştirmeler: Yerinde incelemelerin artırılması, açılacak olan ve devam eden uygulamalı programların incelenmesi, asgari öğretim üye sayılarının ve alan dağılımlarının değerlendirilmesi, ilgili programların uygulama alanlarının asgari standartlarının saptanması,
- iii. Eğitim öğretim süreçlerinde iyileştirmeler: Akredite olan programların takibi, mezunların sınav başarılarının takibi, kampüs olanaklarının uygunluğunun değerlendirilmesi,

- iv. Denetleme süreçleri ve diğer süreçlerin iyileştirilmesi: Vakıf üniversiteleri yöneticileriyle ortak çalışarak mevzuatların, yönetmeliklerin ve usul esasların düzenlenmesi,
- v. Vakıf üniversiteleri yetkilileri ile temaslar: Üniversitelerin mali durum ve devamlılıkları, burs olanakları, yerleşkelerin iyileştirilmesi ve üniversitelerin ihtiyaçlarının değerlendirilmesi konularının rektörler, mütevelli heyet başkanları ve öğretim üyeleri ile görüşülmesi öngörülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmada; Vakıf Üniversitelerindeki Teknik Önlisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörler ele alınmış, demografik değişkenler ile istatistiksel olarak açıklanmıştır. Demografik değişkenlerin, vakıf üniversitelerindeki teknik önlisans programlarını tercih eden üniversite öğrencilerinde oluşturduğu etki anket çalışmaları ile gözlemlenmiş, betimsel ve ilişkisel olarak yorumlanmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmada evren olarak üniversite öğrencileri seçilmiştir. Örneklem ise İstanbul Aydın Üniversitesi belirlenmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilen hipotezleri şu şekilde belirtebiliriz;

H₁: Üniversite tercihi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₁: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₂: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₃: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₄: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₅: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₁₋₆: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₂: Üniversite tercihi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₁: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₂: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₃: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₄: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₅: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₂₋₆: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.

H₃: Üniversite tercihi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₁: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₂: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₃: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₄: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₅: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃₋₆: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄: Üniversite tercihi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₁: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₂: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₃: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₄: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₅: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₄₋₆: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₅: Üniversite tercihi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₁: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₂: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₃: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₄: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₅: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₅₋₆: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.

H₆: Akademik olanaklar üniversite tercihinde etkilidir.

H₇: İstihdam üniversite tercihinde etkilidir.

H₈: Üniversitenin bulunduğu il üniversite tercihinde etkilidir.

H₉: Kampüs olanakları üniversite tercihinde etkilidir.

H₁₀: Yakınların önerileri üniversite tercihinde etkilidir.

H₁₁: Tanıtım materyalleri üniversite tercihinde etkilidir.

3.4. ARAŞTIRMA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARACI

Veri toplama yöntemi olarak anket çalışması kullanılmıştır. Anket çalışması katılımcılarla birebir yapılmıştır. Çalışma için 150 adet anket hazırlanmış, bunlardan 111 tanesi çalışma için uygun bulunmuştur. Çalışmaya katılanların yaşları 18 ile 25 arasında değişmektedir. Katılanlara 37 adet soru yöneltilmiş, 7 tanesi demografik değişkenler, 30 tanesi ise tercihi etkileyen faktörler üzerine olmuştur. Tercihi etkileyen faktörler için 5'li likert tipi bir ölçek kullanılmış, yöneltilen sorular her biri ana başlık olmak üzere akademik imkanlar, istihdam, üniversitenin bulunduğu il, kampüs imkanları, yakınların önerileri, tanıtım materyalleri şeklinde ayrılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Anket çalışması sonucu toplanan veriler istatistik paket programı olan SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik) 25.0 versiyonunda değerlendirilmiştir.

3.5.1. Demografik Değişkenlerle İlgili Frekans Analizi

Demografik değişkenler içerisinde yer alan cinsiyet, bölüm adı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin ikamet ettiği yer ve bursluluk oranı ile ilgili frekans analizi tabloları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 10: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
CİNSİYET	KADIN	22	19,8	19,8	19,8
	ERKEK	89	80,2	80,2	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre, ankete katılanların %19,8'i kadın, yüzde %80,2'si erkektir. Erkeklerin çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Bölüm Adı Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
BÖLÜM ADI	UÇAK TEKNOLOJİSİ	22	19,8	19,8	19,8
	ELEKTRİK	15	13,5	13,5	33,3
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	21	18,9	18,9	52,3
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	21	18,9	18,9	71,2
	YAPI DENETİMİ	10	9,0	9,0	80,2
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	14	12,6	12,6	92,8
	MAKİNE	5	4,5	4,5	97,3
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	3	2,7	2,7	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin %19,8'i Uçak Teknolojisi, %18,9'u Bilgisayar Programcılığı ve Otomotiv Teknolojisi, %13,5'i Elektrik bölümlerini okumaktadır. Diğer bölümler % 10'luk orandan daha alt değere sahip bölümlerdir.

Tablo 12: Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
ANNE EĞİTİM DURUMU	İLKOKUL	42	37,8	37,8	37,8
	ORTAOKUL	32	28,8	28,8	66,7
	LİSE	25	22,5	22,5	89,2
	ÖNLİSANS	8	7,2	7,2	96,4
	LİSANS	4	3,6	3,6	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Katılımcıların anne eğitim durumları Tablo 12’de gösterilmektedir. Tabloya göre ankete katılan öğrencilerin anne eğitim durumları %37,8’i ilkokul, %28,8’i ortaokul, %22,5’i lise, yüzde 7,2’si önlisans ve %4’ü lisans bölümü mezundur. Alınan yanıtlar sonucu katılımcıların anne eğitim durumlarında doktora ve yüksek lisans mezuniyetlerine rastlanmamıştır. Anket sonucuna göre katılımcıların anne eğitim durumlarında ilkokul ağırlıktadır.

Tablo 13: Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
BABA EĞİTİM DURUMU	İLKOKUL	28	25,2	25,2	25,2
	ORTAOKUL	34	30,6	30,6	55,9
	LİSE	33	29,7	29,7	85,6
	ÖNLİSANS	5	4,5	4,5	90,1
	LİSANS	10	9,0	9,0	99,1
	YÜKSEK LİSANS/DOKTORA	1	,9	,9	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Katılımcıların baba eğitim durumları Tablo 13’de gösterilmektedir. Tabloya göre ankete katılan öğrencilerin baba eğitim durumları %25,2’si ilkokul, %30,6’sı ortaokul, %29,7’si lise, %4,5’i önlisans, %9’u lisans ve %0,9’u yüksek lisans/doktora mezundur. Çalışmada görüldüğü üzere baba eğitim durumlarında ortaokul ve lise ağırlıktadır.

Tablo 14: Katılımcıların Ailenin İkamet Ettiği Yer Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
AİLENİN İKAMET ETTİĞİ YER	ANKARA	1	0,9	0,9	0,9
	AYDIN	1	0,9	0,9	1,8
	BALIKESİR	1	0,9	0,9	2,7
	BİLECİK	1	0,9	0,9	3,6
	BURSA	2	1,8	1,8	5,4
	EDİRNE	1	0,9	0,9	6,3
	İSTANBUL	98	88,3	88,3	94,6
	KAYSERİ	1	0,9	0,9	95,5
	KONYA	1	0,9	0,9	96,4
	MANİSA	1	0,9	0,9	97,3
	SAKARYA	1	0,9	0,9	98,2
	ŞANLIURFA	1	0,9	0,9	99,1
	KARABÜK	1	0,9	0,9	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin %88,3'ünün ailesi İstanbul'da ikamet etmektedir. İstanbul'u %1,8 ile Bursa takip etmektedir. Diğer şehirlerden katılanların oran %0,9'dur. Örnekleme yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun ailesi İstanbul'da ikamet etmektedir.

Tablo 15: Katılımcıların Bursluluk Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
BURSLULUK DURUMU	%25 Burslu	9	8,1	8,1	8,1
	%50 Burslu	65	58,6	58,6	66,7
	Tam Burslu	15	13,5	13,5	80,2
	Ücretli	22	19,8	19,8	100,0
	TOPLAM	111	100,0	100,0	

Tablo 15'e göre çalışmaya katılan öğrencilerin %58,6'sı %50 bursluluk oranına sahipken, %19,8'i ücretli, %13,5'i Tam Burslu ve %8,1'i %25 bursludur. Katılanların çoğunluğunun %50 burs oranına sahip olduğu gözlemlenmiştir.

3.5.2. Güvenilirlik ve Faktör Analizi

Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi

Maddelerin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan Cronbach alfa katsayısı, ölçekte bulunan maddelerin homojen yapısını açıklamak veya sorgulamak üzere kullanılır. Cronbach alfa katsayısı yüksek olan ölçekteki maddelerin birbirleriyle tutarlı bir o kadar da aynı özelliği ölçen maddelerden meydana geldiği yorumu yapılır.

Cronbach alfa likert tipli ölçeklerde sıklıkla kullanılmaktadır. Cronbach alfa aşağıdaki gibi ifade edilmektedir:

$0 < R^2 < 0.40$ ise güvenilir değil

$0.40 < R^2 < 0.60$ ise düşük güvenilirlikte

$0.60 < R^2 < 0.80$ ise oldukça güvenilir

$0.80 < R^2 < 1.00$ ise yüksek güvenilirlikte (Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 2018, Sayı:1)

Tablo 16: Güvenilirlik Analizi

<i>Güvenilirlik Analizi</i>	
Cronbach's Alfa	N of Items
0,877	6

Vakıf Üniversitelerindeki Teknik Önlisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörlere ait 6 maddelik ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirliği %87 bulunmuştur. Cronbach Alfa analizine göre çalışma 0.80 ile 1.00 değeri arasında olduğu için yüksek güvenilirliktedir.

Tablo 17: Faktörler Toplam İstatistik Değerleri

	<i>Madde toplam (varyans)</i>	<i>Madde toplam (kor.)</i>	<i>Madde silinir ise (Cronbach alfa)</i>
Akademik İmkanlar	0,876	0,709	0,852
İstihdam	1,019	0,709	0,852
Üniversitenin Bulunduğu İl	0,853	0,524	0,881
Kampüs İmkanları	0,863	0,798	0,837
Yakınların Önerileri	1,119	0,615	0,868
Tanıtım Materyalleri	1,068	0,752	0,844

Tablo 17’de madde silinir ise Cronbach Alfa ölçeğinin nasıl değiştiği gösterilmektedir. Değerlere baktığımızda 0,837 – 0,881 arasında değiştiği gözlemlenmektedir. Değerler birbirine yakın olduğu sonucunu çıkartabiliriz. Maddelerin çıkartılmadığında tablonun değerinin düşürmediği gözlemlendiğinden dolayı madde çıkarılmasına gerek duyulmamıştır.

Faktör Analizi (KMO and Bartlett’s Testi)

Çalışma grubundan elde edilen verilerin açıklayıcı faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi ile açıklanabilir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012; Büyüköztürk, 2010; Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). Kaiser-Meyer-Olkin değerinin yüksek olması, ölçekteki her bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceği anlamına gelir.

Değerlerin sıfır ya da sıfıra yakın çıkması durumunda, korelasyon dağılımında, bir dağınıklık olduğu için bu değerlere dayalı olarak yorum yapılamaz. Kaiser-Meyer-Olkin testi sonucunda, değerin 0.50'den düşük olması halinde faktör analizine devam edilemeyeceği yorumu yapılır (Çokluk ve ark., 2012: 207).

KMO Bartlett' testi kısaca verilerin analitik modelleme için uygun olup olmadığını ölçer. Ölçüm değerleri tablosu şu şekildedir:

Tablo 18: KMO Bartlett Testi Yorumlanması

<i>ÖLÇÜT</i>	<i>UYGUNLUK SEVİYESİ</i>
1,00>KMO> 0,90	MÜKEMMEL
0,90>KMO>0,80	İYİ
0,80>KMO>0,70	ORTA DÜZEY
0,70>KMO> 0,60	ZAYIF
0,60>KMO	KÖTÜ

Tablo 19: KMO Bartlett Testi Sonuçları

KMO and Bartlett's Testi		
Kaiser-Meyer-Olkin Testi		0,852
Bartlett's Test of Sphericity	Ki-Kare	305,572
	df	15
	Anlamlılık	0,000

Vakıf Üniversitelerindeki Teknik Önlisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörlere ait 6 maddelik ölçeğin KMO ve Bartlett's testi uygunluğu KMO testine göre %85,2 çıkmıştır. Değerin 0,852 çıkması ölçekteki her bir değişkenin diğer değişkenler tarafından iyi bir derecede tahmin edebileceği anlamı çıkartmaktadır.

3.6. ÖNLİSANS PROGRAMLARINI TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERLE İLİŞKİLİ BETİMSSEL İSTATİSTİKLER (DESCRIPTİVE STATİSTİCS)

Vakıf üniversitelerindeki teknik önlisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörler betimsel istatistiklerle ilişkilendirilmiştir. Tabloda ortalama, standart sapma ve önem sırası yer almaktadır. Önem sırası katılımcıların verdiği cevapların ortalaması sonucu çıkan değere göre sıralanmıştır. Ortalama 1-5 arasında değere sahiptir. En yüksek değere sahip olan en yüksek etkiyi göstermektedir.

Tablo 20: Öğrencilerin Akademik İmkanlara Önem Verme Derecesi

<i>Akademik İmkanlar</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Üniversitenin marka olarak ismi tercihimde etkili olmuştur.	3,17	1,169	1
Üniversitenin toplumda algılanan akademik saygınlığı tercihimde etkili olmuştur.	2,95	1,282	2
Üniversitenin yurtdışındaki üniversitelerle öğrenci değişimi programlarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	2,47	1,320	3
Üniversitedeki öğretim üyelerinin ismi veya özgeçmişini tercihimde etkili olmuştur.	2,37	1,167	4
Üniversitenin KPSS vb. merkezi sınavlardaki başarıları tercihimde etkili olmuştur.	2,35	1,181	5

Tablo 20'deki bulgulara göre ankete katılan 111 öğrencinin, vakıf üniversitesi teknik önlisans programlarını tercih ederken akademik imkanlara önem verme derecesinin sayısal dağılımları yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. 'Üniversitenin marka olarak ismi tercihimde etkili olmuştur' seçeneği 5 üzerinden 3,17 ortalama ile en yüksek etkiyi oluşturmuştur. 'Üniversitenin Kpss vb. merkezi sınavlardaki başarıları tercihimde etkili olmuştur' seçeneği ise 5 üzerinden 2,35 ortalama ile en düşük etkiyi oluşturmuştur.

Tablo 21: İstihdam Olanakları

<i>İstihdam Olanakları</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Üniversitenin bulunduğu kentte mezuniyet sonrası iş olanaklarının çok olması tercihimde etkili olmuştur.	3,61	1,383	1
Üniversitenin mezunlarına uluslararası geçerliliği olan diploma eki vermesi tercihimde etkili olmuştur.	3,54	1,426	2
Üniversitenin kariyer merkezi aracılığıyla mezunlarına iş bulmada yardımcı olması tercihimde etkili olmuştur.	3,52	1,555	3
Üniversitenin öğrencilere staj imkânı sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	3,28	1,613	4
Üniversitenin mezunlarının iş bulma imkânları tercihimde etkili olmuştur.	2,14	1,323	5
Üniversitenin öğrencilere okul içinde part-time iş olanakları sağlaması tercihimde etkili olmuştur	1,72	,974	6

Vakıf Üniversitesi Önlisans programını tercih eden öğrencilerin tercihini etkileyen faktörler arasında yer alan istihdam olanaklarının sayısal verileri Tablo 21’de gösterilmektedir. ‘Üniversitenin bulunduğu kentte mezuniyet sonrası iş olanaklarının çok olması tercihimde etkili olmuştur’ seçeneği 3,61 ortalama ile en yüksek etkiyi sahipken, ‘Üniversitenin öğrencilere okul içinde part-time iş olanakları sağlaması tercihimde etkili olmuştur’ seçeneği %1,72 ortalama ile en düşük etkiye sahiptir.

Tablo 22: Üniversitenin Bulunduğu Şehirden Beklentiler

<i>Üniversitenin Bulunduğu Şehirden Beklentiler</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Üniversitenin bulunduğu şehirden ailemin ikametgâhına ulaşım imkanları tercihimde etkili olmuştur.	3,61	1,383	1
Üniversitenin bulunduğu kentin yaşanılır olduğunu düşünmem tercihimde etkili olmuştur.	3,54	1,426	2
Üniversitenin ailemin ikametgahına yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	3,52	1,555	3
Ailemin üniversitenin bulunduğu kentte ikamet etmesi ya da üniversitenin bulunduğu kentte yanında kalabileceğim akrabamın olması tercihimde etkili olmuştur.	3,28	1,613	4
Üniversitenin bulunduğu kentin ekonomik olarak ucuz yaşam koşullarına sahip olması tercihimde etkili olmuştur.	2,14	1,323	5
Üniversitenin bulunduğu kentte devlet yurdu olması tercihimde etkili olmuştur.	1,72	,974	6
Üniversitenin bulunduğu kentte ev kiralarının ucuz olması tercihimde etkili olmuştur.	1,68	1,083	7

Tablo 22'deki bulgulara göre ankete katılan 111 öğrencinin, vakıf üniversitesi teknik önlisans programlarını tercih ederken üniversitenin bulunduğu şehirden beklentilerine önem verme derecesinin sayısal dağılımları yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. ‘Üniversitenin bulunduğu şehirden ailemin ikametgâhına ulaşım imkanları tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 3,61 ortalama ile en yüksek etkiye sahipken, ‘Üniversitenin bulunduğu kentte ev kiralarının ucuz olması tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 1,68 ortalama ile en düşük etkiye sahiptir.

Tablo 23: Kampüs Olanakları

<i>Kampüs Olanakları</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Üniversite kampüsünün fiziksel olanakları (bina, kütüphane, kantin vb. tercihimde etkili olmuştur.	3,53	1,340	1
Üniversite kampüsünün şehir merkezine yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	3,44	1,282	2
Üniversite kampüsünün güvenli olması tercihimde etkili olmuştur.	3,25	1,250	3
Üniversite kampüsünün sosyal olanakları (eğlence, spor vb..) tercihimde etkili olmuştur.	3,11	1,235	4
Üniversite kampüsü içinde yurt, pansiyon vb. barınma olanaklarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	2,15	1,228	5

Tablo 23'deki bulgulara göre ankete katılan 111 öğrencinin, vakıf üniversitesi teknik önlisans programlarını tercih ederken kampüs olanaklarına önem verme derecesinin sayısal dağılımları yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. ‘Üniversite kampüsünün fiziksel olanakları (bina, kütüphane, kantin vb. tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 3,53 ortalama ile en yüksek etkiye sahipken, ‘Üniversite kampüsü içinde yurt, pansiyon vb. barınma olanaklarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 2,15 ortalama ile en düşük etkiye sahiptir.

Tablo 24: Yakınların Önerileri

<i>Yakınların Önerileri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Ailemin tavsiye ve telkinleri tercihimde etkili olmuştur.	2,90	1,340	1
Arkadaşlarının tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	2,80	1,275	2
Lise veya dershanedeki öğretmenlerimin telkin ve tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	2,32	1,266	3

Vakıf Üniversitesi Önlisans programını tercih eden öğrencilerin tercihi etkileyen faktörler arasında yer alan yakınların önerileri sayısal verileri Tablo 24’de gösterilmektedir. ‘Ailemin tavsiye ve telkinleri tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 2,90 ortalama ile en yüksek etkiyi sahipken, ‘Lise veya dershanedeki öğretmenlerimin telkin ve tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği %2,32 ortalama ile en düşük etkiye sahiptir.

Tablo 25: Tanıtım Materyalleri

<i>Tanıtım Materyalleri</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
Üniversite hakkında dergi, gazete veya internette okuduğum bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	2,77	1,270	1
Üniversite tercihinde Üniversitenin reklam ve tanıtım faaliyetleri etkili olmuştur.	2,77	1,326	2
Üniversitenin web sayfasından edindiğim bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	2,70	1,211	3
Üniversitenin burs, yemek gibi ekonomik yardım sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	2,25	1,261	4

Tablo 25’teki bulgulara göre ankete katılan 111 öğrencinin, vakıf üniversitesi teknik ön lisans programlarını tercih ederken tanıtım materyalleri önem verme derecesinin sayısal dağılımları yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. ‘Üniversite hakkında dergi, gazete veya internette okuduğum bilgiler tercihimde etkili olmuştur.’ ve ‘Üniversite tercihinde Üniversitenin reklam ve tanıtım faaliyetleri etkili olmuştur.’ seçenekleri 2,77 ortalama ile en yüksek etkiye sahipken, ‘Üniversitenin burs, yemek gibi ekonomik yardım sağlaması tercihimde etkili olmuştur.’ seçeneği 2,25 ortalama ile en düşük etkiye sahiptir.

Tablo 26: Üniversite Tercihlerini Etkileyen Faktörler

<i>ÜNİVERSİTE TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>Önem Sırası</i>
KAMPÜS OLANAKLARI	3,0968	0,929	1
İSTİHDAM	2,8174	1,010	2
ÜNİVERSİTENİN BULUNDUĞU İL	2,7894	0,924	3
YAKINLARIN ÖNERİLERİ	2,6637	1,058	4
AKADEMİK İMKANLAR	2,6595	0,936	5
TANITIM MATERYALLERİ	2,6261	1,03346	6

Tablo 26'daki bulgulara göre ankete katılan 111 öğrencinin, vakıf üniversitesi teknik ön lisans programlarını tercih ederken etkilendiği faktörlerin önem verme derecesinin sayısal dağılımları yapıldığında ortaya çıkan sonuçlar gösterilmiştir. Buna göre; üniversite tercihinde etkili olan faktörler içerisinde ortalama ile en yüksek etkiye sahip olan faktör “Kampüs Olanakları” olurken “tanıtım faktörleri” en az etkiye sahip olmuştur.

3.7. VAKIF ÜNİVERSİTESİ TEKNİK ÖNLİSANS PROGRAMINI TERCİH EDEN ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER İLE ÜNİVERSİTE TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İSTATİKSEL ANLAMLILIKLARININ TEST EDİLMESİ

Araştırmanın bu bölümünde araştırma hipotezlerinin testine yer verilmiştir. Hipotezlerin test edilmesinde iki kategorili olan cinsiyet grubunun üniversite tercih faktörlerinin karşılaştırılmasında T-testi, ikiden fazla kategoriye sahip değişkenlere üniversite tercih faktörlerinin incelenmesinde ANOVA testi kullanılmıştır. Üniversite tercihine etki eden faktörlerin etki düzeyinin belirlenmesinde Basit Doğrusal Regrasyon Analizi kullanılmıştır.

Tablo 27: Cinsiyete Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörlerin T Testi Sonuçları

<i>Üniversite Tercihinde Etkili Olan Faktörler</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
Akademik Olanaklar	Kadın	2,6000	0,92170	-	0,992
	Erkek	2,6742	0,94406	0,331	
İstihdam	Kadın	2,7803	1,02015	-	0,957
	Erkek	2,8267	1,01271	0,192	
Üniversitenin Bulunduğu İl	Kadın	2,6385	0,94277	-	0,646
	Erkek	2,8266	0,92041	0,854	
Kampüs Olanakları	Kadın	3,0091	0,79875	-	0,305
	Erkek	3,1185	0,96101	0,493	
Yakın Önerileri	Kadın	2,8333	1,13039	-	0,588
	Erkek	2,6217	1,04137	0,839	
Tanıtım Materyalleri	Kadın	2,5568	0,85193	-	0,141
	Erkek	2,6433	1,07720	0,350	

Tablo 27’de gözlendiği üzere üniversite tercihini etkileyen faktörler erkeklerde, kadın öğrencilerden daha etken olmasına rağmen 0,05 önem düzeyinde tüm farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. (Sig.>0,05). Üniversite tercihini etkileyen faktörler, öğrencinin cinsiyetine göre değişmemektedir. Diğer bir ifadeyle cinsiyet; Akademik Olanaklar, istihdam, Üniversitenin Bulunduğu il, Kampüs olanakları Yakın önerileri, Tanıtım Materyallerinin üniversite üzerindeki etkisi önemli bir rol oynamadığı söylenebilmektedir. Bu durumda **H₁ hipotezi ve alt hipotezleri reddedilmiştir.**

Tablo 28: Bölüme Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları

<i>Üniversite Tercihinde Etkili Olan Faktörler</i>	<i>Bölümler</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
Akademik Olanaklar	UÇAK TEKNOLOJİSİ	2,6545	1,15170	2,541	0,019
	ELEKTRİK	3,4267	0,52300		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	2,2667	0,70805		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,3810	0,99379		
	YAPI DENETİMİ	2,7200	0,98070		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,6857	0,75941		
	MAKİNE	2,8000	0,93808		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	3,0000	0,72111		
İstihdam	UÇAK TEKNOLOJİSİ	2,3333	1,17289	3,085	0,005
	ELEKTRİK	3,6944	0,73845		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	2,6270	0,76177		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,8651	0,99390		
	YAPI DENETİMİ	3,0833	1,10065		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,7051	0,73015		
	MAKİNE	3,0000	1,00692		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	2,2778	1,10972		
Üniversitenin Bulunduğu il	UÇAK TEKNOLOJİSİ	2,7879	1,01492	1,380	0,222
	ELEKTRİK	3,1810	0,77397		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	2,7823	0,94288		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,8095	0,98802		
	YAPI DENETİMİ	3,1000	0,76798		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,5204	0,85642		
	MAKİNE	2,0571	0,88410		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	2,1905	0,50170		
Kampüs Olanakları	UÇAK TEKNOLOJİSİ	3,1909	1,02442	2,421	0,025

	ELEKTRİK	3,8400	0,82531		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	2,8190	0,91412		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,9429	0,86056		
	YAPI DENETİMİ	3,0950	1,00401		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,8714	0,64977		
	MAKİNE	3,3600	0,65422		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	2,3333	1,02632		
Yakın Önerileri	UÇAK TEKNOLOJİSİ	2,9773	1,24541	2,659	0,014
	ELEKTRİK	3,0889	0,95508		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	1,9048	0,78982		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,6270	1,08513		
	YAPI DENETİMİ	2,9000	1,06632		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,6190	0,85592		
	MAKİNE	3,1333	0,73030		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	2,4444	0,69389		
Tanıtım Materyalleri	UÇAK TEKNOLOJİSİ	2,4773	1,13628	2,018	0,060
	ELEKTRİK	3,3000	0,97376		
	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI	2,4524	0,95727		
	OTOMOTİV TEKNOLOJİSİ	2,3214	1,11564		
	YAPI DENETİMİ	2,6750	0,86643		
	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİSİ	2,4464	0,86702		
	MAKİNE	3,4500	0,64711		
	KUYUMCULUK ve TAKI TASARIMI	3,0000	0,86603		

Bölüm adlarına göre Anova Testi yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu tabloya göre üniversite bölümlerine göre üniversite tercihini etkileyen faktörlerin ortalama skorları elde edilmiştir. Ortalamalar arası gözlenen matematiksel fark 0,05 önem düzeyin istatistiksel olarak ($H_{2-1} \text{ sig}=0,019 < 0,005$, $H_{2-2} \text{ sig}=0,005 < 0,05$, $H_{2-4} \text{ sig}=0,025 < 0,05$, $H_{2-5} \text{ sig}=0,014 < 0,05$,) anlamlı bulunmuştur. Bu durumda H_2 kabul edilen alt hipotezleri yerleştiği bölüme göre akademik olanakların, istihdamın, kampüs olanaklarının ve yakın önerilerinin üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda 0,05 önem düzeyinde istatistiksel olarak ($H_{2-3} \text{ sig}=0,222 > 0,05$ ve $H_{2-6} \text{ sig}=0,060 > 0,05$) anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda H_2 red edilen hipotezleri yerleştiği bölüme göre üniversitenin bulunduğu il ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamamaktadır.

Tablo 29: Anne Eğitim Durumuna Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları

Üniversite Tercihinde Etkili Olan Faktörler	Anne Eğitim Durumu	X	SS	F	Sig.
Akademik Olanaklar	İlköğretim	2,9756	,91673	3,248	0,015
	Ortaöğretim	2,3187	,89854		
	Lise	2,6960	,91491		
	Ön lisans	2,1000	,91963		
	Lisans	2,9000	,52915		
İstihdam	İlköğretim	,94605	,14958	2,096	0,087
	Ortaöğretim	1,00323	,17735		
	Lise	1,01844	,20369		
	Ön lisans	1,19336	,42192		
	Lisans	,62915	,31458		
Üniversitenin Bulunduğu İl	İlköğretim	,78122	,12201	2,324	0,061
	Ortaöğretim	1,01073	,17867		
	Lise	,92077	,18415		
	Ön lisans	1,06358	,37603		
	Lisans	,73771	,36886		
Kampüs Olanakları	İlköğretim	,80791	,12617	1,378	0,247
	Ortaöğretim	1,02956	,18200		
	Lise	,90650	,18130		
	Ön lisans	1,24642	,44068		
	Lisans	,19149	,09574		
Yakın Önerileri	İlköğretim	1,00487	,15693	1,350	0,257
	Ortaöğretim	1,14300	,20206		
	Lise	1,00333	,20067		
	Ön lisans	1,20102	,42463		
	Lisans	,79349	,39675		
Tanıtım Materyalleri	İlköğretim	,94534	,14764	2,961	0,023
	Ortaöğretim	,95353	,16856		
	Lise	1,02906	,20581		
	Ön lisans	1,44814	,51199		
	Lisans	,68845	,34422		

Tablo 29 incelendiğinde anne eğitim durumuna göre üniversite tercihini etkileyen faktörlerin ortalamaları elde edilmiştir. Ortalamalar arası gözlenen matematiksel fark 0,05 önem düzeyine istatistiksel olarak (H_{3-1} sig=0,015<0,05 ve H_{3-6} sig=0,023<0,05) anlamlı bulunmuştur. Bu durumda H_3 kabul edilen alt hipotezleri anne eğitim durumuna göre akademik olanakları ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda 0,05 önem düzeyinde istatistiksel olarak (H_{3-2} sig=0,087>0,005, H_{3-3} sig=0,061>0,05, H_{3-4} sig=0,247>0,05, H_{3-5} sig=0,257>0,05,) anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda H_3 reddedilen hipotezleri anne eğitim durumuna göre istihdam, üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları ve yakın önerileri üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamamaktadır.

Tablo 30: Baba Eğitim Durumuna Göre Üniversite Tercihini Etkiyen Faktörler Anova Sonuçları

<i>Üniversite Tercihinde Etkili Olan Faktörler</i>	<i>Baba Eğitim Durumu</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
<i>Akademik Olanaklar</i>	<i>İlköğretim</i>	2,9143	,94034	2,448	0,039
	<i>Ortaöğretim</i>	2,4882	,94091		
	<i>Lise</i>	2,4424	,94572		
	<i>Ön lisans</i>	3,6400	,38471		
	<i>Lisans</i>	2,6600	,66700		
	<i>Lisansüstü</i>	3,6000	.		
<i>İstihdam</i>	<i>İlköğretim</i>	2,9821	1,01160	2,452	0,038
	<i>Ortaöğretim</i>	2,9485	,99705		
	<i>Lise</i>	2,4063	1,01153		
	<i>Ön Lisans</i>	3,8000	,83666		
	<i>Lisans</i>	2,7167	,70295		
	<i>Lisansüstü</i>	3,0000	.		
<i>Üniversitenin Bulunduğu İl</i>	<i>İlköğretim</i>	2,8520	1,01648	,747	0,590
	<i>Ortaöğretim</i>	2,7899	,79441		
	<i>Lise</i>	2,6898	,98257		
	<i>Ön Lisans</i>	3,4571	1,00712		
	<i>Lisans</i>	2,6714	,87818		
	<i>Lisansüstü</i>	2,1429	.		
<i>Kampüs Olanakları</i>	<i>İlköğretim</i>	3,2482	,92050	,963	0,444
	<i>Ortaöğretim</i>	3,1353	,89405		
	<i>Lise</i>	2,8545	1,03474		
	<i>Ön Lisans</i>	3,6000	,86023		
	<i>Lisans</i>	3,1400	,68670		
	<i>Lisansüstü</i>	2,6000	.		
<i>Yakın Önerileri</i>	<i>İlköğretim</i>	2,7976	1,16301	,780	0,566
	<i>Ortaöğretim</i>	2,7794	,95056		
	<i>Lise</i>	2,4343	1,08168		
	<i>Ön Lisans</i>	3,1333	1,42595		
	<i>Lisans</i>	2,4167	,86513		
	<i>Lisansüstü</i>	2,6667	.		
<i>Tanıtım Materyalleri</i>	<i>İlköğretim</i>	2,7411	1,10864	1,951	0,092
	<i>Ortaöğretim</i>	2,7353	,88536		
	<i>Lise</i>	2,2197	1,03599		
	<i>Ön Lisans</i>	3,4000	1,00933		
	<i>Lisans</i>	2,9000	1,05541		
	<i>Lisansüstü</i>	2,5000	.		

Tablo 30 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre üniversite tercihini etkileyen faktörlerin ortalamaları elde edilmiştir. Ortalamalar arası gözlenen matematiksel fark 0,05 önem düzeyine istatistiksel olarak (H_{4-1} sig=0,039<0,05 ve H_{4-2} sig=0,038<0,05) anlamlı bulunmuştur. Bu durumda H_4 kabul edilen alt hipotezleri baba eğitim durumuna göre akademik olanakların ve istihdamın üniversitesi tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda 0,05 önem düzeyinde istatistiksel olarak (H_{4-3} sig=0,590>0,005, H_{4-4} sig=0,444>0,05, H_{4-5} sig=0,566>0,05, H_{4-6} sig=0,092>0,05,) anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda H_4 reddedilen hipotezleri baba eğitim durumuna

göre üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları, yakın önerileri ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamamaktadır.

Tablo 31: Bursluluk Oranına Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörler Anova Sonuçları

<i>Üniversite Tercihinde Etkili Olan Faktörler</i>	<i>Bursluluk Oranı</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
Akademik Olanaklar	% 25 Burslu	2,4000	,75498	1,595	,195
	% 50 Burslu	2,6554	,87214		
	Tam Burslu	3,0933	,82416		
	Ücretli	2,4818	1,18508		
İstihdam	% 25 Burslu	2,4630	,96024	3,092	,030
	% 50 Burslu	2,9440	,88142		
	Tam Burslu	3,1778	1,12063		
	Ücretli	2,3485	1,16031		
Üniversitenin Bulunduğu İl	% 25 Burslu	2,8095	,99232	,054	,983
	% 50 Burslu	2,7722	,87520		
	Tam Burslu	2,8762	,90329		
	Ücretli	2,7727	1,09922		
Kampüs Olanakları	% 25 Burslu	3,4222	,71725	,541	,655
	% 50 Burslu	3,1069	,89669		
	Tam Burslu	3,0667	1,04926		
	Ücretli	2,9545	1,03451		
Yakın Önerileri	% 25 Burslu	2,5185	1,19153	,606	,612
	% 50 Burslu	2,6949	1,01018		
	Tam Burslu	2,3778	1,01471		
	Ücretli	2,8258	1,19354		
Tanıtım Materyalleri	% 25 Burslu	2,6389	1,13957	1,323	,271
	% 50 Burslu	2,6423	,96821		
	Tam Burslu	3,0000	,98198		
	Ücretli	2,3182	1,18317		

Tablo 31 incelendiğinde bursluluk oranına göre üniversite tercihi etkileyen faktörlerin ortalamaları elde edilmiştir. Ortalamalar arası gözlenen matematiksel fark 0,05 önem düzeyine istatistiksel olarak (H_{5-2} sig=0,030<0,05) anlamlı bulunmuştur. Bu durumda H_5 kabul edilen alt hipotezleri bursluluk oranına göre istihdamın üniversitesi tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda 0,05 önem düzeyinde istatistiksel olarak (H_{5-1} sig=0,195<0,05, H_{5-3} sig=0,983>0,005, H_{5-4} sig=0,655>0,05, H_{5-5} sig=0,612>0,05, H_{5-6} sig=0,271>0,05,) anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda H_5 reddedilen hipotezleri bursluluk oranına göre akademik olanak, üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları, yakın önerileri ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynamamaktadır.

Tablo 32: Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörlerin Genel Tercih İle İlişkisi, Korelasyon Analizi Sonuçları

	<i>Genel Tercih</i>
Akademik Olanaklar	0,793
İstihdam	0,797
Üniversitenin Bulunduğu İl	0,670
Kampüs Olanakları	0,863
Yakın Önerileri	0,726
Tanıtım Materyalleri	0,812

Tablo 32’de öğrencilerin üniversite tercihleri ile ilişkili olan faktörler korelasyon analizi ile incelenmiştir. Uygulanan korelasyon analizi sonucunda, doğrusal ilişki olup olmadığına ve varsa bu ilişkinin derecesi -1 ile 1 arasında dereceler alan Pearson Korelasyon katsayısı (r) ile hesaplanmıştır (Kalaycı, 2008:116).

$0,000 \leq r < 0,250$ ise ilişkinin çok zayıf olduğunu, ,
 $0,260 \leq r < 0,490$ ise ilişkinin zayıf olduğunu,
 $0,500 \leq r < 0,690$ ise ilişkinin orta derecede olduğunu,
 $0,700 \leq r < 0,890$ ise ilişkinin güçlü olduğunu,
 $0,900 \leq r < 1,000$ ise ilişkinin çok güçlü olduğunu belirtmiştir.

Buna göre; üniversitenin bulunduğu il öğrencinin genel tercihi üzerinde orta derecede ilişkili iken, akademik olanaklar, istihdam, kampüs olanakları, yakın önerileri, tanıtım materyalleri öğrencinin genel tercihi üzerinde yüksek derecede ilişkilidir. En yüksek derecede ilişkili ise kampüs olanakları olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 33: Akademik Olanakların Üniversite Tercihini Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	1,056	0,134	7,883	0,000	0,629	184,750	0,000
Akademik Olanaklar	0,646	0,048	13,582	0,000			

Tablo 33’de Akademik olanakların üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Üniversite Tercihi} = 1,056 + 0,646 \times \text{Akademik Olanaklar}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=184,75, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₆ hipotezi kabul edilmiş, üniversitenin akademik olanakları tercih üzerinde etkilidir. Akademik olanaklardaki 1 birimlik artış, tercihin o üniversiteden yana kullanılmasında 0,646 birimlik artışa neden olmaktadır. Üniversitenin akademik olanakları, öğrencilerin tercihlerinin %64,6’nı açıklamaktadır.

Tablo 34: İstihdamın Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	1,084	0,131	8,267	0,000	0,636	188,599	0,000
İstihdam	0,602	0,044	13,733	0,000			

Tablo 34’de istihdamın üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Tercih} = 1,084 + 0,602 \times \text{İstihdam}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=188,599, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₇ hipotezi kabul edilmiş, üniversitenin istihdamı tercih üzerinde etkilidir. İstihdamdaki 1 birimlik artış, tercihin o üniversiteden yana kullanılmasında 0,602 birimlik artışa neden olmaktadır. Üniversitenin akademik olanakları, öğrencilerin tercihlerinin %60,2’ni açıklamaktadır.

Tablo 35: Üniversitenin Bulunduğu İlin Üniversite Tercih Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	1,231	0,172	7,140	0,000	0,449	88,592	0,000
Üniversitenin Bulunduğu İl	0,553	0,059	9,431	0,000			

Tablo 35'te üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Üniversite Tercihi} = 1,231 + 0,553 \times \text{Üniversitenin Bulunduğu İl}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=88,592, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₈ hipotezi kabul edilmiş, üniversitenin bulunduğu il tercih üzerinde etkilidir. Üniversitenin bulunduğu il 1 birimlik artış, tercihin o üniversiteden yana kullanılmasında 0,553 birimlik artışa neden olmaktadır. Üniversitenin bulunduğu il, öğrencilerin tercihlerinin %55,3'nü açıklamaktadır.

Tablo 36: Kampüs Olanaklarının Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	0,579	0,128	4,514	0,000	0,745	319,205	0,000
Kampüs Olanakları	0,709	0,040	17,866	0,000			

Tablo 36'da Kampüs olanaklarının üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Üniversite Tercihi} = 0,579 + 0,709 \times \text{Kampüs Olanakları}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=319,205, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₉ hipotezi kabul edilmiş, kampüs olanakları tercih üzerinde etkilidir. Kampüs olanakları 1 birimlik artış, tercihin o üniversiteden yana kullanılmasında 0,709 birimlik artışa neden olmaktadır. Kampüs olanakları, öğrencilerin tercihlerinin %70,9'nu açıklamaktadır.

Tablo 37: Yakın Önerilerinin Üniversite Tercihindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	1,380	0,136	10,146	0,000	0,527	121,539	0,000
Yakın Önerilerinin	0,523	0,047	11,024	0,000			

Tablo 37’de yakın önerilerinin üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Üniversite Tercihi} = 1,380 + 0,523 \times \text{Yakın Önerileri}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=121,539, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₁₀ hipotezi kabul edilmiş, kampüs olanakları tercih üzerinde etkilidir. Yakın önerilerinin 1 birimlik artışı, tercihin o üniversiteden yana kullanılmasında 0,523 birimlik artışa neden olmaktadır. Yakın önerilerinin, öğrencilerin tercihlerinin %52,3’nü açıklamaktadır.

Tablo 38: Tanıtım Materyalleri Üniversite Tercihi Üzerindeki Etkisi, Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Katsayılar				Model özeti	Anova	
	B	Standart Hata	t	Sig.		R ²	F
Sabit	1,201	0,116	10,322	0,000	0,659	211,021	0,000
Tanıtım Materyalleri	0,599	0,041	14,527	0,000			

Tablo 38’de tanıtım materyallerinin üniversite tercihi üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Oluşturulan çoklu regresyon modeli

$$\text{Üniversite Tercihi} = 1,201 + 0,599 \times \text{Tanıtım Materyalleri}$$

olup, bu model 0,01 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. (F=211,021, Sig.= 0,000<0,01). Bu durumda H₁₁ hipotezi kabul edilmiş, tanıtım materyalleri tercih üzerinde etkilidir. Tanıtım materyallerinin 1 birimlik artışı, tercihin o

üniversiteden yana kullanılmasında 0,599 birimlik artışa neden olmaktadır. Tanıtım materyalleri, öğrencilerin tercihlerinin %59,9'nu açıklamaktadır.

Tablo 39: Hipotez Sonuçları

Hipotezler	Kabul/Red
H1: Üniversite tercihi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.	Red
<i>H1.1: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
<i>H1.2: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
<i>H1.3: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
<i>H1.4: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
<i>H1.5: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
<i>H1.6: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.</i>	<i>Red</i>
H2: Üniversite tercihi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.	
<i>H2.1: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H2.2: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H2.3: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H2.4: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H2.5: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H2.6: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi bölüm adına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
H3: Üniversite tercihi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.	
<i>H3.1: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H3.2: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H3.3: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H3.4: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H3.5: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H3.6: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
H4: Üniversite tercihi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.	
<i>H4.1: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H4.2: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H4.3: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H4.4: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H4.5: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red

<i>H_{4.6}: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
H5: Üniversite tercihi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.	
<i>H_{5.1}: Akademik olanakların üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H_{5.2}: İstihdamın üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Kabul
<i>H_{5.3}: Üniversitenin bulunduğu ilin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H_{5.4}: Kampüs imkanlarının üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H_{5.5}: Yakınların önerilerinin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
<i>H_{5.6}: Tanıtım materyallerinin üniversite tercihindeki etkisi bursluluk oranına göre farklılık göstermektedir.</i>	Red
H6: Akademik olanaklar üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul
H7: İstihdam üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul
H8: Üniversitenin bulunduğu il üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul
H9: Kampüs olanakları üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul
H10: Yakınların önerileri üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul
H11: Tanıtım materyalleri üniversite tercihinde etkilidir.	Kabul

3.8. TEKNİK MESLEK YÜKSEKOKULU PROGRAMLARINA YERLEŞME ORANINA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Araştırmanın bu bölümünde YKS kılavuzunda yer alan 2016 - 2018 yılları arasındaki veriler kullanılarak teknik meslek yüksekokuluna yerleşme oranının çeşitli değişkenler üzerindeki etkilerini ölçmek üzere IBM SPSS 23 programıyla regresyon analiz sonuçları değerlendirilmiştir.

Tablo 40: Öğrenim Ücreti, Bursluluk Oranı Ve Taban Puan Değişkenlerinin Yerleşen Oranı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		p-değeri
		B	Standart Hata	Beta	t	
2016	Sabit	,267	,266		1,004	,318
	Ücret	-6,140E-06	,000	-,096	-1,089	,279
	Taban puan	7,336E-05	,001	,011	,121	,904
	Bursluluk oranı	,722	,130	,485	5,567	,000
	R=0,498	R ² =0,248		F=11,011		p=0,000<0.05
	Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		p-değeri
		B	Standart Hata	Beta	t	
2017	Sabit	,093	,085		1,097	,275
	Ücret	3,931E-06	,000	,116	2,049	,042
	Taban puan	,000	,000	-,051	-,861	,391
	Bursluluk oranı	,586	,047	,747	12,413	,000
	R=0,754	R ² =0,569		F=60,218		p=0,000<0.05
	Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		p-değeri
		B	Standart Hata	Beta	t	
2018	Sabit	,003	,023		,116	,908
	Ücret	8,640E-08	,000	,007	,282	,778
	Bursluluk oranı	,979	,026	,961	37,829	,000
	R=0,978	R ² =0,956		F=202,086		p=0,000<0.05

Tablo 40'daki bulgular incelendiğinde 2016 yılı için sadece bursluluk oranının yerleşme oranı üzerinde pozitif yönde anlamlı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$; $\beta=0,722$; $t=5,567$). Ancak öğrenim ücreti ve taban puanın yerleşen oranı üzerindeki etkisi anlamlı değildir (öğrenim ücreti $p=0,279>0,05$; taban puan $p=0,904>0,05$). Elde edilen sonuçlara göre bursluluk oranının bir birim arttırılması durumunda, yerleşme oranı değişkeninin de 0,722 oranında pozitif olarak artacağı sonucuna varılmaktadır. 2017 yılı sonuçları incelendiğinde, bursluluk oranı ve öğrenim ücreti değişkenlerinin yerleşen oranı üzerinde anlamlı etkiye sahip oldukları bulunmuştur (öğrenim ücreti $p=0,042<0,05$; bursluluk oranı $p=0,00<0,05$). Bununla birlikte öğrenim ücretinin yerleşen oranı üzerindeki etkisi anlamlı olmasına rağmen yerleşen oranı üzerinde etkisi yok kabul edilebilecek kadar azdır ($\beta=3,931E-06$). 2018 yılı içinse, sadece

bursluluk oranının yerleşen oranı üzerinde pozitif anlamlı bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir ($p<0,05$; $\beta=0,979$; $t=37,829$). 2018 yılı için taban puan değişkenine ait veriler YKS sınav sistemindeki değişiklik sebebiyle üniversiteler için elde edilememiş ve bu nedenle modelde yer verilmemiştir. Elde edilen belirleme katsayısı (R^2) değerlerine bakıldığında, yıllar için sırasıyla 0.248, 0.569 ve 0.956 olarak elde edilmiştir. Buna göre, bağımsız değişkenlerin yerleşme oranındaki değişimi açıklama gücünün yıllar içerisinde arttığı ve 2018 yılı için yerleşme oranındaki değişimin %95,6'sı bursluluk oranı değişkeni tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre, bursluluk oranının üç yıla ait regresyon denklemlerinde anlamlı ve etkili bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, bursluluk oranının yerleşen oranı üzerindeki etkiyi ölçmek amacıyla bursluluk oranının tek bağımsız değişken olduğu yıllara ait basit regresyon analizleri yapılmıştır.

Tablo 41: Bursluluk Oranı Değişkeninin Yerleşen Oranı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		P-değeri
		B	Standart Hata	Beta	t	
2016	Sabit	,177	,092		1,935	,056
	Bursluluk oranı	,746	,122	,503	6,112	,000
	R=0,503	R ² =0,254		F=37,355	p=0,000<0.05	
		Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		
2017	Sabit	,095	,021		4,452	,000
	Bursluluk oranı	,574	,045	,731	12,794	,000
	R=0,731	R ² =0,534		F=163,692	p=0,000<0.05	
		Standartlaştırılmayan Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		
2018	Sabit	,005	,022		,210	,834
	Bursluluk oranı	,978	,026	,961	37,999	,000
	R=0,961	R ² =0,923		F=1143,958	p=0,000<0.05	

Tablo 41 incelendiğinde, basit regresyon analizinden elde edilen F değerlerinin her üç yıl içinde 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir (2016 yılı için $F=37,355$, $p=0,000<0,05$; 2017 yılı için $F=163,692$, $p=0,000<0,05$; 2018 yılı için $F=1143,958$, $p=0,000<0,05$). Bursluluk oranı ile yerleşen oranı arasında 2016 yılı için orta düzeyde ve pozitif yönlü ($R= 0,488$), 2017 yılı için yüksek düzeyde ve pozitif yönlü ($R= 0,731$) ve 2018 yılı için çok yüksek düzeyde ve pozitif yönlü ($R= 0,961$) anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Ele alınan değişken, yerleşen oranındaki toplam varyansın 2016 yılı için %25,4'ünü, 2017 yılı için %53,4'ünü ve 2018 yılı için %92,3'ünü açıklamaktadır. Bursluluk oranı katsayıları incelendiğinde, bursluluk oranı yerleşen oranını 2016 yılı için 0,746, 2017 yılı için 0,574 ve 2018 yılı için 0,978 birim etkilemektedir. Sonuç olarak, bursluluk oranının pozitif yönde yerleşen oranını etkilediği saptanmıştır. Bursluluk oranındaki değişimin, yerleşen oranı üzerindeki etkisinin yıllar içerisinde arttığı ve yerleşen oranı üzerinde bursluluk oranının doğrudan etkiye sahip olduğu söylenebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversiteler, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bilginin yayılmasını sağlayan; topluma, bilimsel, sosyal ve kültürel alanlarda katkıda bulunan örgütlerdir. Yeniliklere öncülük etmek, bilimsel çalışmaları desteklemek, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile endüstriyel gelişime katkıda bulunmak, çevre-sanayi iş birliklerini geliştirmek ve çağın gereklerine uygun nitelikli işgücü yetiştirmek üniversitelerin temel işlevleridir. Bu işlevlerinden dolayıdır ki üniversitelerin doğru stratejilerle etkili bir şekilde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yükseköğretimin küresel ölçekte yaygınlaşması, bir kamu hizmeti olan yükseköğretimin giderek yarı kamusal bir hizmete dönüşmesine neden olmaktadır. Yakın zamana kadar tam kamusal hizmet olarak yükseköğretim küresel ölçekte yaşanan değişimle birlikte hizmet sektöründe artan talebi karşılayamamış nedeniyle kamunun yükünü hafifletmek amacıyla toplumun diğer paydaşları olan vakıflar ve özel sektör tarafından sunulmaya başlanmıştır. Bu dönüşümün en önemli etkileri yükseköğretimin kamu dışı kaynaklar tarafından sunulması çeşitliliği artmıştır. Bu bağlamda, ülkemizde vakıf yükseköğretim kurumlarının varlığı daha belirgin bir biçimde görülmeye başlanmıştır.

Yükseköğretimin giderek geliştiği ülkemizde, ulusal düzeyde eğitim ve öğretim stratejilerinin belirlenmesinde, devlet üniversitelerinin yanında vakıf üniversitelerinin yükseköğretimin işlevleri göz ardı edilmemelidir. Üniversitelerin çoğu, eğitim ve öğretim hizmetinin desteklemiş olduğu değerleri farklılaştırarak yoğun bir rekabetin olduğu sektörde rekabet avantajı elde edebilmektedir. Bu gerçekleştirirken maliyetler, öğrenci memnuniyeti, çevresel iletişim ve etkileşim gibi birçok faktörü göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu nedenle üniversitelerin topluma daha iyi hizmet sunması ve donanımlı bireyle yetişmeye yönelik hedefleri doğrultusunda etkili bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir. Yoğun talebin ve rekabetin olduğu yükseköğretim sektöründe Vakıf üniversiteleri, rekabet üstünlükleri ve öğrencilere sundukları olanaklarla öne çıkmaktadırlar.

Yükseköğretimde rekabet ortamının artmasından dolayı üniversiteler, hizmet arzında kaliteyi artırmalı ve öğrenci memnuniyetini sağlamalıdır. Üniversiteler tercih

edilme oranını artırmak için akademik, istihdama yönelik ve kampüse ilişkin olanakları iyileştirmenin yanı sıra tanıtım ve reklam faaliyetleri yürütmektedirler. Bununla birlikte, öğrenci memnuniyetinin bir sonucu olarak; öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite hakkında çevrelerine olumlu tavsiyeler vermeleri, bir diğer ifade ile yüz yüze pazarlama üniversitelerin kurumsal itibarının güçlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Öğrenci memnuniyeti yalnızca ihtiyaçların karşılanması anlamına gelmemektedir. İhtiyaçların yanında beklentilerin de karşılanması gerekmektedir. Öğrencilerin beklentilerinin sübjektif karakteristiği sebebiyle karşılanmalarının ötesinde iyi yönetilmeleri gerekmektedir. Bu sebeple, öğrenci memnuniyetini sağlamak oldukça güçtür. Yine de öğrenci memnuniyeti, yükseköğretim hizmetlerinin başında gelmektedir.

Öğrenci memnuniyeti, üniversiteler için kurumsal itibar ve rekabet üstünlüğü sağlama açısından gereklidir. Üniversitelerin temel işlevi, öğrencilerin eğitimlerini ve gelişimlerini başarılı bir şekilde sağlamaktır. Öte yandan vakıf üniversiteleri, rekabette üstünlük sağlamak amacıyla potansiyel öğrencilerin ilgisini çekmeye ve öğrenci sayılarını artırmaya odaklanma eğilimindedirler. Bu kurumların piyasalaştırılması öğrencilerin müşteri olarak görülmesine neden olabilmektedir. Aslında, öğrencilerin müşteri olarak etiketlenmesi ve ticari inanç olan “müşteri haklıdır” ifadesi, yükseköğretim paydaşları tarafından endişeyle karşılanmaktadır. Bu paydaşların birçoğuna göre, “müşteri her zaman haklıdır” veya “müşteri beklentilerini en üst seviyede karşılamak gerekir” düşünceleri öğrenciler için geçerli değildir. Çünkü yükseköğretim hizmeti öğrencilerin katılımı ve etkileşimi sonucunda meydana gelmektedir. Dolayısıyla öğrenciler, yükseköğretim hizmetinin meydana getirilmesinde yararlanıcı olmalarının yanında hizmet arz eden bir role de sahiptirler. Ayrıca yükseköğretim kurumları, öğrenim hizmetini meydana getiren paydaşlardan biri olmanın yanında bu hizmetin yararlanıcısı olma rolüne de sahiptirler. Sonuç olarak, yükseköğretim kurumları ve öğrenciler öğrenim hizmetini karşılıklı etkileşim yoluyla meydana getirmekte ve aynı şekilde yararlanmaktadırlar. Bu nedenle, öğrencilere öğrenme deneyiminin, bilgi edinmenin ve bilgiye anlam veren yapının önemli bir parçası olduklarını ifade etmek ve öğrencileri ticari anlamda müşteri kavramından ayırmak gerekmektedir. Bu bağlamda, öğrenci memnuniyetinin ve beklentilerinin karşılanması yükseköğretim kurumlarında öğrenci odaklı olmak kavramı ile anlam bulmaktadır. Öğrenci odaklı olmak ve öğrenci

memnuniyetini sağlamak öğrenci motivasyonunu artırmanın yollarından biri olup, bu durum öğrencilerin üniversitelerine olan sadakatlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Vakıf üniversitelerinin rekabet üstünlüğü, özetle öğrenci odaklılık olarak ifade edilebilen birçok faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlerin öğrencilerin tercihinde etkili olmaları sebebiyle, teorik olarak, vakıf üniversitelerinin rekabet üstünlüğüne sahip olmaları beklenmektedir. Bu çalışmada vakıf üniversitelerine rekabet üstünlüğü sağlayan faktörlerin etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. 2016/2018 eğitim öğretim yılı birinci yerleştirme sonuçları incelendiğinde tercih hakkına sahip olan ve tercih yapan aday sayılarında çok büyük değişiklikler görülmemekle birlikte, yerleşme oranlarındaki artışlar adayların daha gerçekçi tercihler yaptıklarını göstermektedir. Yerleştirmelerde kontenjan ve burs politikalarının, yerleşme oranı ile ilişkisi bu çalışmanın ÖSYM verilere dayalı nicel çalışmasının konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, yapılan ankete ilaveten, istihdam olanaklarının yüksek olduğu kabul edilen VMYO Teknik Ön Lisans programlarının taban puanlarının, öğrenim ücretlerinin ve bursluluk oranlarının ilgili bölümlerin kontenjanlarındaki doluluk oranını olumlu yönde etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Bu kapsamda YKS kılavuzlarından derlenen 2016-2018 yıllarına ait VMYO Teknik Ön Lisans programlarının **toplam kontenjanları, bursluluk kontenjanları, öğrenim ücretleri ve taban puanları ile bursluluk oranları ve yerleşen oranları** hesaplanarak öğrenim ücretinin, taban puanın ve bursluluğun yerleşen oranına etkisi, doğrusal regresyon analiziyle test edilmiştir

Yapılan analizler sonucunda, bursluluk oranının, yerleşen oranı üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Ancak, yapılan analiz neticesinde de anlaşılmıştır ki öğrenim ücretinin doluluk oranları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Türkiye’deki tüm üniversitelerin araştırmanın yapıldığı 2016-2018 yılları arasında VMYO Teknik Ön lisans programları öğrenim ücretleri maksimum 39.500 TL minimum 9.855 TL’dir. İstanbul’daki vakıf üniversitelerinde ilgili bölüm öğrenim ücretleri Anadolu’daki üniversitelerin öğrenim ücretlerine göre yüksek olmakla birlikte, bütün vakıf üniversitelerine bakıldığında, öğrenim ücretinin, doluluk oranı üzerindeki etkisinin anlamsız olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. VMYO Teknik Ön lisans programlarının istihdam olanaklarının yüksek olması ve anket sonuçlarına göre öğrencilerin üniversite

tercihinde kampüs olanaklarından sonra, istihdam olanaklarının etkisinin yüksek olduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğrenim ücretinin doluluk oranları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaması, teorik beklentiler ve anket çalışmasının nicel bulguları ile uyum göstermektedir.

Analiz neticesinde, kontenjan doluluk oranlarının artışındaki en önemli etkenin burslu kontenjan oranlarındaki artış olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, anket çalışmasının burs olanaklarının öğrencilerin genel tercihi ile yüksek derecede ilişkili olduğu yönündeki sonuçları ile birlikte değerlendirildiğinde, bursluluğun üniversite tercihi bakımından belirleyici bir faktör olduğunu doğrulamaktadır. ÖSYM verileri ile yapılan doğrusal regresyon analiz bulgularından görüldüğü üzere, bursluluk oranının, yerleşen oranını tek açıklayıcı değişken olarak yüksek bir düzeyde açıklayabilmesi, üniversitelerin VMYO Teknik Ön lisans programlarındaki bölümlerin doluluk oranlarını artırabilmelerinin büyük ölçüde burslu kontenjanlarını oransal olarak artırmalarına bağlı olduğu anlaşılmaktadır.

Ücretli ya da kısmi burslu kontenjanların dolmaması sebebiyle taban puanının oluşmaması neticesinde yürütülen analizde, taban puanlarının doluluk oranı üzerindeki etkisi yalnızca tam burslu kontenjanların taban puanı ile ölçülmüştür. Taban puanı oluşmamış bölümler için bu veriler kayıp veri olarak tanımlanmış ve regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan regresyon analizinde taban puanının yerleşen oranı üzerindeki etkisinin ihmal edilebilecek kadar az olduğu bulunmuştur. İleriki çalışmalarda, tek bir kesit veri seti olarak doğrusal regresyon analizine dâhil edilerek ücretli veya kısmi burslu kontenjanların taban puanlarının, yerleşme oranına etkisi araştırılmalıdır.

Bu araştırmada vakıf üniversitelerindeki teknik ön lisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma İstanbul Aydın üniversitesi ön lisans öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır. Öncelikle frekans dağılımları ve bu dağılımlardan yararlanılarak oluşturulan tanımlayıcı istatistikler verilmiş, sonrasında ise faktör analizleri, güvenilirlik testleri, tek değişkenli t- testleri, varyansların homojenliği testleri, anova testleri ve regresyon analizlerine tabi tutulmuştur.

Araştırmada demografik değişkenler bağımsız değişken önlisans programlarını tercih eden öğrencilerin üniversite tercihini etkileyen faktörler bağımlı değişken olarak alınmiştır. Bu araştırmaya katılan ön lisans öğrencilerinin üniversite tercihlerini etkileyen faktörler detaylı olarak incelenmiştir.

Araştırma kapsamında üniversite tercihini etkileyen faktörler; akademik olanaklar, istihdam ve üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları, yakın önerileri ve tanıtım materyalleri oldukça önemli iken öğrenciler en çok önemi Kampüs olanaklarına yüklemişlerdir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörler, öğrencinin cinsiyetine göre değişmemektedir. Diğer bir ifadeyle cinsiyet; Akademik Olanaklar, istihdam, Üniversitenin Bulunduğu il, Kampüs olanakları Yakın önerileri, Tanıtım Materyallerinin üniversite üzerindeki etkisi önemli bir rol oynamadığı söylenebilmektedir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin öğrencinin yerleştiği bölüme göre: akademik olanakların, istihdamın, kampüs olanaklarının ve yakın önerilerinin üniversite tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynarken, yerleştiği bölüme göre üniversitenin bulunduğu il ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynamadığı söylenebilmektedir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin anne eğitim durumuna göre; akademik olanakları ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynarken, anne eğitim durumuna göre istihdam, üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları ve yakın önerileri üniversite tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynamadı söylenebilmektedir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin baba eğitim durumuna göre; akademik olanakların ve istihdamın üniversitesi tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynadığı, baba eğitim durumuna göre üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları, yakın önerileri ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynamadığı söylenebilmektedir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin bursluluk oranına göre; istihdamın üniversitesi tercihi üzerinde etkisi önemli rol oynadığı, bursluluk oranına göre akademik

olanak, üniversitenin bulunduğu il, kampüs olanakları, yakın önerileri ve tanıtım materyalleri üniversite tercihi üzerinde etkisinin önemli rol oynamadığı söylenebilmektedir.

Bu çalışmanın sonuçlarının, üniversitelerin yönetim kadrolarına karar destek bileşeni olarak yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Üniversite yönetimleri, doluluk oranlarına yönelik stratejik hedeflerine, bursluluk oranlarını artırma yolu ile ulaşma yöntemini izlemelidirler. Ayrıca, anket çalışmasının sonuçları da göz önünde bulundurulduğunda, üniversite yönetimleri, öğrencilerin tercihlerinde etkili olmak ve üniversitelerindeki programların tercih edilmesini sağlamak amacıyla, kampüs olanaklarını iyileştirmelidirler. Bununla birlikte, öğrencilerin en fazla önemsendiği konu başlığı olarak öne çıkan istihdam olanakları üniversitenin tanıtımında, halkla ilişkiler faaliyetlerinde ve pazarlama iletişimi araçlarında vurgulanması gereken bir diğer konudur.

Bu çerçevede, öğrenciler ve aileler, programların istihdam olanakları hakkında bilgilendirilmelidirler. Kampüs olanakları ve istihdam olanaklarına ek olarak, tanıtım faaliyetleri, akademik olanaklar, üniversitenin bulunduğu şehir, kampüs olanakları, yakınların önerileri, öğrencilerin tercihleri üzerinde etkili olmaları sebebiyle, üniversite yönetimlerince göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, üniversitelerin tanıtım stratejilerinin geliştirilmesinde bu faktörler dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbay, Günal (1994). Vakıf Üniversiteleri Kamu Üniversiteleri Entegrasyonu, Ankara: Başbakanlık Basımevi
- Akyüz, Yahya (2008). Türk Eğitim Tarihi, Ankara: Pegem Yayınları
- Aküzüm, Cemal, (2016) Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolundaki Sendikalara İlişkin Görüşleri, Dicle üniversitesi ziya Gökalp eğitim fakültesi dergisi, sayı 28, s.t 225-245
- Alkan, Reha M., (2014). Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 3, ss:133-140
- Alkan, Reha M., Suiçmez, Menderes, Aydınkal, Mehmet, Şahin, Menekşe, (2014) Meslek Yüksek Okullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar Ve Bazı Çözüm Önerileri, Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi, Cilt 4 Sayı 3, Aralık, S.133-140
- Antalyalı, Lütfi (2007) Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 6
- Arıkan, İdil (2011). Türk Anayasa Hukukunda Yükseköğretim, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Arslan, A. (2004). Kısır Döngü: Türkiye'de Üniversite Ve Siyaset (1869-2004). İstanbul: Truva
- Ataünal, Aydoğan, (1993) Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Genel Müdürlüğü, Ankara, Eylül
- Aydın, Ayhan, (2015) Eğitim Politikası, PEGEM Akademi, Mart, Ankara
- Bingöl, Seçkiner Ezgi., Tahtaloğlu, Havva (2017). Türkiye’de Üniversitelerin Sosyal Medya Kullanımı: Gazi Üniversitesi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
- Battal, Ahmet (2008). Vakıf Üniversitelerinin İsmiinin Marka Niteliği, Türkiye’nin 2023 Vizyonunda Üniversiteye Giriş Sistemi, (Ed.) İsmail Bircan, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.166-176

- Biçer, Bekir (2013). Kuruluş Devrinde Nizâmiye Medreselerinin Müderrisleri, Tarih Okulu Dergisi, Yıl6, Sayı:16, 2013
- Biçer, Bekir., Bayram, Mikail (2010). Karatay Medresesi'nden Karatay Üniversitesine. Konya Ticaret Odası (KTO) Karatay Üniversitesi Kültür Yayınları
- Büyükdoğan, B., Öztürk, L., Gedik, H., & Afşar, B. (2016). Coopretative Game and Influence Strategy of Universities: Evidence From Turkey. Ciencia e Tecnice Vitinicola, 31(2), 120-132
- Cevher, Ezgi (2013). Vakıf Üniversitelerinde Uygulanabilecek Rekabet Stratejileri Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta: Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Chapman David W. (1981). "A Model of Student College Choice", The Journal of Higher Education, C. 52 No. 5,
- Charle, Christophe Ve Verger, Jacques, (2005) Üniversitelerin Tarihi (Çev: İsmail Yerguz) Ağustos, Ankara
- Chenoweth Erica, Renee V. Galliher (2006). "Factors Influencing College Aspirations Of Rural West Virginia High School Students", Journal of Research in Rural Education, 19 (12)
- Çelik, Zafer, (2015) Türkiye'de Vakıf Üniversitelerinin Mevcut Durumu Ve Geleceği, İPEM Politika Notu 8, Ekim
- Çetinsaya, Gökhan (2014). Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası, Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. Ve Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS Ve Lisrel Uygulamaları, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Demirtaş, Mine (2012). Vakıf Üniversitelerinin Tanıtım Faaliyetlerinin Öğrenci Tercihleri Üzerindeki Etkileri: İstanbul Aydın Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, 7(4)

- Desjardin Stephen L., Dennis A. Ahlburg, Brian P. McCall (2006). “An Integrated Model of Application, Admission, Enrollment, and Financial Aid”, *Journal of Higher Education*, C. 77, No.3,
- DesJardins Stephen L., Dennis A. Ahlburg, Brian. P. McCall (1999). “An Event History Model of Student Departure”, *Economics of Education Review*, No. 18
- Doğramacı, İhsan (2000). *Türkiye’de ve Dünya’da Yüksek Öğretim Yönetimi*, Ankara: Meteksan Basım
- Domino Stefanie v.d. (2006). “Higher Education Marketing Concerns: Factors Influence Students Choice of Colleges”, *The Business Review*, Cambridge, C.6 No.2,
- Dölen, Emre (2010), *Türkiye Üniversite Tarihi-2 Cumhuriyet Dönemlerinde Osmanlı Darülfünunu (1922-1933)* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul
- Erçelebi H. (2008). *Türkiyede Vakıf Üniversitelerinin Yeri ve Önemi*, Türkiye’nin 2023 Vizyonunda Üniversiteye Giriş Sistemi, (Ed.) İsmail Bircan, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.53-65
- Erdoğan, İrfan (2006). *Karşılaştırmalı Eğitim: Çağdaş Eğitim Sistemleri*, İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Erguvan, İ. Deniz (2010). *Vakıf Üniversitelerinin Türkiye Yükseköğretim Sistemine Etkilerinin İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans
- Fried Jochen, Anna Glass ve Bernd Baumgartl (2006). Summary of an extended comparative Analysis on European private Higher Education, *Higher Education in Europe*, Vol. 31, No: 1, April
- Gök, Fatma (1998), “Cumhuriyet Dönemi’nde Eğitim Sistemi Ve Üniversiteler,” *İktisat Dergisi*, 383: 75-80.
- Göküş, Mehmet (2011). *Kamu Hizmeti Kuram-Politika-Uygulama*, Konya: Çizgi Kitabevi
- Gözübüyük, Şeref ve Turgut Tan (2006). *İdare Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi

- Günay, Durmuş (2004). Üniversitenin Neliği, Akademik Özgürlük ve Üniversite Özerkliği, First International Congress on University Education, Perspectives on University Education in the 21st Century, May 27-29, Fatih Üniversitesi, İstanbul
- Gürüz, Kemal (2001). Dünyada ve Türkiye’de Yükseköğretim (Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri), Ankara: ÖSYM Yayınları
- Gürüz, K., Erdoğan Ş., Şengör, C., Türker, K., Yurtsever, E. (1994) Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği(TÜSİAD), İstanbul
- Güven, İsmail (1998). Türkiye Selçuklularında Medreseler, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt:31, Sayı:1,
- Hatipoğlu, M. T. (2000). Türkiye’de üniversite tarihi. Ankara: Selvi Yayınevi
- Hatiboğlu, Tahir (1995), “1933 Üniversite Devrimi, Malche Raporu ve YÖK,” İkinci Üniversite Kurultayı Bildiriler Kitabı (İstanbul: Sarmal Yayınevi) 96-102.
- Hızlı, Mefail (2008). Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:17, Sayı:1
- Hopoğlu, S. (2012). Vakıf Üniversiteleri ve TRB1 Bölgesinde Vakıf Üniversitelerinin Kurulabilirliği, Malatya: Fırat Kalkınma Ajansı Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi
- Isherwood Geoffrey B. (1991). “College Choice: A Survey of English-Speaking High School Students in Quebec”, Canadian Journal of Education, C.6, No.11
- İhsanoğlu, Ekmeleddin (2002). Osmanlı Medrese Geleneğinin Doğuşu, Belleten, Cilt: LXVI, Sayı:247
- İnönü, Erdal (2005), “Cumhuriyet Döneminde Bilim Tarihinin Önemi ve Anlamı,” Üniversite ve Toplum Dergisi, 5/1: www.universite-toplum.org/text.php?id=219 (10.01.2006).
- İpşirli, Mehmet, (1997) “Osmanlı Devletinde Kazâskerlik,” Belleten, LXI, 232, (Aralık), 640-1.
- Kalaycı, Ş. (2008). Faktör analizi. spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Şeref Kalaycı (Ed.). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Kılıç, Ramazan (1999). Türkiye’de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 3, ss.289-310
- Kılıçbay, M. A. (2000). Şehirler ve Kentler. Ankara. İmge Yay.
- Kodal, Erdem Ö., (2012) Yükseköğretimin Finansmanında Alternatif Yaklaşımlar. 1. Grup, Bursa
- Küçükcan, Talip ve Gür, Bekir S., (2009) Yükseköğretimde Kalite Güvencesi, Ağustos
- Manski C. F. & D.A. Wise (1983). College Choice in America, Cambridge: Harvard University Press
- Namal, Y. & Karakök, T. (2011) Atatürk Ve Üniversite Reformu (1933), Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi/ Journal Of Higher Education And Science, 1 (1), 27-3
- Oğuz, Orhan (2000), Yükseköğretim Üzerine Bazı Tespitler ve Yeniden Yapılanma Önerileri, 21.Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, İstanbul.
- Özcan, H. (2015), Öğrencilerin Tercihlerine Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Araştırma [An Investigation On Factors Affecting Students’ University Choice] (Unpublished Master Thesis). Düzce University Graduate School Of Social Sciences.
- Özden, Ünal H. (2008), Veri Zarflama Analizi ile Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinin Etkinliğinin Ölçülmesi, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt:37, Sayı:2, ss.167-185
- Sargın, Sevil, (2007) Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci Ve Bölgesel Dağılımı Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl/Volume: 3, Sayı/Issue: 5, 2007, 133-150
- Sarıcaoğlu, Halim, (2011) Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Düzeylerinin Kişilik Özellikleri Ve Öz-Anlayış Açısından İncelenmesi, T.C. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Tezi
- Sevük, Süha (1994). Vakıf Üniversiteleri Kamu Üniversiteleri Entegrasyonu, Ankara: Başbakanlık Basımevi

- Söyler, İlhami (2008). Yükseköğretim Finansmanı, Türkiye'nin 2023 Vizyonunda Üniversiteye Giriş Sistemi, (Ed.) İsmail Bircan, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.282-299
- Söyler, İlhami ve Karataş Süleyman (2011). Türkiye'de Özel Yükseköğretim Kurumlarının Kuruluşu ve Finansmanı, Maliye Dergisi, Sayı 160, Ocak-Haziran, ss.5771
- Şakar, N., (2008). Vakıf Üniversiteleri Kurumsallaşmanın Neresinde? Türkiye'nin 2023 Vizyonunda Üniversiteye Giriş Sistemi, (Ed.) İsmail Bircan, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.177-183
- Tanilli, Server (1991). Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz? İstanbul: Cem Yayınevi
- Tansel, Aysit Ve Güngör, Nil D., (2004) Türkiyeden Yurt Dışına Beyin Göçü: Ampirik Vir Uygulama, January
- Timur, Taner (2000), Toplumsal Değişme Ve Üniversiteler (Ankara: İmge Kitabevi).
- Türel, Oktay (2004), "Türkiye'de Yükseköğretimin (Yeniden) Kurumsallaşması Üzerine Düşünceler," Mülkiye Dergisi, 28/242: 151-180.
- YÖK (2007). Vakıf Üniversiteleri Raporu, Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu
- YÖK (2016), Stratejik Plan (2016-2020), Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu
- Widmann H.,(2000)Atatürk Ve Üniversite Reformu, Çev: A. Kazancıgil Ve S. Bozkurt, İstanbul Kabalcı. Yay
- Wittrock, B. (1993). The Modern University: The Three Transformations. In Rothblatt S.,& Wittrock B. (Eds.), The European And American University Since 1800 (Pp. 303-362). Cambridge.

Elektronik Kaynaklar:

www.sbilgi.comErişim Tarihi: 19.12.2017

www.yok.gov.tr. Erişim Tarihi: 04.04.2019

www.osym.gov.tr. Erişim Tarihi: 10.11.2017

www.sendika14.org.tr. Erişim Tarihi:10.01.2018

www.tubitak.com.tr Erişim Tarihi 25.05.2019

EKLER

EK-1 ANKET FORMU

Cinsiyet:	1)Kadın 2)Erkek
Üniversite Adı:	
Bölüm Adı:	
Anne Eğitim Durumu:	1)İlkokul 2)Ortaokul 3)Lise 4)Ön Lisans 5)Lisans 6)Yüksek Lisans/Doktora
Baba Eğitim Durumu:	1)İlkokul 2)Ortaokul 3)Lise 4)Ön Lisans 5)Lisans 6)Yüksek Lisans/Doktora
Ailenin İkamet Ettiği Yer	İl:
Bursluluk Oranı:	1)%25 burslu 2)%50 burslu 3)%75 burslu 4)Tam burslu 5) Ücretli

Önlisans Program Tercihini Etkileyen Faktörler

1)Kesinlikle Katılmıyorum 2)Katılmıyorum 3)Kararsızım 4)Katılıyorum 5)Tamamen Katılıyorum

AKADEMİK İMKANLAR					
Üniversitedeki öğretim üyelerinin ismi veya özgeçmişini tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin KPSS vb. merkezi sınavlardaki başarısı tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin toplumda algılanan akademik saygınlığı tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin marka olarak ismi tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin yurtdışındaki üniversitelerle öğrenci değişimi programlarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
İSTİHDAM					
Üniversitenin bulunduğu kentte mezuniyet sonrası iş olanaklarının çok olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin öğrencilere okul içinde part-time iş olanakları sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin mezunlarına uluslararası geçerliliği olan diploma eki vermesi tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin kariyer merkezi aracılığıyla mezunlarına iş bulmada yardımcı olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin öğrencilere staj imkânı sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin mezunlarının iş bulma imkânları tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
ÜNİVERSİTENİN BULUNDUĞU İL					
Üniversitenin bulunduğu kentin yaşanılır olduğunu düşünmem tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin ailemin ikametgahına yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin bulunduğu kentin ekonomik olarak ucuz yaşam koşullarına sahip olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin bulunduğu kentte ev kiralarının ucuz olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin bulunduğu kentte devlet yurdu olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Ailemin üniversitenin bulunduğu kentte ikamet etmesi ya da üniversitenin bulunduğu kentte yanında kalabileceğim akrabamın olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin bulunduğu şehirden ailemin ikametgahına ulaşım imkanları tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5

KAMPÜS İMKANLARI					
Üniversite kampüsünün fiziksel olanakları(bina, kütüphane, kantin vb. tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversite kampüsünün sosyal olanakları(eğlence, spor vb..) tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversite kampüsünün güvenli olması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversite kampüsünün şehir merkezine yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversite kampüsü içinde yurt, pansiyon vb. barınma olanaklarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
YAKINLARIN ÖNERİLERİ					
Ailemin tavsiye ve telkinleri tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Arkadaşlarımın tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Lise veya dershanedeki öğretmenlerimin telkin ve tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
TANITIM MATERYALLERİ					
Üniversite hakkında dergi, gazete veya internette okuduğum bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin web sayfasından edindiğim bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversitenin burs, yemek gibi ekonomik yardım sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	1	2	3	4	5
Üniversite tercihinde Üniversitenin reklam ve tanıtım faaliyetleri etkili olmuştur.	1	2	3	4	5

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARI

Toplantı Sayısı: 3

Toplantı Tarihi:14.12.2016

Karar Sayısı: 2017/02: Yrd. Doç. Dr. Hasan Fehmi ATASAĞUN'un " Vakıf Üniversitesindeki Teknik Ön Lisans Programını Tercih Eden Öğrencilerin Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörler" isimli araştırma projesi çalışması ile ilgili 09.12.2016 tarihli dilekçesi ve ekleri görüşüldü. Görüşme sonunda yapılacak olan araştırmanın yayınlanacağı her türlü yayımda Üniversitenin adının ifade edilmemesi şartıyla araştırma projesi çalışmasının Yrd. Doç. Dr. Hasan Fehmi ATASAĞUN'un sorumluluğunda yürütülmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Sorumlu Araştırmacı : Yrd. Doç. Dr. Hasan Fehmi ATASAĞUN
Yardımcı Araştırmacılar: Gizem BÜYÜKBAŞ

ASLI GİBİDİR
20.01.2017

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları ve Etik Kurul Başkanı

EK-3 ÖZGEÇMİŞ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Havva Gizem Büyükbaş

Doğum Yeri ve Tarihi : Konya 04.10.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler

Yüksek Lisan Öğrenimi : KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme (Tezli)

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : 09/2010- Halen çalışıyorum. KTO Karatay Üniversitesi
KONYA-Öğrenci İşleri Koordinatör Yardımcısı

İletişim

E-Posta Adresi : gizem.buyukbas@karatay.edu.tr

Tarih : 30/05/2019 (SAVUNMA TARİHİ)